

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

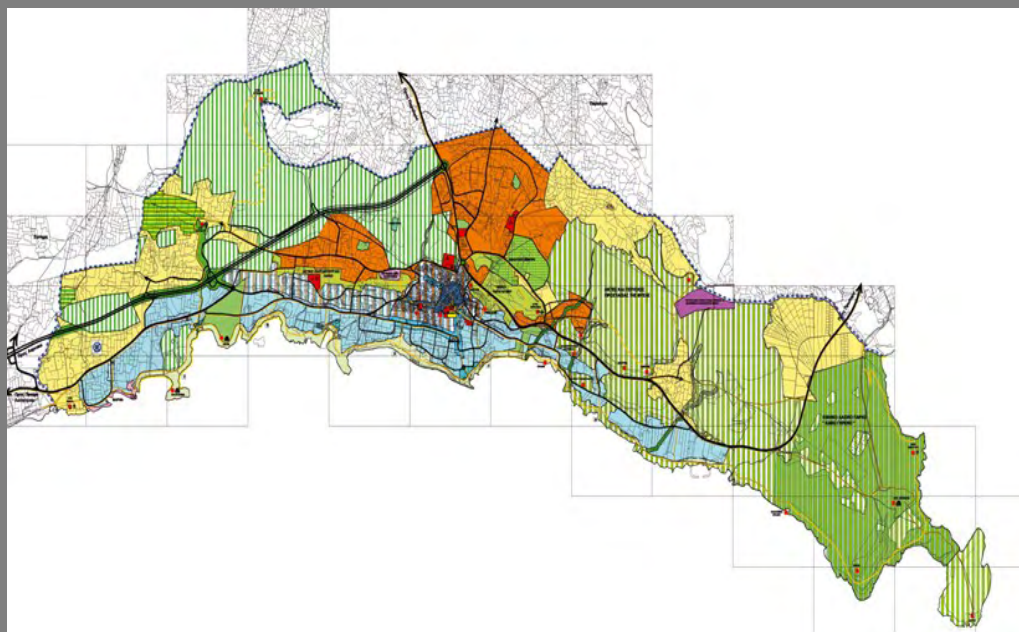
*"Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ ΣΤΟΝ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ"*

ΕΠΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΙΟΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:

ΠΥΡΙΛΛΗ ΔΕΣΠΩ

ΒΟΛΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή κ. Δέφνερ για την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία καθώς και το διοικητικό προσωπικό του Δήμου Αγίας Νάπας, του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού και της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου για το αξιόλογο υλικό. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον για τη στήριξη και συμπαράσταση καθ' όλη τη διάρκεια διεκπεραίωσης της Διπλωματικής Εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	i
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	iii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ.....	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	vi
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	1
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1.Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	5
2.Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	11
2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	11
2.2.ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	20
2.2.1. Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	20
2.2.2. Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ	22
2.2.3. Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	24
2.3. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 1974	25
2.4. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1974	33
3.ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	49
3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	49
3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	50
3.3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	55
3.4.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	58
3.5. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	65
3.6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	69
4.Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	72
4.1. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	72
4.2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	73
5.Ο ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	79
5.1. ΣΤΑΔΙΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	79
5.2. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	79
5.3. ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ	83

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	92
6.1. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT	92
6.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ	97
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	133
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	138

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1.1.: Πληθυσμός ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	106
Πίνακας 2.1.2.: Πληθυσμός αστικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	106
Πίνακας 2.1.3.: Πληθυσμός αγροτικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	107
Πίνακας 2.3.1.: Αριθμός διανυκτερούντων και ημερήσιων τουριστών για τη χρονική περίοδο 1961-1968.....	107
Πίνακας 2.3.2.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974.....	108
Πίνακας 2.3.3.: Αριθμός τουριστών από τις δημοφιλέστερες χώρες για τη χρονική περίοδο 1970-1974.....	108
Πίνακας 2.3.4.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1973.....	109
Πίνακας 2.3.5.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1974.....	109
Πίνακας 2.3.6.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1975.....	110
Πίνακας 2.4.1.: Αριθμός τουριστών για τις δεκαετίες 1980, 1990, 2000 και 2010.....	110
Πίνακας 2.4.2.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2000.....	111
Πίνακας 2.4.3.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2001.....	112
Πίνακας 2.4.4.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2002.....	113
Πίνακας 2.4.5.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2003.....	114
Πίνακας 2.4.6.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2004.....	115
Πίνακας 2.4.7.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2005.....	116
Πίνακας 2.4.8.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2006.....	117

Πίνακας 2.4.9.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2007.....	118
Πίνακας 2.4.10.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2008.....	119
Πίνακας 2.4.11.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2009.....	120
Πίνακας 2.4.12.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2010.....	121
Πίνακας 2.4.13.: Αριθμός τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	122
Πίνακας 2.4.14.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 1990-2000.....	123
Πίνακας 2.4.15.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	123
Πίνακας 3.5.1.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας κατά τα έτη απογραφής.....	123
Πίνακας 3.5.2.: Εκτίμηση πληθυσμού ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας για το έτος 2014.....	124
Πίνακας 3.5.3.: Πληθυσμιακά στοιχεία ανά δήμο / κοινότητα ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001.....	124
Πίνακας 3.5.4.: Στοιχεία για τις κατοικίες, τα νοικοκυριά και τα ιδρύματα των δήμων / κοινοτήτων της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001.....	125
Πίνακας 3.6.1.: Αριθμός απασχολούμενων κατοίκων της Αγίας Νάπας ανά οικονομική δραστηριότητα για τα έτη 1989, 1995 και 2000.....	126
Πίνακας 4.2.1.: Αριθμός τουριστών στην Αγία Νάπα για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	127
Πίνακας 4.2.2.: Αριθμός τουριστών στο Παραλίμνι για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	128
Πίνακας 6.1.1.: Ανάλυση SWOT.....	96
Πίνακας 6.1.2.: Ιεράρχηση των προτάσεων	101

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1.1.: Πληθυσμός ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	17
Διάγραμμα 2.1.2.: Πληθυσμός αστικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	18
Διάγραμμα 2.1.3.: Πληθυσμός αγροτικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009.....	19
Διάγραμμα 2.3.1.: Αριθμός διανυκτερυόντων και ημερήσιων τουριστών για τη χρονική περίοδο 1961-1968.....	29
Διάγραμμα 2.3.2.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974.....	30
Διάγραμμα 2.3.3.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974.....	30
Διάγραμμα 2.3.4.: Αριθμός τουριστών από τις δημοφιλέστερες χώρες για τη χρονική περίοδο 1970-1974.....	31
Διάγραμμα 2.3.5.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1973.....	32
Διάγραμμα 2.3.6.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1974.....	32
Διάγραμμα 2.3.7.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1975.....	33
Διάγραμμα 2.4.1.: Αριθμός τουριστών για τις δεκαετίες 1980, 1990, 2000 και 2010.....	39
Διάγραμμα 2.4.2.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2000.....	40
Διάγραμμα 2.4.3.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2001.....	41
Διάγραμμα 2.4.4.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2002.....	41
Διάγραμμα 2.4.5.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2003.....	42
Διάγραμμα 2.4.6.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2004.....	42
Διάγραμμα 2.4.7.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2005.....	43

Διάγραμμα 2.4.8.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2006.....	43
Διάγραμμα 2.4.9.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2007.....	44
Διάγραμμα 2.4.10.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2008.....	44
Διάγραμμα 2.4.11.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2009.....	45
Διάγραμμα 2.4.12.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2010.....	45
Διάγραμμα 2.4.13.: Αριθμός τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	46
Διάγραμμα 2.4.14.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 1990-2000.....	47
Διάγραμμα 2.4.15.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	47
Διάγραμμα 3.5.1.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας κατά τα έτη απογραφής.....	66
Διάγραμμα 3.5.2.: Εκτίμηση πληθυσμού ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας για το έτος 2014.....	67
Διάγραμμα 3.5.3.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001.....	68
Διάγραμμα 3.5.4.: Στοιχεία για τις κατοικίες, τα νοικοκυριά και τα ιδρύματα των δήμων / κοινοτήτων της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001.....	69
Διάγραμμα 3.6.1.: Αριθμός απασχολούμενων κατοίκων της Αγίας Νάπας ανά οικονομική δραστηριότητα για τα έτη 1989, 1995 και 2000.....	71
Διάγραμμα 4.2.1.: Αριθμός τουριστών στην Αγία Νάπα για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	76
Διάγραμμα 4.2.2.: Αριθμός τουριστών στο Παραλίμι για τη χρονική περίοδο 2000-2010.....	76

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 2.1.1.: Γεωγραφική θέση της Κύπρου στον διεθνή χώρο.....	11
Χάρτης 2.1.2.: Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Κύπρου.....	12
Χάρτης 2.1.3.: Διοικητική διαίρεση της Κύπρου σε επαρχίες.....	13
Χάρτης 2.1.4.: Διοικητική διαίρεση της Κύπρου σε δήμους και κοινότητες.....	17
Χάρτης 2.2.1.1.: Διοικητική διαίρεση της Επαρχίας Αμμοχώστου.....	20
Χάρτης 3.1.1.: Γεωγραφική θέση της Αγίας Νάπας σε επαρχιακό επίπεδο.....	49
Χάρτης 5.3.1.: Ιδεόγραμμα ανάπτυξης Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας.....	129
Χάρτης 5.3.2.: Χρήσεις Γης Αγίας Νάπας.....	130
Χάρτης 5.3.3.: Χρήσεις γης περιοχής κέντρου Αγίας Νάπας.....	131
Χάρτης 5.3.4.: Πολεοδομικές Ζώνες Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας.....	132

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.2.1.1.: Η πόλη της Αμμοχώστου.....	22
Εικόνα 2.2.1.2.: Η πόλη της Αμμοχώστου.....	22
Εικόνα 2.2.2.1.: Ο Δήμος Παραλιμνίου.....	24
Εικόνα 2.2.2.2.: Ο Δήμος Παραλιμνίου.....	24
Εικόνα 2.2.3.1.: Η πόλη της Κερύνειας.....	25
Εικόνα 2.2.3.2.: Η πόλη της Κερύνειας.....	25
Εικόνα 3.2.1.: Το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας.....	54
Εικόνα 3.2.2.: Το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας.....	54
Εικόνα 3.3.1.: Το λιμάνι της Αγίας Νάπας.....	55
Εικόνα 3.3.2.: Το λιμάνι της Αγίας Νάπας.....	55
Εικόνα 3.3.3.: Το Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο.....	56
Εικόνα 3.3.4.: Το Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο.....	56
Εικόνα 3.3.5.: Οι παραλίες της Αγίας Νάπας.....	58
Εικόνα 3.3.6.: Οι παραλίες της Αγίας Νάπας.....	58
Εικόνα 3.3.7.: Οι παραλίες της Αγίας Νάπας.....	58
Εικόνα 3.3.8.: Τα θαλασσινά παλάτια του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο.....	58
Εικόνα 3.3.9.: Τα θαλασσινά παλάτια του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο.....	58
Εικόνα 3.3.9.: Τα θαλασσινά παλάτια του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο.....	58
Εικόνα 3.4.1.: Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα'.....	61
Εικόνα 3.4.2.: Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα'.....	61
Εικόνα 3.4.3.: Το Αγροτόσπιτο.....	61

Εικόνα 3.4.4.: Το Αγροτόσπιτο.....	61
Εικόνα 3.4.5.: Το Υδραγωγείο.....	63
Εικόνα 3.4.6.: Το Υδραγωγείο.....	63
Εικόνα 3.4.7.: Οι Τάφοι της Μακρονήσου.....	64
Εικόνα 3.4.8.: Οι Τάφοι της Μακρονήσου.....	64
Εικόνα 3.4.9.: Πολιτισμικές εκδηλώσεις Αγίας Νάπας.....	65
Εικόνα 3.4.10.: Πολιτισμικές εκδηλώσεις Αγίας Νάπας.....	65
Εικόνα 3.4.11.: Πολιτισμικές εκδηλώσεις Αγίας Νάπας.....	65

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Αγία Νάπα από μία εξ ολοκλήρου γεωργική περιοχή μετατράπηκε από το έτος 1974, όταν εξαιτίας της τούρκικης εισβολής καταλήφθηκαν οι πιο δημοφιλείς μέχρι τότε τουριστικοί περιορισμοί της Κύπρου, στον πρώτο παραλιακό τουριστικό προορισμό της Ευρώπης. Στην ραγδαία ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στην Αγία Νάπα συνέλαβαν ο φυσικός της πλούτος και η γεωγραφική της θέση, και συγκεκριμένα η συνέχιση του κόλπου της Αμμοχώστου, το μεγάλο μήκος παραλίας, τα καταγάλανα νερά της θάλασσας, οι αμμώδεις παραλίες, η αμφιθεατρική τοπογραφία της περιοχής με φυσική κλίση προς τη θάλασσα, οι γραφικές σπηλιές καθώς και η σπάνια σε φυσικό πλούτο και περιβαλλοντική αξία περιοχή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο. Η απότομη ανάπτυξη της Αγίας Νάπας είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη δομή του χώρου, με σημαντικότερες τις συγκρούσεις χρήσεων γης κυρίως στον κύριο οικισμό, τα λειτουργικά προβλήματα στον κεντρικό πυρήνα, την απουσία φυσικής και λειτουργικής συνοχής και την επέκταση της οικοδομικής ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές. Επομένως υπήρχε επιτακτική ανάγκη ενός ορθολογικού πολεοδομικού σχεδιασμού, γι' αυτό από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 εφαρμόζεται το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, έτσι ώστε να μειωθούν τα μειονεκτήματα της και να προληφθούν πιθανές μελλοντικές απειλές.

ABSTRACT

Since the Turkish invasion in 1974, Ayia Napa is a fully agriculture region and is the first seaside tourist destination in all the Europe. The natural wealth and its geographical position were the reasons why the tourism development increased. Especially the continuation of the Bay of Famagusta, the long beaches, the clear blue sea, the sandy beaches, the amphitheater topography with natural inclination towards the sea, the picturesque caves and rare natural wealth and environmental value Akrotiri Cape Greco. The rapid growth of Ayia Napa was a considerable negative impact on the structure of space, with significant conflicts of land use particularly in the main settlement, the operational problems in the core, the absence of physical and functional cohesion and expansion of building development in environmentally sensitive areas. Therefore, there was an imperative of rational planning and by the mid-late of 2000 the local plan Ayia Napa is applied, in order to reduce the disadvantages and to prevent potential future threats.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Τουριστική πολιτική: είναι η πολιτική που συνδυάζει τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και τη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης, διαδραματίζοντας πρωταρχικό ρόλο στον έλεγχο της διαδικασίας της τουριστικής ανάπτυξης (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001).

Τουριστική ανάπτυξη: είναι η ανάπτυξη του τουρισμού σε μία περιοχή, και συγκεκριμένα της ύπαρξης δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε πρόσωπα που ταξιδεύουν και διαμένουν σε τόπους εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντος τους για όχι περισσότερο από ένα συνεχή χρόνο, για αναψυχή, επαγγελματικούς και άλλους σκοπούς που δεν σχετίζονται με την άσκηση κάποιας δραστηριότητας αμειβόμενης στον τόπο επίσκεψης (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001).

Πολεοδομική πολιτική: είναι η πολιτική που συνδυάζει τον πολεοδομικό σχεδιασμό, την νομοθεσία πολεοδομικής πολιτικής, τους φορείς εφαρμογής πολεοδομικής πολιτικής και τις πολεοδομικές παρεμβάσεις (Αραβαντινός, 2007).

Πολεοδομικός σχεδιασμός: είναι ο χωρικός σχεδιασμός που εστιάζει σε χαμηλές κλίμακες, έχει λεπτομερή και ιδιαίτερα ακριβή χαρακτήρα και αφορά σχεδόν αποκλειστικά τη μορφή των υλικών αντικειμένων με αποτέλεσμα να συνδέεται με το φυσικό χώρο, γι' αυτό άλλωστε έχει κεντρικό ρόλο στη πολεοδομική πολιτική (Αραβαντινός, 2007).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της Διπλωματικής Εργασίας είναι πρωτότυπο επειδή μπορεί να συνδυάσει δύο σημαντικά ζητήματα για τα οποία η σύνδεση τους δεν έχει μελετηθεί σε τόσο αναλυτικό επίπεδο μέχρι στιγμής στην Ελλάδα. Αντίθετα στον διεθνή χώρο η τουριστική ανάπτυξη και ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι δύο ζητήματα που μελετούνται εδώ και αρκετά χρόνια εν βάθος είτε σε συνδυασμό είτε μεμονωμένα. Κάθε αναπτυσσόμενη ή αναπτυσσόμενη πόλη δίνει ιδιαίτερη έμφαση τόσο στον πολεοδομικό σχεδιασμό που αποτελεί σημαντικό τμήμα της πολεοδομικής πολιτικής, αφού είναι η αναπαράσταση της επιθυμητής μελλοντικής εικόνας του χώρου, όσο και στην τουριστική ανάπτυξη που αποτελεί, αν όχι τον σημαντικότερο, ένα από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας της.

Έχοντας λάβει υπόψη τα παραπάνω καθώς και τις μέχρι τώρα γνώσεις που απεκτήθησαν κατά τη διάρκεια του προπτυχιακού κύκλου σπουδών, επιλέγηκαν τα δύο αυτά ζητήματα ως βασική ιδέα της Διπλωματικής Εργασίας. Στην αναζήτηση συγκεκριμένης πόλης θεωρήθηκε κατάλληλη επιλογή η Αγία Νάπα, η οποία αποτελεί το πρώτο παραλιακό τουριστικό θέρετρο της Ευρώπης. Σημαντικός παράγοντας στην επιλογή του θέματος διαδραμάτισε η καταγωγή μου, μιας και η Αγία Νάπα είναι μια περιοχή στην οποία περνώ μεγάλο χρονικό διάστημα, κυρίως κατά τη καλοκαιρινή περίοδο, που αποτελεί και την περίοδο αιχμής της τουριστικής ανάπτυξης.

Η Διπλωματική Εργασία αποτελείται από επτά κεφάλαια, *'Η σχέση τουριστικής ανάπτυξης και πολεοδομικού σχεδιασμού', 'Η τουριστική ανάπτυξη στην Κύπρο', 'Οι πόροι της Αγίας Νάπας και η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης', 'Η τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας', 'Ο πολεοδομικός σχεδιασμός της Αγίας Νάπας', 'Προτάσεις' και τέλος 'Συμπεράσματα'.*

Στο κεφάλαιο 1 *'Η σχέση τουριστικής ανάπτυξης και πολεοδομικού σχεδιασμού'* παρατίθενται ορισμοί που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό, οι παράμετροι που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της τουριστικής ανάπτυξης, οι επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης, οι παράμετροι που συνθέτουν την επιθυμητή βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, τα κύρια στάδια της διαδικασίας του τουριστικού σχεδιασμού και η σχέση της τουριστικής ανάπτυξης με τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Στο κεφάλαιο 2 *'Η τουριστική ανάπτυξη στην Κύπρο'* παρουσιάζονται σημαντικά γενικά στοιχεία για την Κύπρο, κάποια γενικά στοιχεία για την Επαρχία Αμμοχώστου και την Επαρχία

Κερύνειας, οι διαστάσεις του τουρισμού στην Κύπρο μέχρι το έτος 1974 και οι διαστάσεις του τουρισμού στην Κύπρο μετά το έτος 1974.

Στο κεφάλαιο 3 *'Οι πόροι της Αγίας Νάπας και η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης'* παρατίθενται κάποια γενικά στοιχεία, ιστορικά στοιχεία, στοιχεία για το φυσικό περιβάλλον, την αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά, πληθυσμιακά στοιχεία και οικονομικά στοιχεία της Αγίας Νάπας.

Στο κεφάλαιο 4 *'Η τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας'* παρουσιάζονται οι διαστάσεις του τουρισμού στην Αγία Νάπα μετά το έτος 1974 που αποτελεί ορόσημο εξαιτίας της μετατροπής της σε σύντομο χρονικό διάστημα σε ένα αξιόλογο τουριστικό θέρετρο τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, γίνεται σύγκριση της Αγίας Νάπας με το Παραλίμνι, που αποτελεί γειτονικό τουριστικό θέρετρο εξίσου αξιόλογο.

Στο κεφάλαιο 5 *'Ο πολεοδομικός σχεδιασμός της Αγίας Νάπας'* παρατίθενται τα στάδια πολεοδομικής διάρθρωσης της Αγίας Νάπας, το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας και τέλος το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας το οποίο κατευθύνει την οικιστική ανάπτυξη και γενικότερα τον πολεοδομικό σχεδιασμό της Αγίας Νάπας από το έτος 2004.

Στο κεφάλαιο 6 *'Προτάσεις'* δίνεται η Ανάλυση Swot η οποία έγινε συνθέτοντας τα στοιχεία της ανάλυσης που προηγήθηκαν και μετέπειτα κάποιες προσωπικές προτάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη της Αγίας Νάπας οι οποίες στηρίχτηκαν κυρίως στις ευκαιρίες που προέκυψαν μέσα από την Ανάλυση SWOT.

Στο κεφάλαιο 7 *'Συμπεράσματα'* παρατίθενται συνοπτικά τα σημαντικότερα στοιχεία που αναλύθηκαν στα κεφάλαια που προηγήθηκαν, έτσι ώστε να διαφανεί πως όντως η τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας επηρέασε τον πολεοδομικό σχεδιασμό της και σε ποιο βαθμό.

1.Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η τουριστική ανάπτυξη έγινε ιδιαίτερα αισθητή μετά τη δεκαετία του 1970, διαδραματίζοντας μια δυναμική και αξιόλογη πορεία σε παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι, σήμερα ο τουρισμός έχει κατορθώσει να αποτελεί τη μεγαλύτερη παγκόσμια βιομηχανία η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και αναβάθμιση σε περιφερειακό, τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 21-22).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (ΠΟΤ) – World Tourism Organization (WTO) 'ο τουρισμός ορίζεται ως οι δραστηριότητες των προσώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε τόπους εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντος τους για όχι περισσότερο από ένα συνεχή χρόνο, για αναψυχή, επαγγελματικούς και άλλους σκοπούς που δεν σχετίζονται με την άσκηση κάποιας δραστηριότητας αμειβόμενης στον τόπο επίσκεψης' (World Tourism Organization). Ειδικότερα στον τουρισμό ανήκουν τόσο οι τουρίστες (επισκέπτες που διανυκτερεύουν για ένα τουλάχιστο βράδυ) όσο και οι ημερήσιοι επισκέπτες, περιλαμβάνοντας όλες τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από αυτούς (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Για τους κατοίκους μιας τουριστικής περιοχής 'ο τουρισμός σε αρκετές περιπτώσεις αποτελεί τον καταλύτη σημαντικών οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, το πλαίσιο των διαπολιτισμικών συναντήσεων, καθώς και μια σκηνή πάνω στην οποία λαμβάνουν χώρα διαδικασίες απεικόνισης, αναπαράστασης και επανασυγκρότησης του πολιτισμού, της παράδοσης και της πολιτιστικής ταυτότητας' (Γαλάνη-Μουτάφη, 2002: 69). Αντίστοιχα για τους τουρίστες που επισκέπτονται μια τουριστική περιοχή 'ο τουρισμός αποτελεί μια μορφή τελετουργίας της απόδρασης από τις δομές της καθημερινής ζωής ή ενδέχεται να αποτελεί μια συμβολική αναζήτηση διαφόρων ειδών αυθεντικών εμπειριών, οι οποίες απουσιάζουν από τη σύγχρονη κοινωνία' (Γαλάνη-Μουτάφη, 2002: 69).

Είναι γεγονός πως για να μπορέσει ο τουρισμός να αποκτήσει μια τέτοια διάσταση συμβάλλουν ποικίλοι παράμετροι στην τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής. Οι παράμετροι οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της τουριστικής ανάπτυξης είναι α) τα χαρακτηριστικά της τουριστικής ζήτησης, β) οι τουριστικοί πόροι, γ) η τουριστική πολιτική, δ) οι τουριστικές επιχειρήσεις, ε) οι φορείς, οι οργανισμοί και οι κοινωνικό-επαγγελματικές ομάδες

που συμμετέχουν στη διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης και στ) η επιρροή της τουριστικής προσφοράς από τα υπαρκτά πρότυπα της τουριστικής ανάπτυξης (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 24).

Μια περιοχή για να μετατραπεί σε τουριστική περιοχή πρέπει να διαθέτει συνδυασμό πόλων (φυσικοί και περιβαλλοντικοί πόροι, πολιτιστικοί και ιστορικοί πόροι, ανθρωπογενείς πόροι, υποδομές και υπηρεσίες) που με ορθή οργάνωση και διαχείριση τους θα επέλθουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 72-75). 'Ως τουριστική περιοχή ορίζεται οποιαδήποτε διοικητικά ή γεωγραφικά προσδιορισμένη χωρική ενότητα, ή μέρος της, της οποίας βασικό χαρακτηριστικό είναι η σημαντική ανάπτυξη του τουρισμού σε όλα τα επίπεδα της τοπικής και παραγωγικής δομής, οικονομίας, κοινωνίας, πολιτισμού και περιβάλλοντος' (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 70).

Όπως θα ήταν άλλωστε αναμενόμενο η τουριστική ανάπτυξη έχει άμεση επιρροή στην οικονομία (απασχόληση, περιφερειακή ανάπτυξη, πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην τοπική οικονομία, ισοζύγιο πληρωμών, φορολογικά έσοδα για το κράτος, πληθωρισμός και αύξηση των τιμών της γης σε τοπικό επίπεδο), στην κοινωνία (κοινωνική δομή, επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα, πλαίσιο και αποτελέσματα της επικοινωνίας των ντόπιων με τους τουρίστες, αλλαγές στις κοινωνικές σχέσεις), στον πολιτισμό (αλλαγές στην κουλτούρα και εμπορευματοποίηση δραστηριοτήτων και προϊόντων του τοπικού πολιτισμού και της παράδοσης) και τέλος στο περιβάλλον (φυσικό περιβάλλον, συγκρούσεις στις χρήσεις γης, μετατροπή οικιστικών συνόλων ή χωρικών ενοτήτων σε τουριστικούς πόρους, φέρουσα ικανότητα τουριστικών περιοχών και προβλήματα ανάπτυξης, λειτουργίας και διαχείρισης τουριστικών περιοχών). Γίνεται αντιληπτό πως η τουριστική ανάπτυξη έχει και θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία, στην κοινωνία, στον πολιτισμό και στο περιβάλλον γι' αυτό πλέον όταν γίνεται αναφορά για την επιθυμητή τουριστική ανάπτυξη έχει επικρατήσει ο χαρακτηρισμός βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 28-35).

Με τον όρο βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη περιγράφεται ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική οικονομική πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για τη συνεχή ανατροφοδότηση της' (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 35). Οι σημαντικότεροι παράμετροι που συνθέτουν την επιθυμητή βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι οι ακόλουθοι (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 93):

- Έιδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης, με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.
- Ενίσχυση όλων των μέτρων (τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, λειτουργικές διασυνδέσεις ανάμεσα σε διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας, έρευνα, εκπαίδευση και μάρκετινγκ) που συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης.
- Έιδικό πλαίσιο που θα προωθεί τις διαδικασίες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και την τοπική συμμετοχή.
- Προώθηση μέτρων και πολιτικών που συμβάλλουν στην προστασία και την ανάδειξη του τοπικού, φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- Χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως βασικού άξονα της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης'.

Η επιθυμητή τουριστική ανάπτυξη εκτός από βιώσιμη χαρακτηρίζεται αρκετές φορές και ως αειφόρος, ως μια νέα κατεύθυνση του συνδυασμού της προστασίας του περιβάλλοντος και της τουριστικής ανάπτυξης (Γαλάνη-Μουτάφη, 2002:62). 'Ο όρος αειφορία παραπέμπει στη διαβεβαίωση ότι οι πόροι μπορούν να γίνουν αντικείμενο εκμετάλλευσης των ανθρώπων χωρίς να διακυβεύεται η δυνατότητα τους να αυτό-αναπληρώνονται' (Γαλάνη-Μουτάφη, 2002: 63).

Αναμφίβολα ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στον έλεγχο της διαδικασίας της τουριστικής ανάπτυξης, γ' αυτό άλλωστε πλέον δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα στάδια αυτά (Δέφνερ, 2006: 212). Συγκεκριμένα οι λόγοι που κατέστησαν τα παραπάνω στάδια της τουριστικής πολιτικής σημαντικό τμήμα της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής είναι τα αποτελέσματα της απρογραμμάτιστης τουριστικής ανάπτυξης των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών, η επιστημονική ανάλυση της πορείας της τουριστικής ανάπτυξης, η συστηματική μελέτη και έρευνα των επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης, τα νέα δεδομένα και χαρακτηριστικά στη ζήτηση των τουριστών, η αλλαγή πολιτικής στην τουριστική ανάπτυξη και η ιδιαίτερη σημασία που απέκτησε ο τουρισμός για τις περιοχές που μετατράπηκαν σε τουριστικά θέρετρα (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 90).

Για να επιτευχθεί η επιθυμητή τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής αποτελεί επιτακτική ανάγκη η ιεράρχηση και εφαρμογή των σταδίων που αφορούν τη διαδικασία του τουριστικού

σχεδιασμού. Τα κύρια στάδια της διαδικασίας του τουριστικού σχεδιασμού είναι τα εξής (Μαυροδόντης, 2006: 349-351):

- Η προετοιμασία της μελέτης, όπου η αρχή σχεδιασμού στο πλαίσιο της τοπικής ή της περιφερειακής κυβέρνησης αποφασίζει να προχωρήσει με την ανάπτυξη ενός τουριστικού σχεδίου¹.
- Ο προσδιορισμός των στόχων, όπου καθορίζονται οι στόχοι του τουριστικού σχεδίου.
- Η επισκόπηση όλων των στόχων, όπου γίνεται η απογραφή των πόρων και των εγκαταστάσεων που υπάρχουν, απαιτώντας τη συλλογή στοιχείων για την προσφορά και την ζήτηση τουρισμού καθώς και τη δομή της τοπικής τουριστικής οικονομίας.
- Η ανάλυση και η σύνθεση των ευρημάτων, όπου οι πληροφορίες και τα στοιχεία που συλλέχτηκαν εξετάζονται σχολαστικά, διαχωρίζονται και οργανώνονται για να ορίσουν τα αναπτυξιακά τουριστικά σενάρια.
- Η διαμόρφωση της πολιτικής και του σχεδίου, όπου τα δεδομένα χρησιμοποιούνται, εξετάζονται σχολαστικά, διαχωρίζονται και οργανώνονται για να ορίσουν τα αναπτυξιακά τουριστικά σενάρια.
- Η εξέταση των συστάσεων, που το ολοκληρωμένο τουριστικό σχέδιο παραπέμπεται στην επιτροπή σχεδιασμού του οργανισμού.
- Η εφαρμογή και ο έλεγχος του τουριστικού σχεδίου, όπου περιλαμβάνει διάφορες ενέργειες για να εξεταστούν ορισμένες πλευρές της ανάπτυξης.
- Η περιοδική αναθεώρηση, που είναι η διαδικασία της ενημέρωσης για την πρόοδο εφόσον το σχέδιο έχει διανύσει μια πορεία εφαρμογής'.

Είναι γεγονός πως η δυναμική που έχει αποκτήσει ο τουρισμός τα τελευταία κυρίως χρόνια έχει ως επιτακτική ανάγκη την ενσωμάτωση της τουριστικής πολιτικής σε όλες τις τομεακές-θεματικές πολιτικές. 'Ο τουρισμός μπορεί να αποτελεί σύμπλεγμα κλάδων αλλά έχει πολλαπλές διασυνδέσεις και εξαρτήσεις από όλους τους άλλους κλάδους και τα πεδία άσκησης πολιτικής

---

¹ Κατά κανόνα, την προετοιμασία του τουριστικού σχεδίου την αναλαμβάνει ένας θεσπισμένος φορέας. Εντούτοις σε πιο πολύπλοκα αστικά κέντρα όπου οι τοπικοί και οι περιφερειακοί φορείς αναπτύσσουν τουριστικά σχέδια είναι σημαντικό να συνεργάζονται, έτσι ώστε να διασφαλίσουν μια ενιαία τουριστική προσέγγιση της περιοχής μελέτης (Μαυροδόντης, 2006: 349).

π.χ. τον πολιτισμό, το περιβάλλον, την πολεοδομία-χωροταξία, τις μεταφορές, τη ναυτιλία, τη δημόσια τάξη, το εμπόριο, τη γεωργία-κτηνοτροφία-αλιεία, την ενέργεια και τη βιομηχανία'. (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 50). Έτσι όπως γίνεται αντιληπτό ο τουρισμός επηρεάζει και επηρεάζεται από πολλά άλλα πεδία πολιτικής, γεγονός που δικαιολογεί άλλωστε και την ιδιομορφία του (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 50-51).

Δικαιολογημένα ο τουρισμός έχει πολλαπλές διασυνδέσεις και εξαρτήσεις με την πολεοδομία, μιας και η πολεοδομία ασχολείται με τον φυσικό σχεδιασμό, δηλ. το σχεδιασμό οργάνωσης των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο γεωγραφικό χώρο (Αραβαντινός, 2007: 25). Αναμφίβολα η πολεοδομία, ως ένας σύνθετος επιστημονικός και κοινωνικός κλάδος, επιδιώκει την ορθολογική, αρμονική και συντονισμένη οργάνωση των οικισμών στο γεωγραφικό χώρο. Η εσωτερική υφή της πολεοδομίας αντανακλάται στην τελική επιδίωξη της που είναι η βελτίωση των συνθηκών ζωής (Αδαμίδης, 1994). Ο τουρισμός συγκαταλέγεται ανάμεσα στις σημαντικότερες ανθρωπογενείς δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην πόλη, γι' αυτό άλλωστε στις συνήθεις κατηγορίες χρήσεων γης στην πόλη συγκαταλέγεται και συγκεκριμένη κατηγορία που αναφέρεται στις τουριστικές ζώνες και εγκαταστάσεις (Αραβαντινός, 2007: 154). Αναμφίβολα ο τουρισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αναγέννηση της πόλης, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της και στην εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης, γεγονός που μετέτρεψε τον τουρισμό σε μια σημαντική αναπτυξιακή βιομηχανία της πόλης στη σύγχρονη κοινωνία (Δέφνερ, 2006: 226-227). Έτσι 'η πολεοδομία ως ένα μέσο για την υποβοήθηση του έργου της πολιτικής εξουσίας στην επίλυση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων στα πλαίσια του δομημένου χώρου και στη βελτίωση του υλικού πλαισίου της ζωής μέσα στην πόλη' δικαιολογημένα στο σχεδιασμό λαμβάνει σε μεγάλο βαθμό υπόψη τον τουριστικό χαρακτήρα μιας περιοχής, αφού ο τουρισμός ως ένα σύγχρονο κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο αποτελεί σημαντικό τμήμα της πόλης και συμβάλλει καθοριστικά στον σχεδιασμό της (Αραβαντινός, 2007: 25).

Ο τουρισμός αποτελεί ένα κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο, το οποίο έχοντας την ικανότητα να προσαρμόζεται στις εξελίξεις της σύγχρονης εποχής έχει αποκτήσει αξιόλογη δυναμική τα τελευταία χρόνια (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 25). Προβλέπεται πως ο τουρισμός θα συνεχίσει να διαδραματίζει ουσιώδη ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο και οι σημαντικότεροι παράγοντες που θα συνεχίζουν να συμβάλλουν σ' αυτό είναι η ανάδειξη της τουριστικής ταυτότητας, η επίδραση των αναδυόμενων αγορών στις διεθνείς τουριστικές εξελίξεις, οι

δημογραφικές αλλαγές και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 32-33). Επίσης, σημαντικές εξελίξεις προβλέπεται να παρατηρηθούν σε σημαντικές πτυχές του τουρισμού, όπως είναι οι προορισμοί, η προσφορά, ο καταναλωτής, η εποχικότητα και η διανομή. Συγκεκριμένα θα αναζητούνται συνεχώς νέοι τουριστικοί προορισμοί, η προσφορά διακοπών θα έχει πλέον πολυδιασπασμένη μορφή, οι καταναλωτές θα αποτελούνται από μικρές ομάδες που θα επιλέγουν συγκεκριμένου τύπου διακοπές, η τουριστική περίοδος θα επιμηκυνθεί και θα προωθηθούν περισσότερο οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2011: 37).

2.Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η Κύπρος συγκαταλέγεται στις νησιώτικες χώρες της ανατολικής Μεσογείου και αποτελεί το τρίτο μεγαλύτερο σε έκταση νησί της Μεσογείου. Βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Συγκεκριμένα αποτελεί το νοτιοανατολικό άκρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας και από το 2004 αποτελεί κράτος-μέλος της. Η Κύπρος χωροθετείται ανατολικά των ακτών της Κρήτης, της Ρόδου και του Καστελόριζου, δυτικά των ακτών της Συρίας, νότια των ακτών της Τουρκίας και βόρεια των ακτών της Αιγύπτου (Βικιπαίδεια - Κύπρος, 2011).

Χάρτης 2.1.1.: Γεωγραφική θέση της Κύπρου στον διεθνή χώρο

Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του νησιού καθορίζονται κυρίως από τις δύο μεγάλες οροσειρές, του Τροόδους και του Πενταδάκτυλου. Μεταξύ των δύο οροσειρών εκτείνονται οι πεδιάδες της Μόρφου και της Μεσαορίας. Συγκεκριμένα η Κύπρος διαιρείται σε πέντε μορφολογικές περιφέρειες, στο ορεινό σύμπλεγμα του Τροόδους, στη βόρεια οροσειρά του Πενταδάκτυλου, στην κεντρική πεδιάδα, στη λοφώδη περιοχή γύρω από το ορεινό σύμπλεγμα του Τροόδους και στις παράκτιες πεδιάδες (Μαμμίδου, 2003: 15).

Χάρτης 2.1.2.: Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Κύπρου

Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

Η Κύπρος χαρακτηρίζεται από εύκρατο μεσογειακό κλίμα με ήπιο χειμώνα, μακρύ ζεστό καλοκαίρι και πολύ περιορισμένες τις δύο υπόλοιπες εποχές, φθινόπωρο και άνοιξη. Η ανομοιομορφία στην κατανομή της βροχόπτωσης είναι ένα χαρακτηριστικό φαινόμενο που παρατηρείται στο νησί και το οποίο οφείλεται στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά του. Η ηλιοφάνεια είναι μεγάλη καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, όπου ο μέσος όρος την ημέρα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού είναι 11, 5 ώρες και του χειμώνα 5,5 ώρες. Η μέση μέγιστη θερμοκρασία κατά την καλοκαιρινή περίοδο, και συγκεκριμένα τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, φθάνει μέχρι τους 36°C στις πεδινές περιοχές και μέχρι τους 27°C στις ορεινές περιοχές. Αντίστοιχα, η μέση ελάχιστη θερμοκρασία κατά τη χειμερινή περίοδο, και συγκεκριμένα τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο πέφτει στους 5°C στις πεδινές περιοχές και 0°C στις ορεινές περιοχές (Μαμμίδου, 2003: 18).

Αναμφίβολα η γεωγραφική θέση της Κύπρου είχε καθορίσει από τα πανάρχαια χρόνια την πολυτάραχη ιστορική της πορεία. Η ιστορία του νησιού ξεκίνησε πριν 3.500 χρόνια, όταν τους πρώτους κατοίκους διαδέχθηκαν οι Μυκηναίοι Αχαιοί, οι οποίοι εδραίωσαν τον πολιτισμό τους και εισήγαγαν μόνιμα πλέον τις ελληνικές ρίζες στο νησί. Το στίγμα τους στο νησί έχουν αφήσει και πολλοί άλλοι λαοί, με πιο σημαντικούς τους Φοίνικες, τους Ασσύριους, τους Φράγκους, τους Ενετούς, τους Τούρκους και τους Βρετανούς. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως για

αρκετούς αιώνες η λαμπρότητα και η αίγλη της χριστιανικής αυτοκρατορίας του Βυζαντίου περιλάμβανε και την Κύπρο, μιας και περπάτησαν στο νησί αρκετοί απόστολοι του Χριστού. Οι διάφορες ιστορικές περίοδοι της Κύπρου γίνονται αντιληπτές, κυρίως από τα κτίρια και τα κατάλοιπα τα οποία διασώζονται μέχρι σήμερα, όπως τους προϊστορικούς συνοικισμούς, τους αρχαίους ελληνικούς ναούς, τα θέατρα και τις επαύλεις της ρωμαϊκής εποχής, τις βυζαντινές εκκλησίες και τα μοναστήρια, τα κάστρα των σταυροφόρων, τις γοθτικές εκκλησίες, τις ενετικές οχυρώσεις και τα μουσουλμανικά μνημεία. Όπως γίνεται αντιληπτό η Κύπρος αποτελεί σημαντική πολιτιστική γέφυρα μεταξύ λαών με διαφορετική θρησκεία, αντιλήψεις, πολιτισμό, ήθη-έθιμα, παραδόσεις και κουλτούρα (Αντωνιάδου, 2009: 4).

Την 1^η Μαΐου του 2004 η Κύπρος γίνεται πλήρως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρόλο που το βόρειο τμήμα της συνεχίζει να είναι υπό κατοχή. Συγκεκριμένα το 37% του εδάφους της το έχουν καταλάβει από τον Ιούλιο του 1974 οι Τούρκοι, αναγκάζοντας 200.000 περίπου ελληνοκύπριους κατοίκους να εκτοπιστούν από τον τόπο καταγωγής τους. Σήμερα, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή που έχει γίνει το έτος 2001, ο πληθυσμός της Κύπρου ανέρχεται στους 803.200 περίπου κατοίκους (Αντωνιάδου, 2009: 14).

Η Κύπρος έχει καθεστώς Προεδρικής Δημοκρατίας και διοικητικά διαιρείται σε επαρχίες και ακολούθως σε δήμους και κοινότητες. Οι έξι επαρχίες της είναι η Επαρχία Λευκωσίας, η Επαρχία Αμμοχώστου, η Επαρχία Πάφου, η Επαρχία Λεμεσού, η Επαρχία Λάρνακας και η Επαρχία Κερύνειας. Πρωτεύουσα της Κύπρου είναι η Λευκωσία η οποία αποτελεί τη μοναδική μοιρασμένη πρωτεύουσα στον κόσμο (Βικιπαίδεια - Κύπρος, 2011).

Χάρτης 2.1.3.: Διοικητική διαίρεση της Κύπρου σε επαρχίες

Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

Στην Επαρχία Λευκωσίας τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Λευκωσίας, ο Δήμος Στροβόλου, ο Δήμος Αγίου Δομετίου, ο Δήμος Έγκωμης, ο Δήμος Αγλατζιάς, ο Δήμος Λατσιών, ο Δήμος Λακατάμιας, ο Δήμος Μόρφου ο Δήμος Κυθρέας και ο Δήμος Ιδαλίου. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ο πληθυσμός της Επαρχίας Λευκωσίας ανέρχεται στους 224.500 κατοίκους περίπου. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως σημαντικό τμήμα της Επαρχίας Λευκωσίας βρίσκεται στο υπό κατοχή από τους Τούρκους τμήμα του νησιού (Βικιπαίδεια - Επαρχία Λευκωσίας, 2011). Η πρωτεύουσα της επαρχίας είναι η Λευκωσία η οποία είναι η μεγαλύτερη πόλη του νησιού και χωροθετείται στον κεντρικό πυρήνα του. Η Λευκωσία καταφέρνει να συνδυάζει την ιστορική και πολιτιστική της κληρονομιά, η οποία ξεκινάει από την εποχή του χαλκού, με τη σύγχρονη και επιβλητική φυσιογνωμία της (Αντωνιάδου, 2009:15). Τα σημαντικότερα αξιοθέατα που έχει τη δυνατότητα να επισκεφθεί και να θαυμάσει ο τουρίστας κατά την παραμονή του στην πρωτεύουσα είναι το Κυπριακό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Βυζαντινό Μουσείο, το Δημοτικό Μουσείο, το Εθνογραφικό Μουσείο, το Μουσείο Εθνικού Αγώνος, το Ταχυδρομικό Μουσείο, το Μουσείο Ιστορίας Κυπριακής Νομισματοκοπίας, το Παγκύπριο Γεωγραφικό Μουσείο, το Αγροτικό Μουσείο, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, το Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο του Ιδρύματος του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', το Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο, το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών, την Πύλη Αμμοχώστου, την Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης, το Κέντρο Κυπριακής Χειροτεχνίας, τα Φυλακισμένα Μνήματα και τους Βασιλικούς Τάφους Ταμασσού (Αντωνιάδου, 2009: 16-34).

Στην Επαρχία Λεμεσού τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Λεμεσού, ο Δήμος Πολεμιδιών, ο Δήμος Μέσα Γειτονιάς, ο Δήμος Αγίου Αθανασίου και ο Δήμος Γερμασόγειας. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ο πληθυσμός της Επαρχίας Λεμεσού ανέρχεται στους 180.000 περίπου κατοίκους (Βικιπαίδεια - Επαρχία Λεμεσού, 2011). Η πρωτεύουσα της επαρχίας είναι η Λεμεσός, η οποία αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του νησιού. Η Λεμεσός αναπτύχθηκε μετά το 1911 και είναι κυρίως γνωστή για το λιμάνι της, μιας και σήμερα αποτελεί το σημαντικότερο λιμάνι της Κύπρου και συγκαταλέγεται ανάμεσα στα μεγαλύτερα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου (Αντωνιάδου, 2009: 35). Τα τελευταία χρόνια, κυρίως μετά την τουρκική εισβολή, η Λεμεσός έχει αποκτήσει έντονη ανάπτυξη, τόσο εμπορικά όσο και τουριστικά (Βικιπαίδεια - Επαρχία Λεμεσού, 2011). Μεγάλος είναι και ο αριθμός των αξιοθέατων που έχει τη δυνατότητα να επισκεφθεί και να θαυμάσει ο τουρίστας κατά την παραμονή του στη Λεμεσό, με πιο δημοφιλές το Κάστρο Λεμεσού, το Μεσαιωνικό Κάστρο

Κολοσσαίου, τον Αρχαιολογικό Χώρο Κουρίου, τα Ιερά του Απόλλωνα Υλάτη, το Μεσαιωνικό Μουσείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Δημοτικό Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, το Κυπριακό Ονομουσείο και την Δημοτική Πινακοθήκη (Αντωνιάδου, 2009: 36-52).

Στην Επαρχία Λάρνακας τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Λάρνακας, ο Δήμος Αραδίππου, ο Δήμος Αθένου και ο Δήμος Λευκάρων. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ο πληθυσμός της Επαρχίας Λάρνακα ανέρχεται στους 72.000 περίπου κατοίκους (Βικιπαίδεια - Επαρχία Λάρνακας, 2011). Η πρωτεύουσα της επαρχίας είναι η Λάρνακα, η οποία είναι φημισμένη για την πλούσια πολιτιστική της κληρονομιά και τα αξιοθέατα της, που βρίσκονται στο παλαιό τμήμα της πόλης καθώς και τα σύγχρονα κτίρια και τις αναπλάσεις, που βρίσκονται στο νέο τμήμα της (Αντωνιάδου, 2009: 53). Τα σημαντικότερα αξιοθέατα που έχει τη δυνατότητα να επισκεφθεί και να θαυμάσει ο τουρίστας κατά την παραμονή του στη Λάρνακα είναι ο Αρχαιολογικός Χώρος του Κιτίου, ο Αρχαιολογικός Χώρος της Χοιροκοιτίας, ο Νεολιθικός οικισμός της Τέντας, το Πολιτιστικό Μουσείο Πιερίδη, το Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Τοπικό Μεσαιωνικό Μουσείο, το Μουσείο Παλαιοντολογίας και η Δημοτική Πινακοθήκη (Αντωνιάδου, 2009: 54-66).

Στην Επαρχία Πάφου τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Πάφου, ο Δήμος Γεροσκήπου, ο Δήμος Πέγειας και ο Δήμος Πόλεως Χρυσοχούς. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ο πληθυσμός της Επαρχίας Πάφου ανέρχεται στους 45.000 περίπου κατοίκους (Βικιπαίδεια - Επαρχία Πάφου, 2011). Η πρωτεύουσα της επαρχίας είναι η Πάφος, η οποία στην αρχαιότητα ήταν η πρωτεύουσα του νησιού για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Ως γνωστό η Θεά Αφροδίτη αναδύθηκε από τη θάλασσα της Πάφου, όπου βρίσκεται το κέντρο λατρείας της, προσθέτοντας μια αξιόλογη αίγλη στην περιοχή, προσελκύοντας καθημερινά μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως η Πάφος συμπεριλαμβάνεται από το 1980 στον επίσημο κατάλογο της ΟΥΝΕΣΚΟ, όπου βρίσκονται πόλεις με παγκόσμια πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, αφού διαθέτει μεγάλο αριθμό αρχαιολογικών χώρων και αξιοθαύμαστο φυσικό πλούτο (Αντωνιάδου, 2009: 67). Τα σημαντικότερα αξιοθέατα που έχει τη δυνατότητα να επισκεφθεί και να θαυμάσει ο τουρίστας κατά την παραμονή του στη Πάφο είναι το Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Βυζαντινό Μουσείο, το Εθνογραφικό Μουσείο, το Μουσείο Μυκηναϊκού Αποικισμού της Κύπρου, το Μουσείο Υφαντικής, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, το Μεσαιωνικό Φρούριο, το Αρχαιολογικό Πάρκο Κάτω Πάφου, τα Λουτρά της Θεάς Αφροδίτης, το Ιερό της Θεάς Αφροδίτης και την Πέτρα του Ρωμιού (Αντωνιάδου, 2009: 68-83).

Στην Επαρχία Κερύνειας τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Κερύνειας, ο Δήμος Λαπήθου και ο Δήμος Καραβά. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός πως ολόκληρο το τμήμα της Επαρχίας Κερύνειας βρίσκεται από το έτος 1974 στο υπό κατοχή από τους Τούρκους τμήμα του νησιού. Η πρωτεύουσα της επαρχίας είναι η Κερύνεια, στο φρούριο της οποίας είναι τοποθετημένο το διεθνώς γνωστό πλοίο της Κερύνειας που βρέθηκε το έτος 1967 και αποτελεί αρχαίο ναυάγιο του εμπορικού ελληνικού καραβιού του 4^{ου} αιώνα π.χ. Η Κερύνεια παρουσίαζε έντονη τουριστική ανάπτυξη κυρίως μετά το έτος 1960, όταν η Κύπρου απελευθερώθηκε από τους Άγγλους και έγινε ανεξάρτητο κράτος. Εντούτοις, η ανάπτυξη αυτή κατόρθωσε να διαρκέσει και να διατηρηθεί μόνο μέχρι το έτος 1974 που έγινε η τουρκική εισβολή (Βικιπαίδεια - Επαρχία Κερύνειας, 2011).

Στην Επαρχία Αμμοχώστου τόσο διοικητικά όσο και γεωγραφικά ανήκουν ο Δήμος Αμμοχώστου, ο Δήμος Παραλιμνίου, ο Δήμος Αγίας Νάπας, ο Δήμος Δερύνειας, ο Δήμος Λευκόνικου και ο Δήμος Ακανθούς (Βικιπαίδεια - Επαρχία Αμμοχώστου, 2011). Όπως γίνεται αντιληπτό από τα πιο πάνω η Αγία Νάπα, η οποία είναι η περιοχή που θα μελετηθεί στη Διπλωματική Εργασία ανήκει στην Επαρχία Αμμοχώστου. Η Επαρχία Αμμοχώστου συνορεύει στο βορειοδυτικό τμήμα της με την Επαρχία Κερύνειας, στο δυτικό τμήμα της με την Επαρχία Λευκωσίας και στο νοτιοδυτικό τμήμα της με την Επαρχία Λάρνακας. Εξαιτίας της τούρκικης εισβολής που πραγματοποιήθηκε στο νησί το έτος 1974, το μεγαλύτερο τμήμα της Επαρχίας Αμμοχώστου και συγκεκριμένα το 70% βρίσκεται στο υπό κατοχή από τους Τούρκους τμήμα του νησιού, εκτός από το νοτιοανατολικό τμήμα της το οποίο είναι πολύ μικρό σε σχέση με την υπόλοιπη επαρχία. Η πρωτεύουσα της Επαρχίας Αμμοχώστου είναι η Αμμόχωστος, όμως επειδή η πόλη βρίσκεται στο υπό κατοχή από τους Τούρκους τμήμα του νησιού ο Δήμος Παραλιμνίου αποτελεί το προσωρινό διοικητικό κέντρο της Επαρχίας Αμμοχώστου. Από τους έξι δήμους της Επαρχίας Αμμοχώστου μόνο οι τρεις βρίσκονται στο ελεύθερο τμήμα του νησιού, και συγκεκριμένα ο Δήμος Παραλιμνίου, ο Δήμος Αγίας Νάπας και ο Δήμος Δερύνειας (Βικιπαίδεια - Επαρχία Αμμοχώστου, 2011).

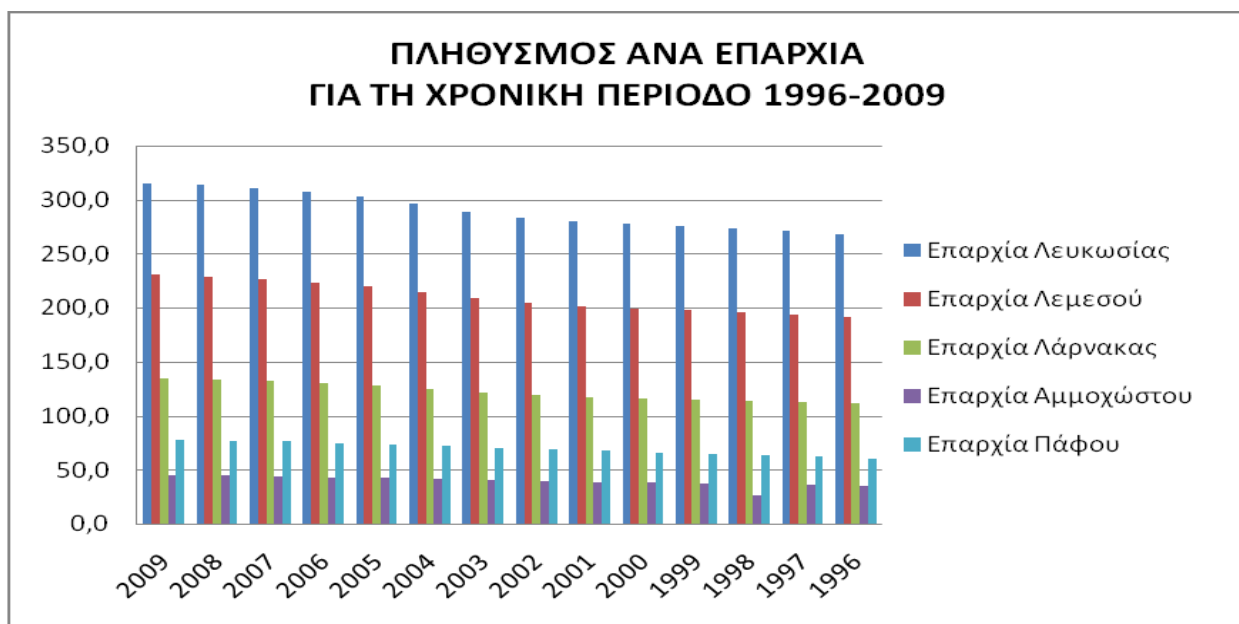
Χάρτης 2.1.4.: Διοικητική διαίρεση της Κύπρου σε δήμους και κοινότητες

Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

Στο σύνολο τους όλες οι ελεύθερες επαρχίες της Κύπρου παρουσίαζαν συνεχή αύξηση πληθυσμού κατά τη χρονική περίοδο 1996-2009, λαμβάνοντας υπόψη τις δύο τελευταίες απογραφές που έχουν πραγματοποιηθεί στο νησί (1992 και 2001). Η πληθυσμιακή αύξηση κάθε επαρχίας είναι ανάλογη με την έκταση της, γι' αυτό άλλωστε και η κατανομή πληθυσμού σε κάθε επαρχία θεωρείται επιτυχής. Αισθητή είναι η αύξηση κυρίως στις δύο μεγάλες επαρχίες του νησιού, στην Επαρχία Λευκωσίας και στην Επαρχία Λεμεσού, μιας και σ' αυτές ανήκουν οι δύο μεγάλες πόλεις της Κύπρου (Πίνακας 2.1.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 106).

Διάγραμμα 2.1.1.: Πληθυσμός ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

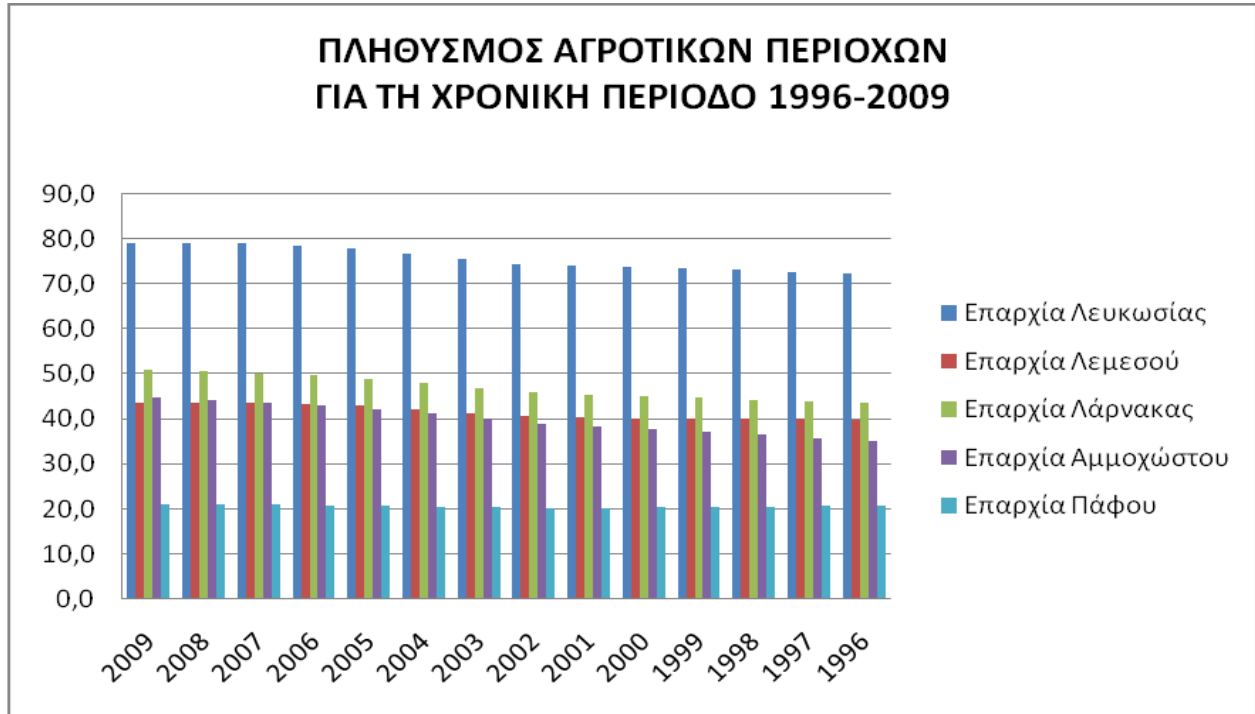
Η μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση για τη χρονική περίοδο 1996-2009 σε αστικές περιοχές (Επαρχία Λευκωσίας, Επαρχία Λεμεσού, Επαρχία Λάρνακας και Επαρχία Πάφου) παρατηρείται στην Επαρχία Λευκωσίας, στην οποία βρίσκεται και η πρωτεύουσα της Κύπρου. Αγροτικές περιοχές διαθέτουν όλες οι επαρχίες της Κύπρου που διαθέτουν ελεύθερο τμήμα μετά τα γεγονότα του έτους 1974 (Πίνακας 2.1.2., Βλ. Παράρτημα Σελ.106). Όσον αφορά τις αγροτικές περιοχές αισθητή είναι η μεγάλη πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρείται στην Επαρχία Αμμοχώστου και αντίστοιχα η μικρή πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρείται στην Επαρχία Πάφου (Πίνακας 2.1.3., Βλ. Παράρτημα Σελ. 107).

Διάγραμμα 2.1.2.: Πληθυσμός αστικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.1.3.: Πληθυσμός αγροτικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Συμπερασματικά το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού της Κύπρου ανέκαθεν κατά το πέρασμα των χρόνων είχε την τάση να συγκεντρώνεται στην Επαρχία Λευκωσίας, ενώ ακολουθούν η Επαρχία Λεμεσού, η Επαρχία Λάρνακας, η Επαρχία Πάφου και τέλος η Επαρχία Αμμοχώστου, μιας και σημαντικό εδαφικό της τμήμα βρίσκεται από το έτος 1974 υπό κατοχή από τους Τούρκους. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως το μεγαλύτερο τμήμα των τεσσάρων επαρχιών της Κύπρου, της Επαρχίας Λευκωσίας, της Επαρχίας Λεμεσού, της Επαρχίας Λάρνακας και της Επαρχίας Πάφου αποτελείται από αστικές περιοχές και λιγότερο από αγροτικές περιοχές. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το γεγονός πως συγκεντρώνουν κυρίως υποδομές και υπηρεσίες που γαλουχούν την ανάπτυξη του τριτογενούς κυρίως τομέα. Αντίθετα, η Επαρχία Αμμοχώστου αποτελείται κατεξοχήν από αγροτικές περιοχές, με εξαίρεση την Αγία Νάπα και το Παραλίμνι, γι' αυτό άλλωστε δικαιολογημένα είναι φημισμένη για τον αγροτικό της χαρακτήρα και τα γεωργικά προϊόντα που καλλιεργούνται στα καρποφόρα εδάφη της.

Όπως υποστηρίζει η παράδοση η πόλη της Αμμοχώστου χτίστηκε το 274 π.χ. από τον Πτολεμαίο τον Φιλάδελο, ο οποίος αρχικά την ονόμασε Αρσινόη προς ένδειξη τιμής της αδερφής του. Αργότερα, κατά την περίοδο της φραγκοκρατίας μετονομάστηκε σε Βαρώσια και Φαμακούςτα, όπου ο Σαΐζπηρ τοποθετεί την δεύτερη και τρίτη πράξη της γνωστής τραγωδίας Οθέλλος. Κατά την περίοδο αυτή η πόλη της Αμμοχώστου γνώρισε αξιόλογη οικονομική άνθηση, ενώ αντίθετα κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας ξεκίνησαν τα πρώτα σημάδια παρακμής της (Μάρκου, 1983: 33).

Αναμφίβολα η Αμμόχωστος σύνδεσε το όνομα της με την πλούσια ιστορική πορεία του νησιού. Το 674 μ.χ. δέχθηκε πρόσφυγες από τις γειτονικές πόλεις, τη Σαλαμίνα και τη Κωνσταντία, οι οποίες δέχθηκαν ανεπανόρθωτες ζημιές από τους Σαρακηνούς. Μετέπειτα βρήκαν καταφύγιο αρκετοί Χριστιανοί από τους Αγίους Τόπους οι οποίοι έφυγαν μετά από την πτώση του Αγίου Ιωάννη της Άκρας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η πόλη της Αμμοχώστου να μετατραπεί στο σημαντικότερο και πιο δημοφιλές εμπορικό κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου. Το έτος 1191 καταλήφθηκε από τον Ριχάρδο τον Λεοντόκαρδο και αργότερα από τον Γάλλο Λουζιάν, ο οποίος στέφθηκε βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ. Το έτος 1373 κυριεύεται από τους Γενουάτες, το έτος 1489 από τους Βενετούς και το έτος 1571 από τους Τούρκους. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως το έτος 1735 η πόλη της Αμμοχώστου δέχθηκε ένα ισχυρό σεισμό με αποτέλεσμα να καταστραφεί. Εντούτοις, τίποτα δεν εμπόδισε την αναγέννησή της, που θα την μετέτρεψει στην πιο κοσμοπολίτικη πόλη του νησιού αλλά και ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της Ανατολικής Μεσογείου (Μάρκου, 1983: 33).

Η Αμμόχωστος δίκαια αποκαλούνταν από τους ποιητές η νύφη της Μεσογείου, αφού όταν ήταν στις δόξες της εξαιτίας της αξιοθαύμαστης άνθησης και ευημερίας προσέφερε τον φυσικό της πλούτο τόσο στους τουρίστες που την επισκέπτονταν από χώρες κυρίως της Ευρώπης όσο και στους ντόπιους. Αναμφίβολα αποτελούσε μία από τις πιο ωραίες πόλεις της Κύπρου καθώς και της Μεσογείου μιας και ήταν μια μεγάλη κηπούπολη με σύγχρονα οικοδομήματα, πολυάριθμα επιβλητικά ξενοδοχεία και γραφικές ακρογιαλιές φημισμένες για τις χρυσές αμμουδιές και τα γαλανά νερά της θάλασσας. Επίσης η Αμμόχωστος ήταν φημισμένη για το πλήθος ανεμόμυλων που διέθετε, γι' αυτό άλλωστε ονομαζόταν και πόλη των ανεμόμυλων, καθώς και για τις πορτοκαλιές της και για τα ανθεστήρια πορτοκαλιού που πραγματοποιούνταν κάθε χρόνο (Πανταζής, 2007: 22).

Εικόνες 2.2.1.1. και 2.2.1.2.: Η πόλη της Αμμοχώστου

Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

Εκτός από τον αξιοθαύμαστο φυσικό πλούτο η Αμμόχωστος διέθετε και αξιόλογα ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία. Τα σημαντικότερα αξιοθέατα που είχε τη δυνατότητα να θαυμάσει ο επισκέπτης κατά την παραμονή του στην Αμμόχωστο ήταν ο αρχαιολογικός χώρος της Σαλαμίνας που συγκαταλέγεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού, ο αρχαιολογικός χώρος της Έγκωμης, που τα πρώτα σημάδια ανθρώπινης παρουσίας χρονολογούνται να υπήρχαν από την εποχή του χαλκού, η μονή του Αποστόλου Ανδρέα, τα τείχη και το φρούριο της Αμμοχώστου, ο καθεδρικός ναός του Αγίου Νικόλαου, που αποτελεί ένα από τα πιο λαμπρά δείγματα της Γοτθικής αρχιτεκτονικής, το υδραγωγείο και το ελληνικό κενοτάφιο του τελευταίου βασιλιά της Σαλαμίνας Νικροκρέοντα (Πανταζής, 2007: 24).

2.2.2. Ο ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ

Το Παραλίμνι συγκαταλέγεται ανάμεσα στους δήμους της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου. Βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του νησιού και συνορεύει με το Δήμο Αγίας Νάπας και το Δήμο Δερύνειας. Εξαιτίας της τούρκικη εισβολής και συνεπώς της κατοχής μεγάλου εδαφικού τμήματος της Επαρχίας Αμμοχώστου το Παραλίμνι αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο δήμο της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου καθώς και το περιφερειακό κέντρο παροχής υπηρεσιών. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή που πραγματοποιήθηκε στο νησί, ο πληθυσμός του Δήμου Παραλιμνίου ανέρχεται στα 11.091 άτομα (Δήμος Παραλιμνίου, 2011).

Όπως υποστηρίζει η παράδοση το Παραλίμνι πήρε το όνομα του από μια εποχιακή λίμνη η οποία σχηματίζεται στο δυτικό τμήμα της περιοχής, μεταξύ του Δήμου Παραλιμνίου και της Κοινότητας Σωτήρας. Οι ρίζες του ξεκινούν από τα ελληνιστικά χρόνια όπου στην περιοχή ήταν κτισμένη η αρχαία πόλη Λεύκολα, της οποίας δεν διασώζεται κάποιο κατάλοιπο της. Εντούτοις, μεγάλος είναι ο αριθμός των αρχαιολογικών χώρων, των βυζαντινών εκκλησιών και των

πετρόχτιστων σπιτιών, συνθέτοντας αποσπασματικές εικόνες ενός πολιτισμού που αναπτύχθηκε σε όλη την περιοχή με τρόπο δυναμικό και συνεχή για πολλές χιλιάδες χρόνια (Σμάγδας, 2008: 147).

Είναι γεγονός πως το Παραλίμι αποτελεί μια μικρή πόλη που έχει κατορθώσει κυρίως λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της έκτασης και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων να αναπτύσσεται με έντονους ρυθμούς στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα. Αναμφίβολα έχει κατορθώσει να συνδυάσει με έναν αξιόλογο τρόπο τα πλεονεκτήματα ενός παραδοσιακού χωριού και τις ανέσεις μιας σύγχρονης πόλης (Παντελίδης, 1996: 10-15).

Πριν περίπου πενήντα χρόνια το Παραλίμι είχε το χαρακτήρα μιας αγροτικής κοινότητας που στήριζε την οικονομία στη γεωργική παραγωγή. Η αγροτική ζωή της περιοχής αποτελούσε σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και την φυσιογνωμία της περιοχής. Η ανεξαρτησία της Κύπρου το έτος 1960 βρίσκει το Παραλίμι να εισχωρεί στην γενικότερη οικονομική ανάπτυξη και ευμάρεια του νησιού, με αποτέλεσμα να μετατρέπεται σε μια σύγχρονη κωμόπολη που είχε τη δυνατότητα να συναγωνιστεί άλλες μεγάλες πόλεις (Γιαννάκης, 1974). Εντούτοις, η τούρκικη εισβολή του 1974 δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο το Παραλίμι σε διάφορους τομείς, κυρίως όμως στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Η στασιμότητα διαρκεί μέχρι το έτος 1978 μιας και μετέπειτα το Παραλίμι συγκαταλέγεται ανάμεσα στις περιοχές του νησιού που αρχίζουν να αποκτούν και πάλι οικονομική άνθηση. Ο γεωργικός χαρακτήρας του αντικαθίσταται από τον τουριστικό, μιας και η οικονομία του στηρίζεται στον τουρισμό λόγω της εκμετάλλευσης της παραλιακής περιοχής του δήμου (Παντελίδης, 1996: 20-24).

Ο κόλπος του Πρωταρά ως συνέχεια του Κόλπου της πόλης της Αμμοχώστου, με τον οποίο έχει και σημαντικές ομοιότητες, είχε το πλεονέκτημα να καθιερώσει την περιοχή σε ένα σημαντικό κέντρο του νησιού. Η άνθηση και ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή στηρίχτηκε κυρίως στο ιδιαίτερα ανεπτυγμένο παραλιακό μέτωπο, στις μοναδικές σε περιβαλλοντική και οικολογική αξία παραλιακές και θαλάσσιες περιοχές, στην αμφιθεατρική τοπογραφία του δυτικού τμήματος της παράκτιας ζώνης και στο αξιοθαύμαστο τοπίο με πλούσια φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2007).

Ο Πρωταράς αποτελεί την τουριστική περιοχή του Παραλιμνίου και εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής παραλίας του, σε απόσταση 16 περίπου χιλιομέτρων. Η τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή ξεκίνησε από το έτος 1978 και μέχρι σήμερα έχει κατορθώσει να αποτελεί την κατεξοχήν παραγωγική περιοχή του Δήμου Παραλιμνίου. Ο φυσικός πλούτος της περιοχής και

οι εκατοντάδες ανεμόμυλοι που πρωτοεμφανίστηκαν στην αρχή του 20^{ου} αιώνα συνθέτουν ένα αξιόλογο τοπίο (Τσολάκης, 2003: 91). Περιμετρικά της παραλιακής περιοχής βρίσκονται καταστήματα, εστιατόρια, καφετερίες, ξενοδοχειακές μονάδες και ξενοδοχεία τα οποία κυρίως κατά την καλοκαιρινή τουριστική περίοδο προσελκύουν χιλιάδες ντόπιους και ξένους τουρίστες, μετατρέποντας τον Πρωτάρα σε ένα πολύβουο και πολύγλωσσο τουριστικό χωριό (Παντελίδης, 1996: 34-38).

Εικόνες 2.2.2.1. και 2.2.2.2.: Ο Δήμος Παραλιμνίου

Πηγή: Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

2.2.3. Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ

Η πόλη της Κερύνειας, όπως υποστηρίζει ο Πausanias, πήρε το όνομα της από κάποιον παλιό κάτοικο της πόλης ή από τον Κερυνίτη ποταμό ο οποίος βρισκόταν σε πολύ κοντινή απόσταση από την πόλη. Όπως γίνεται αντιληπτό και από το όνομα της η πόλη της Κερύνειας αποτελεί μία από τις πιο αρχαίες πόλεις του νησιού (Βικιπαίδεια - Επαρχία Κερύνειας, 2011).

Όπως υποστηρίζει η παράδοση η πόλη της Κερύνειας χτίστηκε από τους Αχαιούς Κηφέα και Πράξανδρο, οι οποίοι κατά την επιστροφή τους στην πατρίδα τους μετά το τέλος του Τρωικού πολέμου έδωσαν στην νέα πόλη που ίδρυσαν το όνομα της πόλης τους. Η νέα πόλη που δημιουργήθηκε, η Κερύνεια, κατόρθωσε σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα να αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά βασίλεια του νησιού (Βικιπαίδεια - Επαρχία Κερύνειας, 2011).

Τον 11^ο αιώνα η πόλη είχε οχυρωθεί από τους Βυζαντινούς, ενώ μετέπειτα το κάστρο της ενισχύθηκε από τους Φράγκους, τους Γενουάτες, τους Βενετούς και τους Τούρκους κατά τις αντίστοιχες χρονικές περιόδους που η πόλη βρισκόταν υπό την κυριαρχία τους. Συγκεκριμένα το έτος 1191 κυριεύεται από τον Ριχάρδο το Λεοντόκαρδο και αργότερα από τον Γάλλο Λουζιάν ο

οποίος στέφθηκε βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ, το έτος 1373 από τους Γενουάτες, το έτος 1489 από τους Βενετούς και το έτος 1571 από τους Τούρκους (Μάρκου, 1983: 33).

Η Κερύνεια εκτός από το φυσικό της πλούτο και το λιμάνι της που αποτελούσε το βόρειο λιμάνι της Κύπρου και το πιο σημαντικό, μιας και από αυτό γίνονταν οι μεγαλύτερες εξαγωγές προς την Ευρώπη, διέθετε και αξιόλογα ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία. Τα σημαντικότερα αξιοθέατα που είχε τη δυνατότητα να θαυμάσει ο τουρίστας κατά την παραμονή του στην Κερύνεια ήταν το κάστρο της Κερύνειας, ο νεολιθικός οικισμός στο χωριό Αγίου Επίκτητου, το Παλαιόκαστρο και η μεσαιωνική εκκλησία της Παναγίας του Μπέλλα-Παίς (Μάρκου, 1983: 11).

Εικόνες 2.2.3.1. και 2.2.3.2.: Η πόλη της Κερύνειας

Πηγή: Πηγή: Google - Εικόνες, 2011

2.3. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 1974

Ο τουρισμός, και συγκεκριμένα η ανάπτυξη του, υπήρξε από τα σημαντικότερα κοινωνικά και οικονομικά φαινόμενα του εικοστού αιώνα, έχοντας αποκτήσει παγκόσμια διάσταση. Πρόκειται για ένα αναπόσπαστο τμήμα της οικονομίας και πολύ πιθανόν την μεγαλύτερη ενιαία δραστηριότητα στον οικονομικό τομέα. Γι' αυτό άλλωστε ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και περιορισμών, και συνεπώς σημαντικό κομμάτι της Κύπρου ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Michael, 2004).

Η θέση της Κύπρου στον τουριστικό χάρτη άρχισε να διαμορφώνεται από μια σειρά σημαντικών παραγόντων και χαρακτηριστικών της. Αναμφίβολα η γένεση του τουρισμού στο νησί στηρίχτηκε σ' ένα μωσαϊκό φύσης και πολιτισμού. Το μωσαϊκό αυτό συνθέτεται από ένα μικρό, ζεστό και φιλόξενο νησί της Μεσογείου το οποίο βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων,

έχοντας τις καλύτερες προοπτικές, για να διαμορφώσει μια πολυδιάστατη τουριστική ανάπτυξη (Metaxa, 2000).

Η τουριστική δραστηριότητα στην Κύπρο άρχισε να ανθίζει στις αρχές του έτους 1960, καθοριστικό έτος για το νησί, αφού ανακηρύχτηκε σε ανεξάρτητη Δημοκρατία. Έτσι ανάμεσα στους τομείς παραγωγής που άρχισαν να ανθίζουν, για να στηρίζουν την οικονομία της Κύπρου, έχοντας πλέον τη δυνατότητα να παίρνονται πρωτοβουλίες και να ρυθμίζονται από το ίδιο το κυπριακό κράτος μιας και η Κύπρος είχε ξεκινήσει μετά το έτος 1960 και να ακολουθεί ένα δικό της δρόμο στηριζόμενη στις δικές τις δυνάμεις, ήταν ο τουρισμός (Αρχοντίδης, 2007: 27).

Εντούτοις, παρόλο που η τουριστική δραστηριότητα άρχισε να αναπτύσσεται με έντονους ρυθμούς, κατά τη χρονική περίοδο 1963-1964 όπου ξέσπασαν οι διακοινοτικές ταραχές αισθητή ήταν η σταθεροποίηση της μιας και σε περιόδους πολιτικών συγκρούσεων δεν μπορεί να είναι επιτυχής η έντονη οικονομική ανάπτυξη των τομέων παραγωγής, πόσο μάλλον κάποιου που η άνθηση του μετρούσε μόνο τρία χρόνια. Παρόλα αυτά τρία χρόνια μετά το ξέσπασμα των διακοινοτικών ταραχών, και συγκεκριμένα το έτος 1967, η τουριστική δραστηριότητα στην Κύπρο αρχίζει πάλι να βρίσκει το δρόμο προς την άνοδο (Αρχοντίδης, 2007: 27).

Για να ενδυναμωθεί η προώθηση της τουριστικής δραστηριότητας στο νησί ιδρύθηκε το έτος 1969 ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ), ο οποίος ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί το έτος 1971 και να έχει ως ρόλο την οργάνωση και προαγωγή του τουρισμού στην Κύπρο. Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ), ο οποίος λειτουργεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού Νόμου και τους σχετικούς Κανονισμούς Περί Διάρθρωσης και Όρων Απασχόλησης, Διοίκησης και Οικονομικών, έχει κατορθώσει περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες να διαδραματίζει ένα ουσιαστικό και αξιολογικό ρόλο σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη της Κύπρου (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011). Συγκεκριμένα σκοπός του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) είναι η οργάνωση και προαγωγή του τουρισμού στη Κύπρο, χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα μέσα και πόρους της. 'Στο πλαίσιο αυτό οι αρχές που διέπουν την αποστολή του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) είναι α) η χάραξη ορθολογικής και ξεκάθαρης πορείας (στρατηγικής), β) η καθοδήγηση, ο συντονισμός και η στήριξη των προσπαθειών των εμπλεκόμενων φορέων, γ) η ανάληψη πρωτοβουλιών για υλοποίηση της στρατηγικής και δ) η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής και η προώθηση της συλλογικότητας για το όφελος του συνόλου' (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Ο σημαντικός και αξιόλογος ρόλος που άρχισε να διαδραματίζει η τουριστική δραστηριότητα για την Κύπρο έγινε αισθητή κυρίως στις αρχές του έτους 1970. Οι κυριότερες χώρες προέλευσης των τουριστών που επισκέπτονταν το νησί για τις διακοπές τους ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Αυστρία, η Δανία, η Φιλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ελβετία. Αναμφίβολα οι πιο δημοφιλείς προορισμοί της Κύπρου ήταν η Αμμόχωστος και η Κερύνεια (Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, 2011).

Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως το έτος 1970 ο τουριστικός τομέας κατόρθωσε να ξεπεράσει τον μεταλλευτικό τομέα, ο οποίος αποτελούσε σημαντική πηγή εσόδων για το νησί, κατακτώντας τη δεύτερη θέση μιας και την πρώτη την καταλάμβανε επάξια ο γεωργικός τομέας. Έτσι το έτος 1973 ο συνολικός αριθμός των τουριστών που επέλεξαν το νησί για τις τουριστικές διακοπές τους ανερχόταν στα 264.000 άτομα και τα έσοδα που προσκομίστηκαν ήταν περίπου 24.000.000 ΛΚ, το οποίο αποτελούσε για την εποχή ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Τα κέρδη που αποκτήθηκαν από την τουριστική δραστηριότητα του έτους αυτού αντιπροσώπευαν το 24,6% των άδηλων πόρων και το 46,4% των εγχώριων εξαγωγών που είχαν πραγματοποιηθεί. Αναμφίβολα ο τουρισμός αποτελούσε τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο μία νέα πηγή εσόδων για το νησί, κατορθώνοντας να συνδυάζει την ανάδειξη του φυσικού πλούτου του νησιού με την οικονομική του ανάπτυξη (Αρχοντίδης, 2007: 27).

Η τουριστική ανάπτυξη του νησιού συνέβαλε στην κατασκευή και βελτίωση των έργων τουριστικής υποδομής του κράτους καθώς και στην κατασκευή και βελτίωση των ξενοδοχείων και των ξενοδοχειακών μονάδων, των οποίων η αξία τους ανερχόταν σε 81.000.000 ΛΚ, εξαιρούμενης της αξίας της γης τους. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως στα ξενοδοχεία και στις ξενοδοχειακές μονάδες απασχολούνταν το έτος 1973 περίπου 10.000 άτομα, ένας σημαντικός αριθμός του ενεργού πληθυσμού της Κύπρου (Αρχοντίδης, 2007: 28).

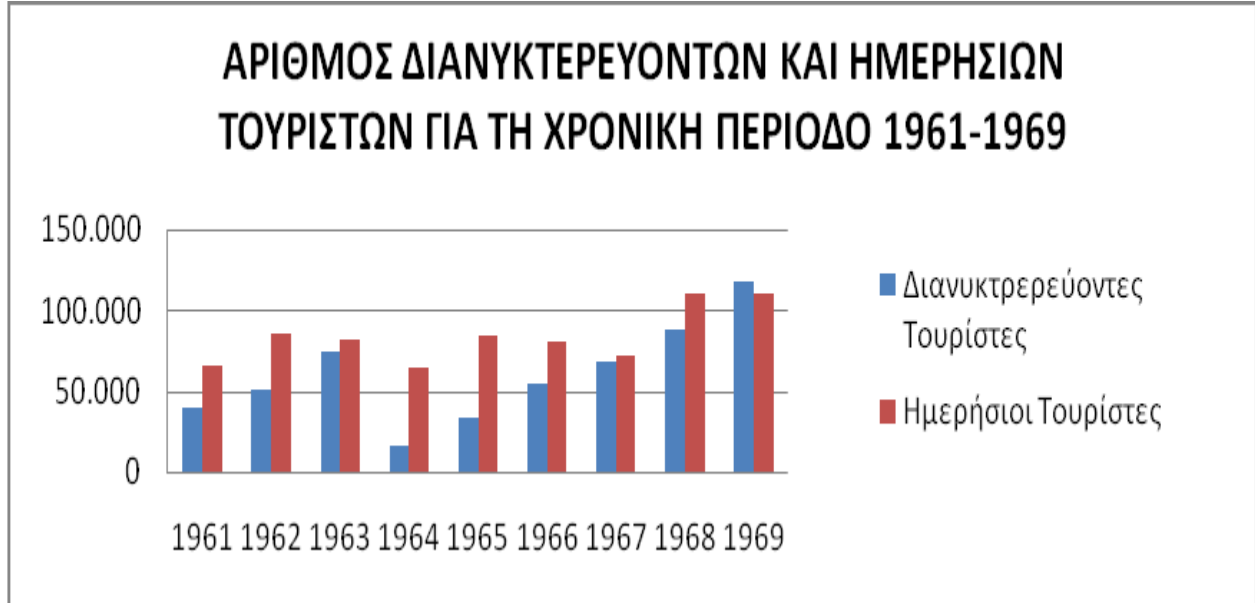
Η τουριστική άνοδος προβλεπόταν πως θα συνεχιζόταν για αρκετά χρόνια ακόμα, αφού αναμενόταν πως το πρώτο εξάμηνο του έτους 1974 το ποσοστό των τουριστών που θα επισκέπτονταν το νησί θα ήταν 17% υψηλότερο από την αντίστοιχη περίοδο του έτους 1973, που τα κέρδη από τον τουρισμό ήταν αξιόλογα. Συγκεκριμένα, αναμενόταν πως το έτος 1974 ο συνολικός αριθμός των τουριστών που θα επισκέπτονταν την Κύπρο θα ανερχόταν στα 310.000 άτομα και τα έσοδα που θα προσκομίζονταν θα ανέρχονταν περίπου στα 30.000.000 ΛΚ. (Αρχοντίδης, 2007: 28). Οι κυριότερες χώρες προέλευσης των τουριστών που θα επισκέπτονταν

το νησί για τις διακοπές τους αναμενόταν να είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Αυστρία, η Δανία, η Φιλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία η Ελβετία, το Βέλγιο, η Ολλανδία και η Ιρλανδία (Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, 2011).

Τα γεγονότα του 1974, και συγκεκριμένα η τούρκικη εισβολή τον Ιούλιο του 1974, υπήρξαν όχι απλά ανασταλτικός παράγοντας για την περαιτέρω αύξηση του τουρισμού στο νησί αλλά καταστροφικός. Πλέον, η Αμμόχωστος και η Κερύνεια, που συγκέντρωναν το 70% των τουριστών που επισκέπτονταν τα προηγούμενα έτη το νησί, βρέθηκαν να είναι υπό τούρκικη κατοχή, με απόρροια αυτού η τουριστική δραστηριότητα να έχει δεχθεί ένα σοβαρό πλήγμα. Συγκεκριμένα το 65% των υφιστάμενων ξενοδοχείων και των ξενοδοχειακών μονάδων και το 96% των υπό ανέγερση ξενοδοχείων βρέθηκαν στα χέρια του εισβολέα. Η συνολική αξία των ξενοδοχείων και των ξενοδοχειακών μονάδων που βρέθηκαν υπό κατοχή ανερχόταν περίπου σε 59.000.000 ΛΚ. Επίσης το 50% των εστιατορίων, των καφετεριών και των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης βρέθηκαν στα χέρια του εισβολέα, των οποίων η συνολική αξία ανερχόταν περίπου σε 12.000.000 ΛΚ (Αρχοντίδης, 2007: 28-29).

Μεγάλος ήταν ο αριθμός των τουριστών για τη χρονική περίοδο 1961-1969 που επισκέπτονταν διάφορες τουριστικές περιοχές του νησιού είτε για να διανυκτερεύσουν είτε για να παραβρεθούν μια μέρα μόνο (εσωτερικός τουρισμός). Ο μεγαλύτερος αριθμός διανυκτερευόντων τουριστών παρατηρείται το έτος 1969, ενώ ο μικρότερος αριθμός το έτος 1963, που όπως έχει προαναφερθεί κατά τη χρονική περίοδο 1963-1964 ξέσπασαν οι διακοινοτικές ταραχές γεγονός που επηρέασε σημαντικά την τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Αντίστοιχα είναι και τα συμπεράσματα που προκύπτουν για τις ημερήσιες διανυκτερεύσεις, δηλαδή ο μεγαλύτερος αριθμός ημερήσιων τουριστών παρατηρείται το έτος 1969 και ο μικρότερος αριθμός το έτος 1963 (Πίνακας 2.3.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 107).

Διάγραμμα 2.3.1.: Αριθμός διανυκτερευόντων και ημερήσιων τουριστών για τη χρονική περίοδο 1961-1968

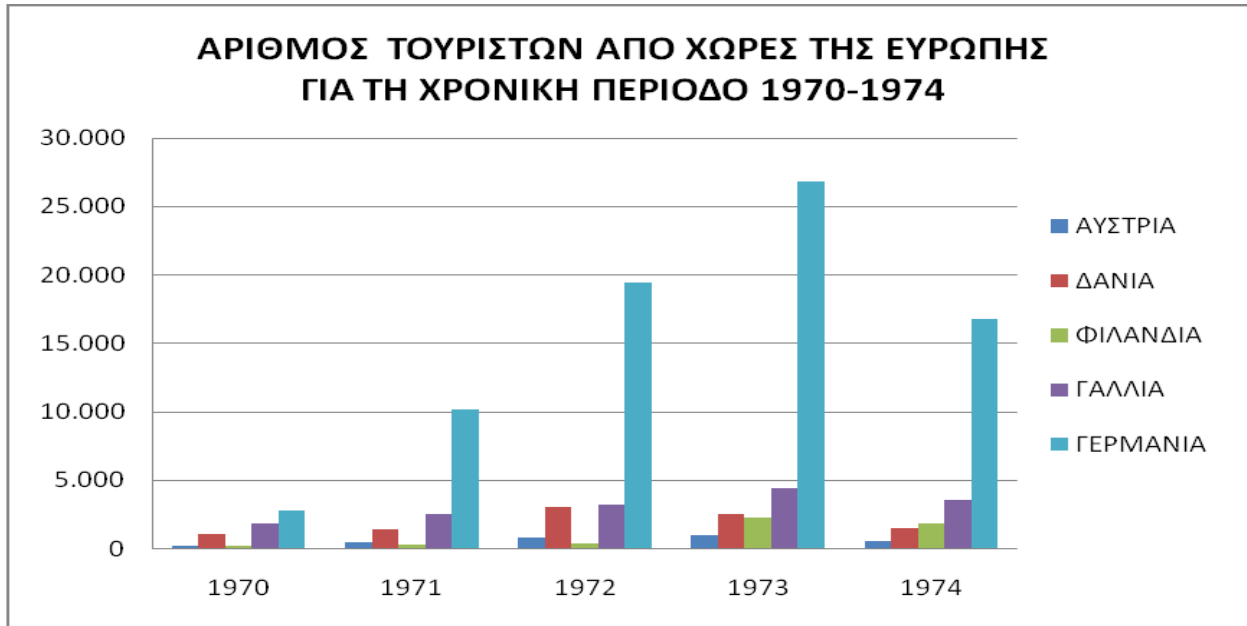

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Οι χώρες προέλευσης των τουριστών που επισκέπτονταν το νησί για τις καλοκαιρινές διακοπές τους τη χρονική περίοδο 1970-1974 ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Αυστρία, η Δανία, η Φιλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία, η Ελβετία, η Αμερική, η Ρωσία και ο Λίβανος. Γενικά ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστών που επισκέφθηκε στο νησί ήταν κατά τη χρονική περίοδο 1972-1973. Συγκεκριμένα από τις χώρες της Ευρώπης και τη Ρωσία το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστών που παρευρέθηκε στο νησί ήταν το έτος 1973 και από την Αμερική και το Λίβανο το έτος 1972. Όσον αφορά το έτος 1974 αισθητή ήταν η μείωση του αριθμού των τουριστών από όλες τις χώρες, εξαιτίας των γεγονότων του Ιουλίου (Πίνακες 2.3.2. και 2.3.3., Βλ. Παράρτημα Σελ. 108).

Διάγραμμα 2.3.2.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974

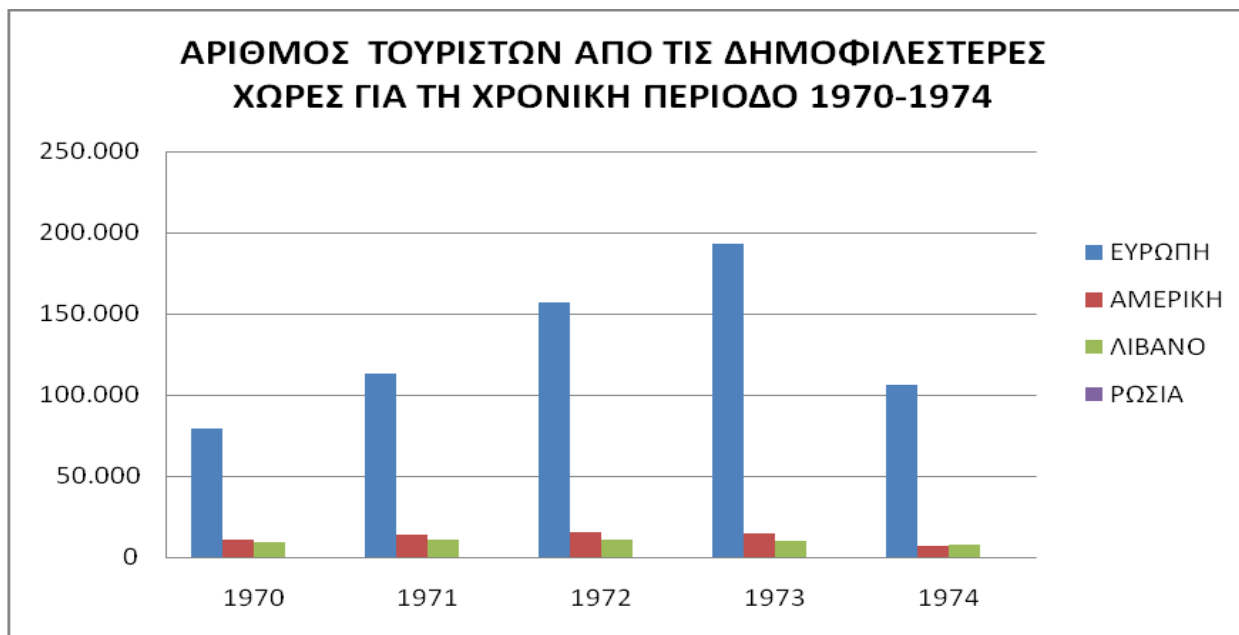
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.3.3.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.3.4.: Αριθμός τουριστών από τις δημοφιλέστερες χώρες για τη χρονική περίοδο 1970-1974

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

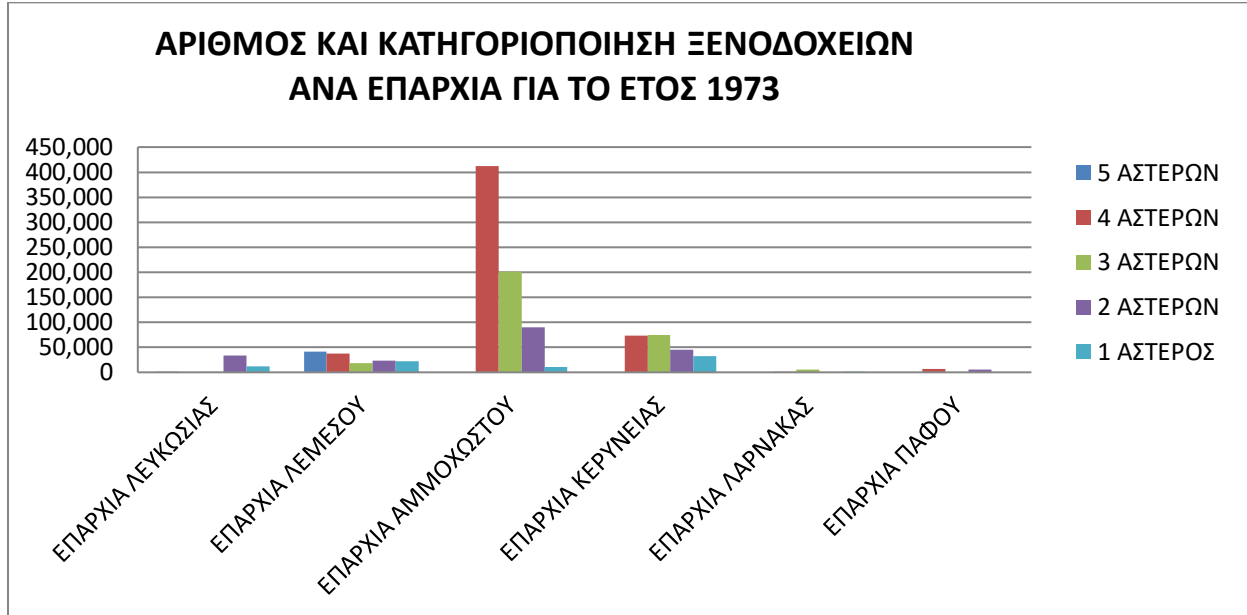
Λαμβάνοντας υπόψη τις κατηγορίες των ξενοδοχείων που υπήρχαν σε κάθε επαρχία της Κύπρου για τα έτη 1973, 1974 και 1975, προκύπτει πως η μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη παρατηρήθηκε το έτος 1973. Η κατακόρυφη αυτή ανάπτυξη όμως δεν συνεχίστηκε μιας και εξαιτίας της τουρκικής εισβολής αισθητή ήταν η παρακμή του τουρισμού τόσο για το έτος 1974 αλλά και κυρίως για το έτος 1975 (Πίνακες 2.3.4., 2.3.5. και 2.3.6., Βλ. Παράρτημα Σελ.109-110).

Τα περισσότερα ξενοδοχεία που υπήρχαν στο νησί κατά το έτος 1973 και 1974 ήταν ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων και ακολουθούσαν τα ξενοδοχεία τριών αστέρων. Από το έτος 1975, εξαιτίας της τουρκικής κατοχής σημαντικού αριθμού ξενοδοχείων στην Επαρχία Αμμοχώστου και στην Επαρχία Κερύνειας, τα περισσότερα ξενοδοχεία που ήταν διαθέσιμα για λειτουργία ήταν ξενοδοχεία πέντε και τριών αστέρων (Πίνακες 2.3.4., 2.3.5. και 2.3.6., Βλ. Παράρτημα Σελ.109-110).

Όπως έχει προαναφερθεί οι πιο δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί της Κύπρου πριν από την τουρκική εισβολή υπήρξαν η πόλη της Αμμόχωστου και η πόλη της Κερύνειας. Μετά την κατοχή από τα τούρκικα στρατεύματα ολόκληρης της Επαρχίας Κερύνειας και σημαντικού τμήματος της Επαρχίας Αμμοχώστου, η Επαρχία Λεμεσού άρχισε να αναδεικνύεται στο σημαντικότερο

τουριστικό θέρετρο του νησιού. Εξαιτίας της κατοχής της πόλης της Αμμοχώστου, μια άλλη περιοχή της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, η Αγία Νάπα, άρχισε να διεκδικεί μια θέση ανάμεσα στα τουριστικά θέρετρα του νησιού (Πίνακας 2.3.6., Βλ. Παράρτημα Σελ. 110).

Διάγραμμα 2.3.5.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1973

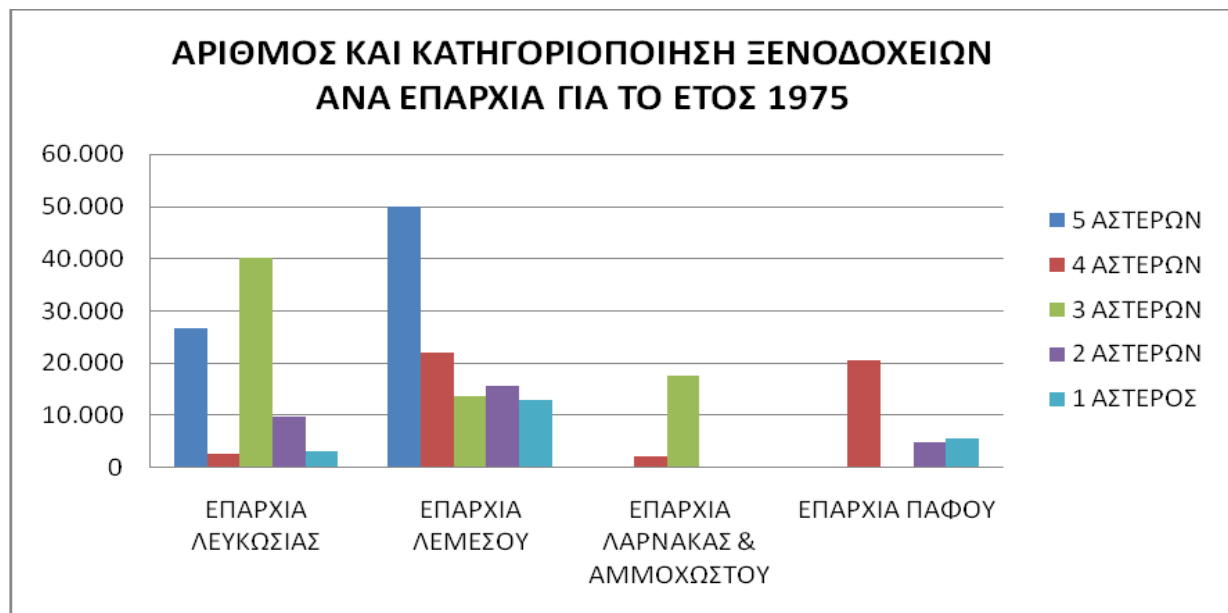

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.3.6.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1974

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.3.7.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1975

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

2.4. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1974

Όπως ήταν αναμενόμενο μετά την τουρκική εισβολή του έτους 1974 υπήρχε ανάγκη για αναζωογόνηση της οικονομίας του νησιού, μιας και όπως ήταν αναμενόμενο ένας πόλεμος είχε αρνητικές επιπτώσεις και στον οικονομικό τομέα. Γι' αυτό σε συνεργασία ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας προσπάθησαν να επιτύχουν την αναγέννηση του τουρισμού στην Κύπρο, επειδή ήταν ένας τομέας της οικονομίας ο οποίος ήταν γνωστός και αρκετά επικερδής πριν τα δυσάρεστα γεγονότα του έτους 1974. Έτσι με την πολύτιμη στήριξη και συμπαράσταση του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) και της Κυβέρνηση, δίνοντας διάφορα κίνητρα και σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές ο τουρισμός στην Κύπρο άρχισε και πάλι να αποκτά την παλιά του αίγλη. Συγκεκριμένα μέχρι το έτος 1980 ο αριθμός των τουριστών αυξήθηκε κατά πολύ περισσότερο σε σύγκριση με το έτος 1973, όπου παρατηρήθηκε θεαματική αύξηση του τουρισμού, κι έτσι άρχισε το νησί να διεκδικεί σημαντική θέση ανάμεσα στους καλύτερους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου (Φωτίου, 2004: 2).

Η έντονη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, η οποία άρχισε να γίνεται και πάλι εμφανής τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του 1970 συνεχίστηκε και τη δεκαετία του 1980. Αναμφίβολα ήταν μια δεκαετία που χαρακτηριζόταν από έντονους ρυθμούς ανάπτυξης, αφού παρατηρήθηκε τόσο αύξηση της ζήτησης των τουριστικών υπηρεσιών όσο και αύξηση της προσφοράς τους για

τη συνεχή κάλυψη του τουρισμού που επισκέπτονταν το νησί για να απολαύσουν τον συνδυασμό ήλιου και θάλασσας (Φωτίου, 2004: 2).

Αξιόλογη υπήρξε η ανάπτυξη του τουρισμού και τη δεκαετία του 1990, μιας και η αυξητική τάση του τουρισμού στο νησί συνεχιζόταν. Εντούτοις, τη δεκαετία αυτή ο τουριστικός τομέας άρχισε σιγά σιγά να μπαίνει σε ένα στάδιο ωρίμανσης με επακόλουθα τη μείωση του ρυθμού αύξησης των αφίξεων, τη μείωση του ρυθμού αύξησης των εσόδων, τη μείωση της απόδοσης των επενδύσεων, τη μείωση των απασχολούμενων στις τουριστικές υπηρεσίες και την αύξηση του ανταγωνισμού (Φωτίου, 2004: 2).

Εξαιτίας της ραγδαίας ανάπτυξης του τουρισμού στο νησί άρχισαν να γίνονται πιο εμφανή και έντονα κάποια προβλήματα και αδυναμίες, που θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν, έτσι ώστε να είναι επιτυχής η διατήρηση του νησιού ως ένας από τους πιο αξιόλογους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου. Τα σημαντικότερα από αυτά ήταν η μονοδιάστατη ανάπτυξη και τυποποίηση του τουρισμού, η καταπόνηση του φυσικού περιβάλλοντος, η πίεση στους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, η καταπόνηση της πολιτιστικής ταυτότητας, το ψηλό λειτουργικό κόστος, η εποχικότητα του τουρισμού (καλοκαιρινή περίοδο) και η ανεπάρκεια έργων υποδομής. Με την έγκαιρη επέμβαση όμως του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) και την έναρξη της ισχύος της Πολεοδομικής Νομοθεσίας, μεγάλος αριθμός των παραπάνω προβλημάτων και αδυναμιών είχαν αντιμετωπιστεί. Παρόλα αυτά συνεχίζονται να ανιχνεύονται οι πιο αποδοτικοί τρόποι για επίλυση τους, έτσι, ώστε η τουριστική δραστηριότητα στο νησί να έχει όσο είναι εφικτό περισσότερα πλεονεκτήματα και λιγότερα μειονεκτήματα (Φωτίου, 2004: 2).

Η θεαματική αύξηση του τουρισμού που έγινε κυρίως αισθητή τη δεκαετία του 1980 και συνεχίστηκε και μετέπειτα, τη δεκαετία του 1990, περιορίστηκε κατά την επόμενη δεκαετία. Οι παράγοντες οι οποίοι επηρέασαν και περιόρισαν την τουριστική εξέλιξη του τουρισμού στην Κύπρο ήταν κυρίως εξωγενείς παράγοντες. Οι σημαντικότεροι από αυτούς ήταν ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, η αναζωπύρωση της κρίσης στη Μέση Ανατολή, ο ιός της Άτυπης Πνευμονίας, το τρομοκρατικό κτύπημα στη Μαδρίτη και η παγκόσμια οικονομική κρίση των τελευταίων ετών (Φωτίου, 2004: 3). Αν και η φούσκα της οικονομικής κρίσης είχε ξεσπάσει το 2008, εντούτοις συνεχίζει να επηρεάζει αρκετές χώρες ακόμα και σήμερα σε μεγάλο βαθμό.

Επιπρόσθετα σημαντικό παράγοντα διαδραμάτισε και ο αυξημένος ανταγωνισμός από νέους προορισμούς κυρίως στην Ευρώπη² οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές σε σχέση με αυτές που προσφέρει η Κύπρος, καθώς και ένα καινούριο προϊόν μιας και είναι τουριστικά θέρετρα που διεκδικούν μια αξιόλογη θέση στον ευρωπαϊκό χώρο (Φωτίου, 2004: 3).

Αναμφίβολα για να συνεχίσει να διατηρεί το νησί μία αξιόλογη θέση ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς απαιτείται μια προγραμματισμένη μακροπρόθεσμη προσέγγιση, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τους υπόλοιπους τουριστικούς προορισμούς της διεθνούς αγοράς. Έχει διαπιστωθεί πως η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτει ξεκάθαρη κοινή κατεύθυνση και προγραμματισμένες παρεμβάσεις στους διάφορους τομείς που έχουν είτε άμεση είτε έμμεση συσχέτιση με τον τουρισμό. Κυρίως όμως απαιτείται συνεργασία και συντονισμός μεταξύ διαφορετικών φορέων, ιδιωτικού τομέα, δημόσιου και τοπικών αρχών για την καλύτερη αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τον τουρισμό στο νησί (Φωτίου, 2004: 3).

Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ) σε συνεργασία με τους τουριστικούς εταίρους επένδυσε σε μια στρατηγική προσπάθεια επανατοποθέτησης της Κύπρου στη διεθνή τουριστική αγορά, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην αειφόρο ανάπτυξη. Η στροφή προς την αειφόρο ανάπτυξη έγινε επειδή αποτελεί αρχή ύψιστης προτεραιότητας για την τουριστική ανάπτυξη των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Έτσι αρχές της δεκαετίας του 2000 εκπονήθηκε από τον Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) το Στρατηγικό Σχέδιο Τουρισμού για την χρονική περίοδο 2000-2010 και πρόσφατα δημοσιεύτηκε το συμπληρωματικό Στρατηγικό Σχέδιο Τουρισμού για την χρονική περίοδο 2011-2015. Εκτός από τον Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ), στην εκπόνηση του Στρατηγικού Σχεδίου Σχέδιο Τουρισμού για την χρονική περίοδο 2000-2010, στο οποίο θα στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό η ανάπτυξη του τουρισμού στην Κύπρο βάση των δεδομένων της σημερινής εποχής, συμμετείχαν και παράγοντες του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού της Κύπρου, υπηρεσιακοί παράγοντες καθώς και διάφοροι παράγοντες φορέων του τουρισμού. Για την οργάνωση και των δύο Στρατηγικών Σχεδίων μελετήθηκαν και λήφθηκαν υπόψη ποικίλοι ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες καθώς και δεδομένα που επηρεάζουν τον

---

² Η Κροατία, η Βουλγαρία και η Σλοβενία αποτελούν τους νέους τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης, οι οποίοι άρχισαν κυρίως να αναπτύσσουν έντονα τον τουριστικό τους τομέα στα μέσα της δεκαετίας του 2000 (Φωτίου, 2004: 3).

τουριστικό τομέα στην Κύπρο. Αναμφίβολα το Στρατηγικό Σχέδιο Τουρισμού προβάλλει μια ολοκληρωμένη από κάθε οπτική γωνία εικόνα των μέτρων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στους διάφορους τομείς που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό, έτσι, ώστε να είναι επιτυχής η αντιμετώπιση των προβλημάτων ή πιθανών απειλών (Αρχοντίδης, 2007: 270-271).

Επιπρόσθετα για κάθε μία περιοχή της Κύπρου που αποτελεί τουριστικό προορισμό καταρτίστηκε Μελέτη Περιφερειακής Στρατηγικής Τουρισμού,³ έτσι, ώστε να επιτευχθεί η ενίσχυση και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος. Κάθε μία από τις παραπάνω μελέτες στηρίχτηκε κυρίως στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η κάθε μία ξεχωριστά (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Στο Στρατηγικό Σχέδιο για τον Τουρισμό για τη χρονική περίοδο 2000-2010 το όποιο εκπονήθηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) έχει γίνει κατηγοριοποίηση των χωρών που έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν χώρες-πηγές τουρισμού για την Κύπρο. Τα κριτήρια τα οποία λήφθηκαν υπόψη για την ομαδοποίηση των χωρών παρατίθενται ιεραρχικά πιο κάτω (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000):

- Ημερήσια κατά κεφαλή δαπάνη.
- Μέση διάρκεια παραμονής.
- Μέγεθος αγοράς προς τη Μεσόγειο σε σχέση με τους άμεσους ανταγωνιστές.
- Μερίδιο της Κύπρου στην αγορά και οι δυνατότητες του.
- Βελτίωση της εποχικότητας.
- Δυνατότητα πρόσβασης.
- Σχέση προϊόντος-αγοράς.
- Σχέση επιλεγμένων τμημάτων-αγορών.
- Γενικότερες τάσεις και προοπτικές της αγοράς¹.

Βάση των παραπάνω κριτηρίων προέκυψε η ομαδοποίηση των χωρών σε τρεις κατηγορίες, και συγκεκριμένα στις χώρες ψηλής προτεραιότητας, στις χώρες μεσαίας προτεραιότητας και στις χώρες χαμηλής προτεραιότητας. Στις χώρες ψηλής προτεραιότητας ανήκουν το Ηνωμένο

³ Έχουν καταρτιστεί 6 Μελέτες Περιφερειακής Στρατηγικής Τουρισμού, οι οποίες αφορούν την Επαρχία Λευκωσίας, την Επαρχία Λεμεσού, την Επαρχία Αμμοχώστου, την Επαρχία Λάρνακας, την Επαρχία Πάφου και τα Τουριστικά Θέρετρα (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Βασίλειο, η Γερμανία, η Ρωσία, η Ελλάδα και η Αμερική. Στις χώρες μεσαίας προτεραιότητας ανήκουν η Ελβετία, η Αυστρία, η Ολλανδία, η Σουηδία, το Βέλγιο, το Ισραήλ, η Πολωνία, Η Ιρλανδία, η Γαλλία και η Φιλανδία. Στις χώρες χαμηλής προτεραιότητας ανήκουν η Νορβηγία, η Δανία, η Ιταλία οι Αραβικές χώρες, η Τσεχία, η Ουγγαρία και η Ιαπωνία (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000).

Αναμφίβολα το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί τη σημαντικότερη αγορά σε ότι αφορά τη τουριστική δραστηριότητα, γι' αυτό άλλωστε τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας κάθε χρόνο επενδύουν μεγάλο χρηματικό ποσό σ' αυτή. Η Γερμανία, η οποία συγκαταλέγεται στις σημαντικότερες αγορές στο διεθνή χώρο, δείχνει ιδιαίτερη προτίμηση στο τουριστικό προϊόν που προσφέρει το νησί. Η Ρωσία ανήκει στις νέες τουριστικές αγορές και η Κύπρος είχε το πλεονέκτημα να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες που από την αρχή ήταν πρώτες στην προτίμηση της ως τουριστικός προορισμός. Η Ελλάδα εξαιτίας των ιδιαίτερων δεσμών που την συνδέουν με το νησί καθώς και της γειτνίασης της είναι θερμός υποστηρικτής του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου. Η Αμερική εξαιτίας του μεγέθους της αλλά και της αυξημένης τάσης για ταξίδια σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς συμπληρώνει την κατηγορία με τις χώρες υψηλής προτεραιότητας που αποτελούν χώρες-πηγές τουρισμού για την Κύπρο (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000).

Η Ελβετία αν και παρουσιάζει μικρή διάρκεια διαμονής στο νησί εντούτοις χαρακτηρίζεται για τη έλλειψη εποχικότητας στηρίζοντας τη χειμερινή τουριστική περίοδο. Η Αυστρία είναι μια σημαντική αγορά που αποτελείται από πιο ηλικιωμένα και εύπορα άτομα, τα οποία απαιτούν πλήρη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Η Ολλανδία χαρακτηρίζεται για τα συχνά και μικρότερης περιόδου ταξίδια και επιλέγει προορισμούς που διαθέτουν αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, εξαιτίας της μεγάλης ευαισθητοποίησής τους. Η Σουηδία αποτελεί παραδοσιακή αγορά για την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου, γιατί είναι λάτρης του συνδυασμού ήλιου και θάλασσας. Το Βέλγιο είναι μια σημαντική αγορά που στηρίζει την έλλειψη εποχικότητας και ξοδεύει σημαντικό χρηματικό ποσό κατά τη διάρκεια των διακοπών. Το Ισραήλ εξαιτίας της μικρής απόστασης από το νησί προωθεί την τουριστική ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου. Η Πολωνία ανήκει στις νέες τουριστικές αγορές και η Κύπρος είχε το πλεονέκτημα να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες που ήταν από αρχή πρώτες στην προτίμηση ως τουριστικός προορισμός. Η Ιρλανδία είναι μια αγορά που χαρακτηρίζεται για την έλλειψη εποχικότητας, στηρίζοντας τη χειμερινή τουριστική περίοδο. Η Γαλλία συγκαταλέγεται ανάμεσα στις αγορές που απαιτούν πλήρη

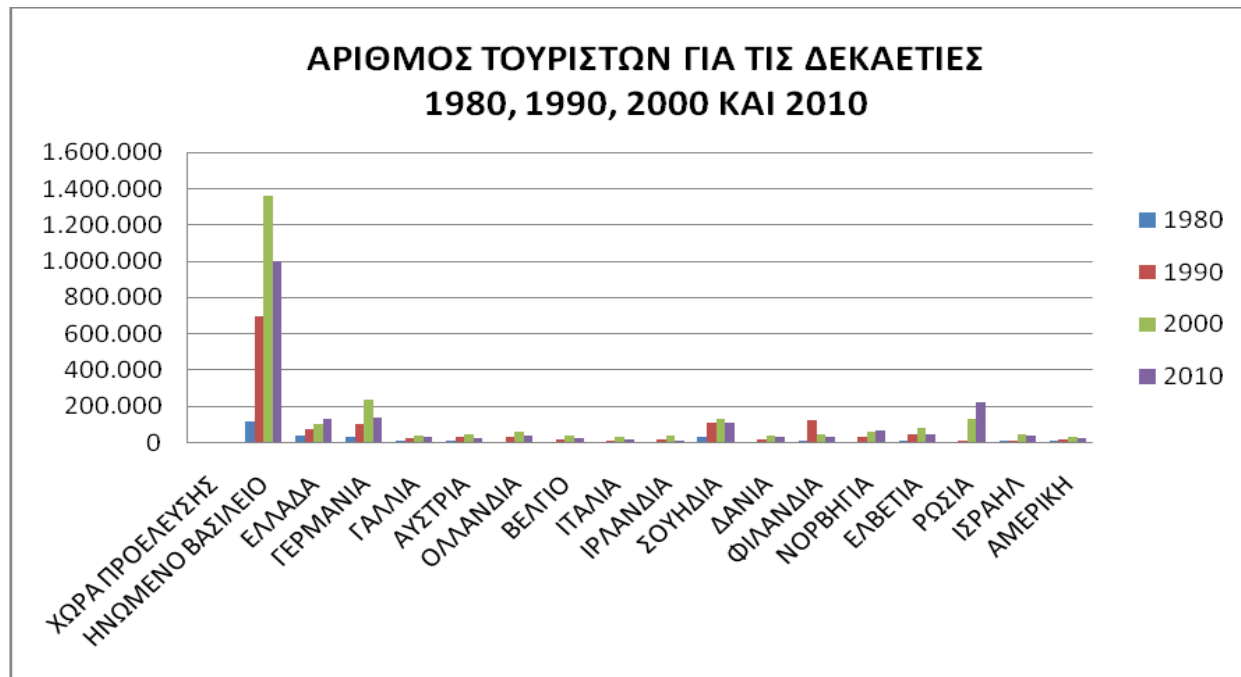

αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Η Φιλανδία έρχεται να συμπληρώσει την κατηγορία με τις χώρες μεσαίας προτεραιότητας που αποτελούν χώρες-πηγές τουρισμού για την Κύπρο, μιας και αποτελεί αγορά που στηρίζει την έλλειψη εποχικότητας και ξοδεύει σημαντικό χρηματικό ποσό κατά τη διάρκεια των διακοπών (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000).

Η Νορβηγία αποτελεί παραδοσιακή αγορά για την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου, γιατί είναι λάτρης του συνδυασμού ήλιου και θάλασσας, εντούτοις χαρακτηρίζεται από μεγάλη εξάρτηση από τους οργανωτές και από την έλλειψη επαρκούς αεροπορικής σύνδεσης με το νησί. Αντίστοιχα είναι και τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η Δανία. Η Ιταλία είναι μια σημαντική αγορά που στηρίζει την έλλειψη εποχικότητας και ξοδεύει σημαντικό χρηματικό ποσό κατά τη διάρκεια των διακοπών. Τόσο η Τσεχία όσο και η Ουγγαρία ανήκουν στις νέες τουριστικές αγορές και η Κύπρος είχε το πλεονέκτημα να συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες που ήταν από την αρχή πρώτες στην προτίμηση τους ως τουριστικός προορισμός, παρόλα αυτά όμως διαθέτουν μέχρι στιγμής σημαντικούς περιοριστικούς παράγοντες για την περαιτέρω ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος. Η Ιαπωνία έρχεται να συμπληρώνει την κατηγορία με τις χώρες χαμηλής προτεραιότητας που αποτελούν χώρες-πηγές τουρισμού για την Κύπρο μιας και διαθέτει σημαντικούς περιοριστικούς παράγοντες για την περαιτέρω ανάπτυξη της τουριστικής αγοράς στο νησί (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000).

Επεξεργάζοντας τα στατιστικά στοιχεία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για το πρώτο έτος για κάθε μία από τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες (1980, 1990, 2000 και 2010) σχετικά για τις πιο δημοφιλείς χώρες που επισκέπτονται την Κύπρο προκύπτει πως από το έτος 1980 μέχρι το έτος 1990 υπήρξε ραγδαία αύξηση του τουρισμού, μιας και ο αριθμός τουριστών από 261.434 άτομα που επισκέφθηκαν το νησί το 1980 έφθασε στα 1.342.014 άτομα. Εξίσου σημαντική ήταν και η αύξηση τουρισμού που πραγματοποιήθηκε από το έτος 1990 μέχρι το έτος 2000, όπου ο αριθμός των τουριστών από 1.342.014 άτομα έφθασε στα 2.478.486 άτομα, που ήταν και ο μεγαλύτερος αριθμός τουριστών που επισκέφθηκαν το νησί συγκριτικά τα τέσσερα αυτά έτη. Το έτος 2000 παρατηρήθηκε μια μικρή μείωση και ο αριθμός των τουριστών που επισκέφθηκαν το νησί αυτό το έτος ήταν 1.957.484 άτομα. Όσον αφορά συνοπτικά τις δημοφιλείς χώρες προκύπτει πως η μεγαλύτερη τουριστική ζήτηση στο νησί παρατηρήθηκε το έτος 2000, με εξαίρεση την Ελλάδα, την Νορβηγία και τη Ρωσία που η μεγαλύτερη τουριστική ζήτηση υπήρξε το έτος 2010 (Πίνακας 2.4.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 110).

Διάγραμμα 2.4.1.: Αριθμός τουριστών για τις δεκαετίες 1980, 1990, 2000 και 2010

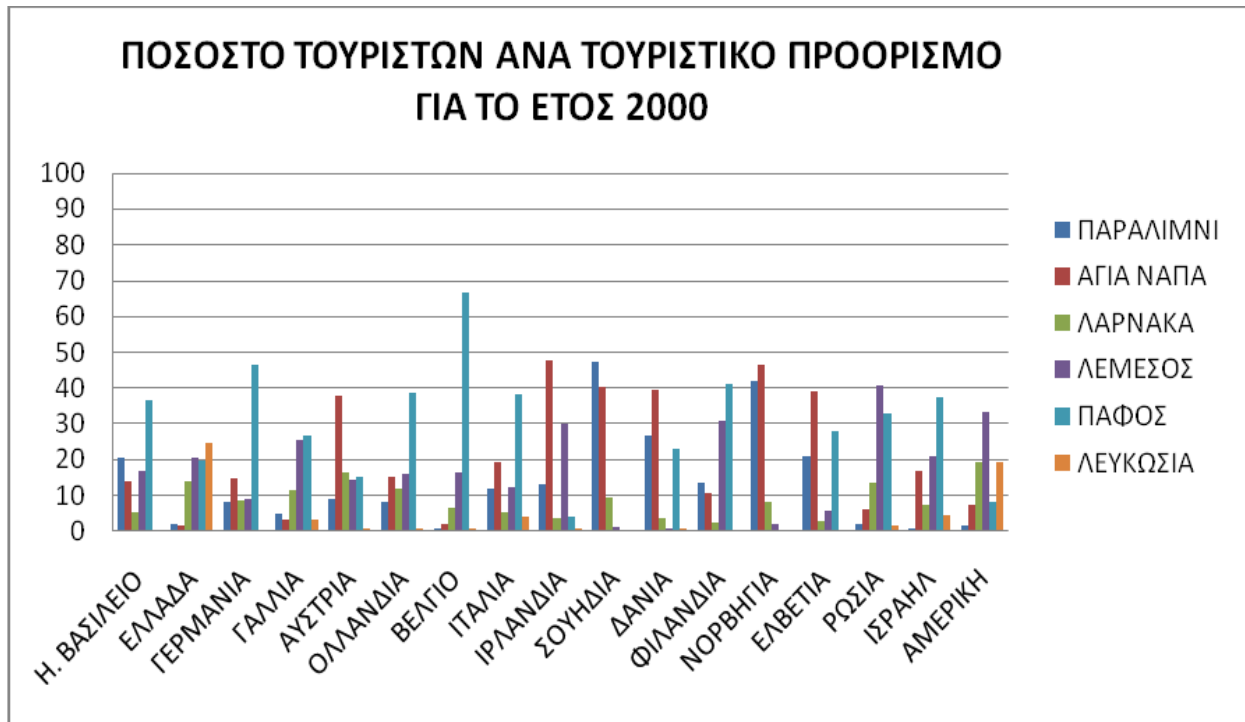
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Οι παραπάνω δημοφιλείς χώρες, που δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση στην Κύπρο για διακοπές, επιλέγουν συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς της. Οι δημοφιλέστεροι τουριστικοί προορισμοί της Κύπρου όπως προκύπτουν από τα στατιστικά στοιχεία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) είναι το Παραλίμνι, η Αγία Νάπα, η Λάρνακα, η Λεμεσός, η Πάφος και η Λευκωσία (Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμού Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, 2011).

Λαμβάνοντας υπόψη τα στατιστικά στοιχεία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) για τη χρονική περίοδο 2000-2010 προκύπτει πως στο Παραλίμνι έδειχναν μεγαλύτερη προτίμηση για τις διακοπές τους οι κάτοικοι της Σουηδίας, της Δανίας και της Νορβηγίας, ενώ τη γειτονική Αγία Νάπα την επέλεξαν κυρίως οι κάτοικοι της Αυστρίας, της Ιταλίας, της Ιρλανδίας, της Σουηδίας, της Δανίας, της Φιλανδίας, της Ελβετίας και του Ισραήλ. Όσον αφορά τη Λεμεσό, αποτελούσε πρωταρχική επιλογή για τους κατοίκους της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ρωσίας και της Αμερικής, ενώ η Πάφος για τους κατοίκους του Ηνωμένου Βασιλείου και του Βελγίου. Όπως προκύπτει η Λάρνακα και η Λευκωσία δεν αποτελούσαν πρωταρχικούς τουριστικούς προορισμούς για κάποια από τις δημοφιλείς χώρες (Πίνακες 2.4.2.-2.4.12., Βλ. Παράρτημα Σελ. 111-121).

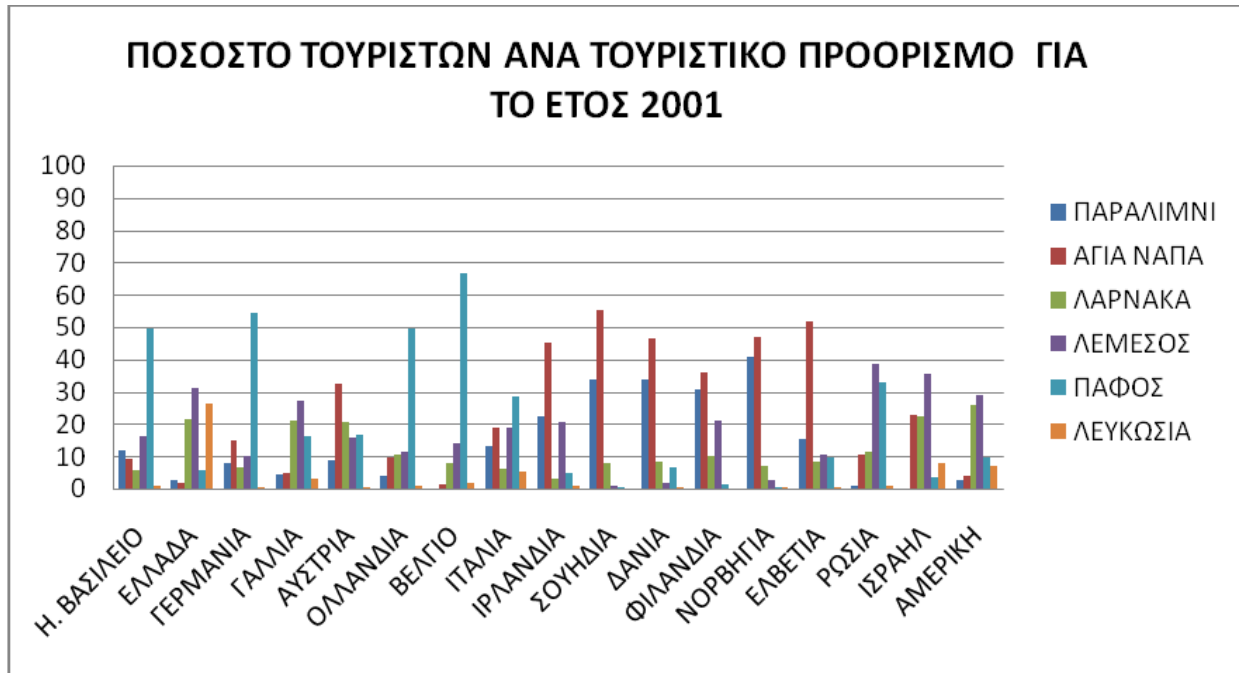
Συγκεντρωτικά το σύνολο των κατοίκων όλων των προαναφερθέντων χωρών καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000 έδειχναν μεγαλύτερη προτίμηση για τις τουριστικές διακοπές τους στην Πάφο. Αντίστοιχα μικρότερη προτίμηση έδειχναν στη Λευκωσία, αναμενόμενο, μιας και δεν συγκέντρωνε σε καμία περίπτωση μεγαλύτερο αριθμό τουριστών από τα υπόλοιπα τουριστικά θέρετρα της Κύπρου (Πίνακες 2.4.2.-2.4.12., Βλ. Παράρτημα Σελ. 111-121).

Διάγραμμα 2.4.2.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2000

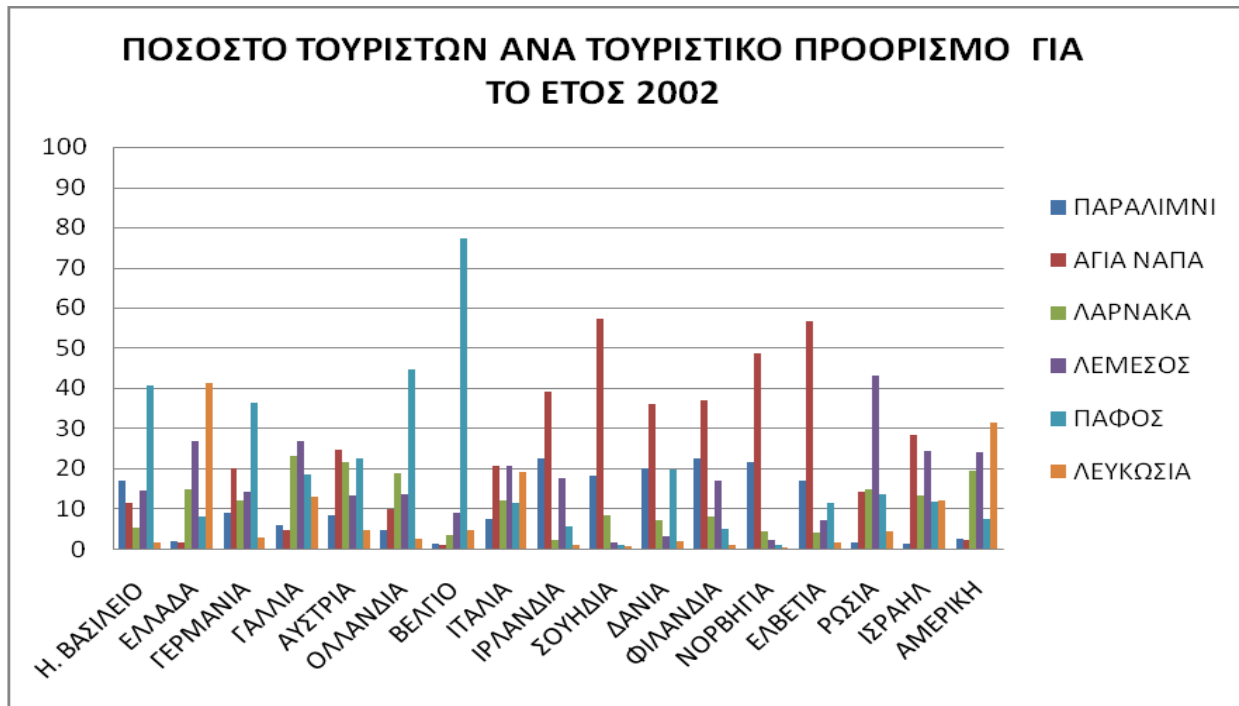
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.3.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2001

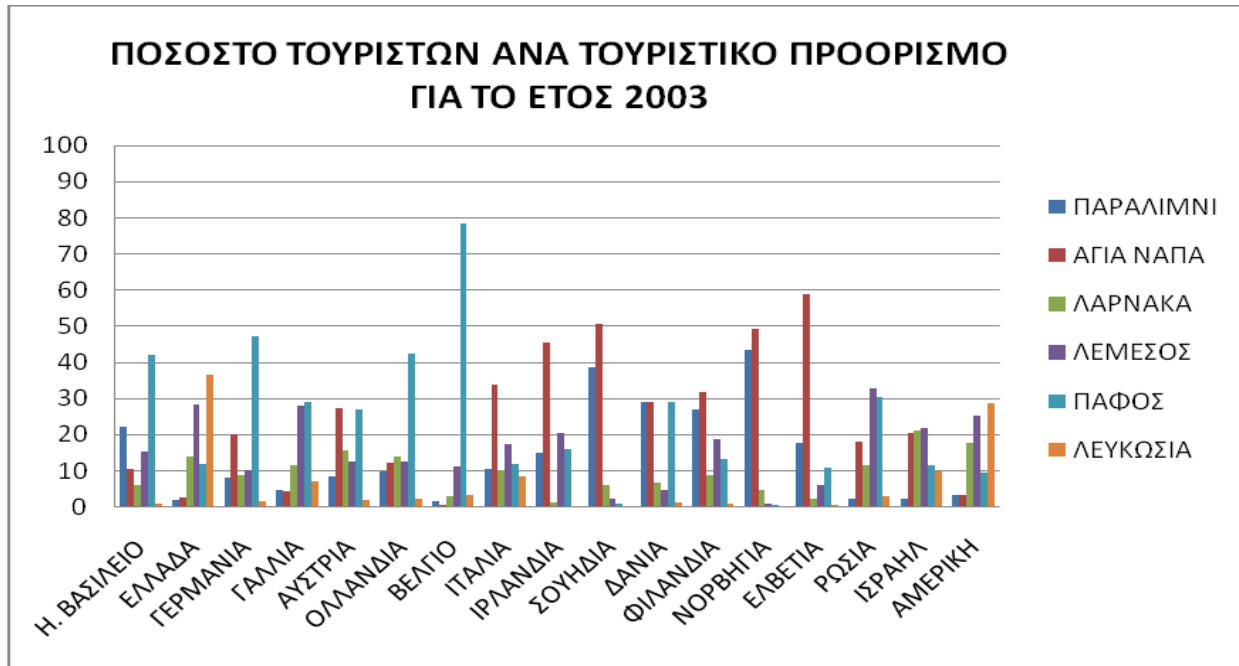
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.4.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2002

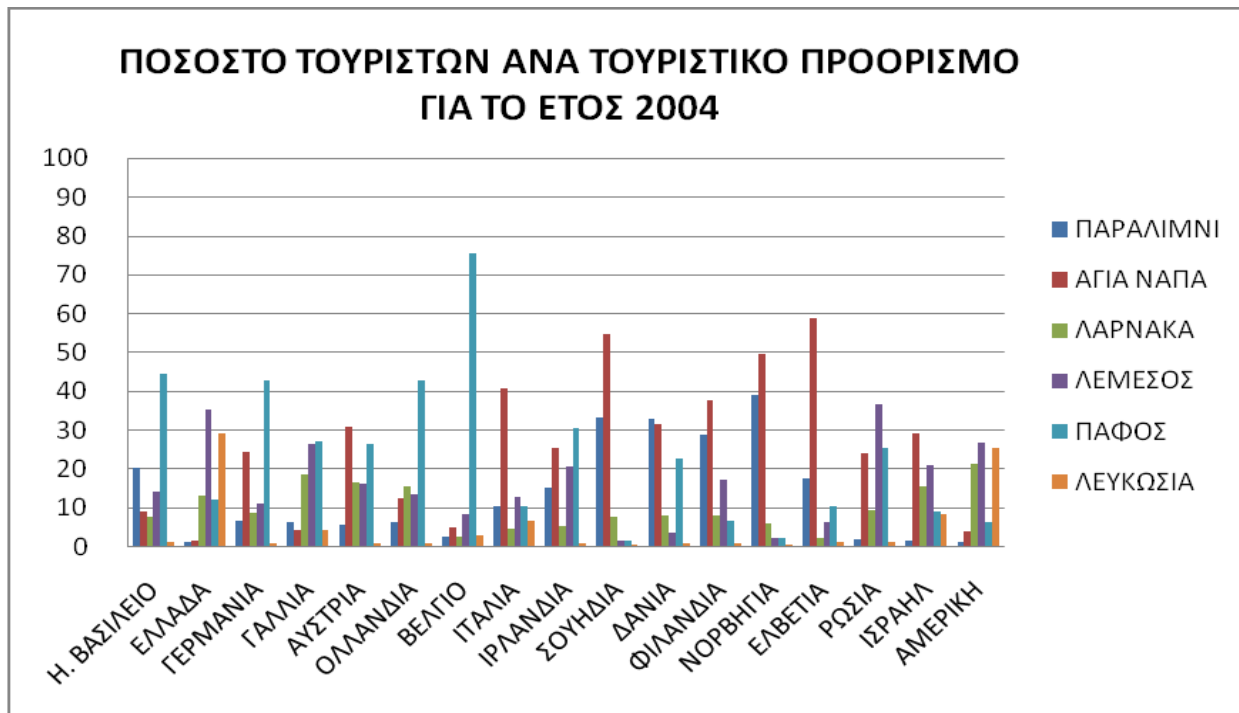
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.5.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2003

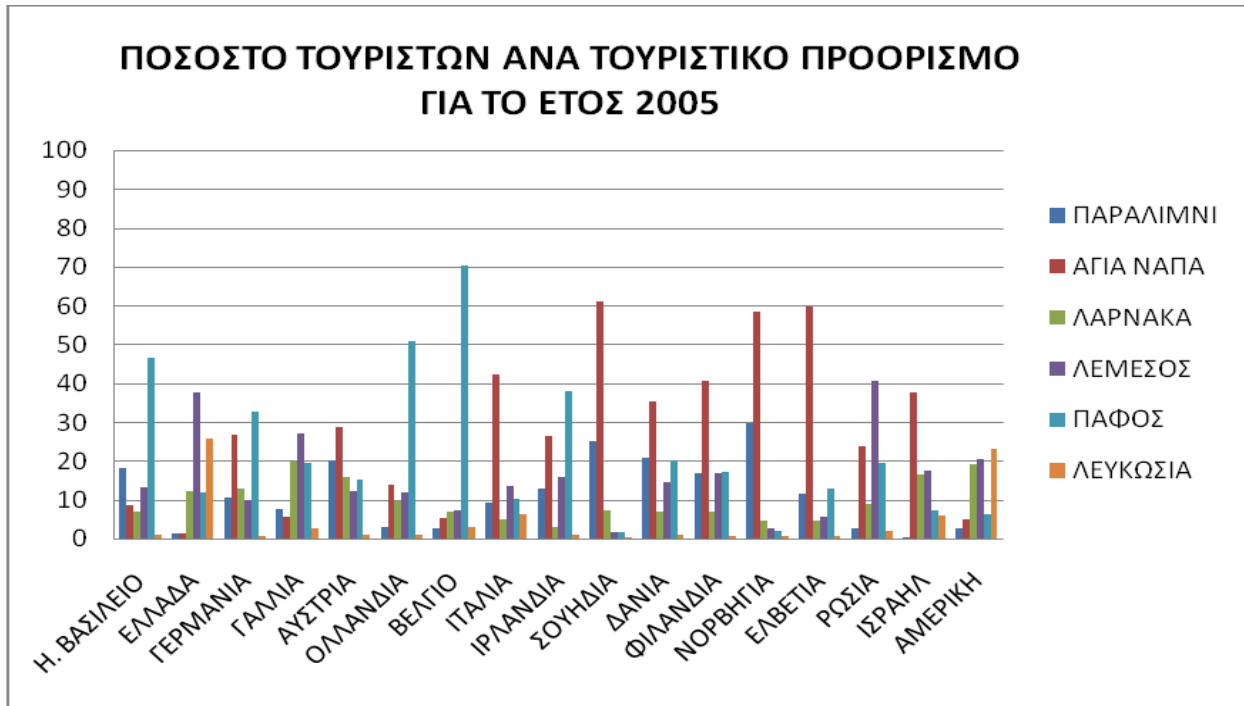
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.6.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2004

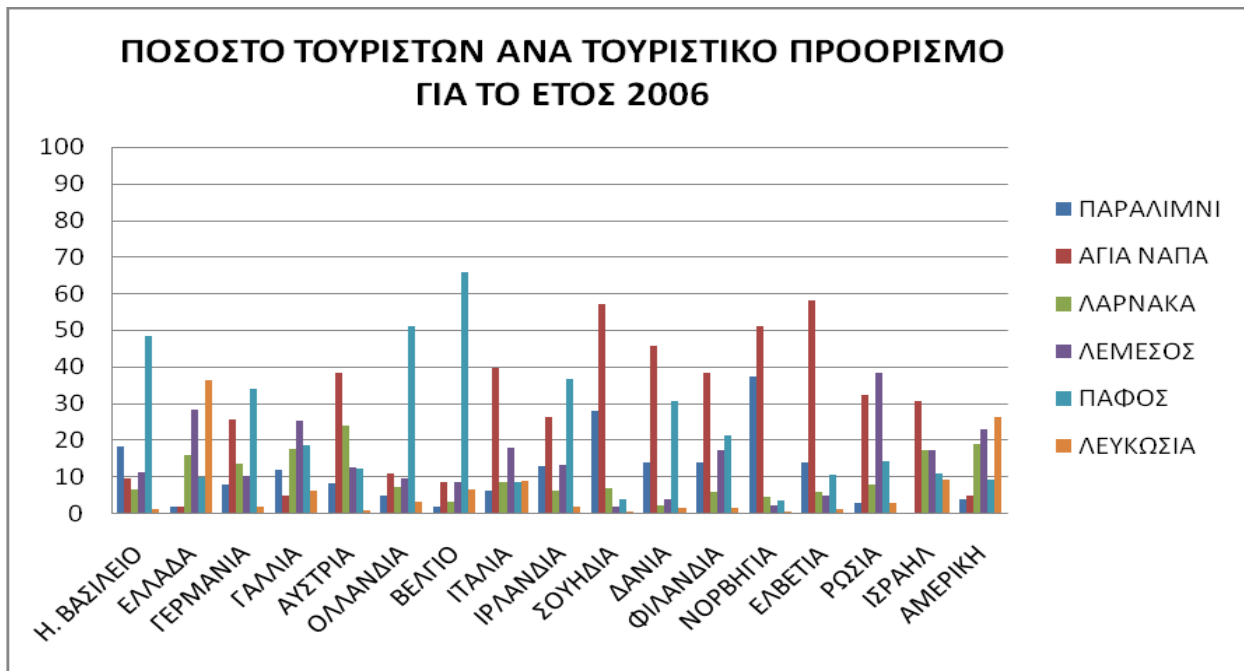
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.7.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2005

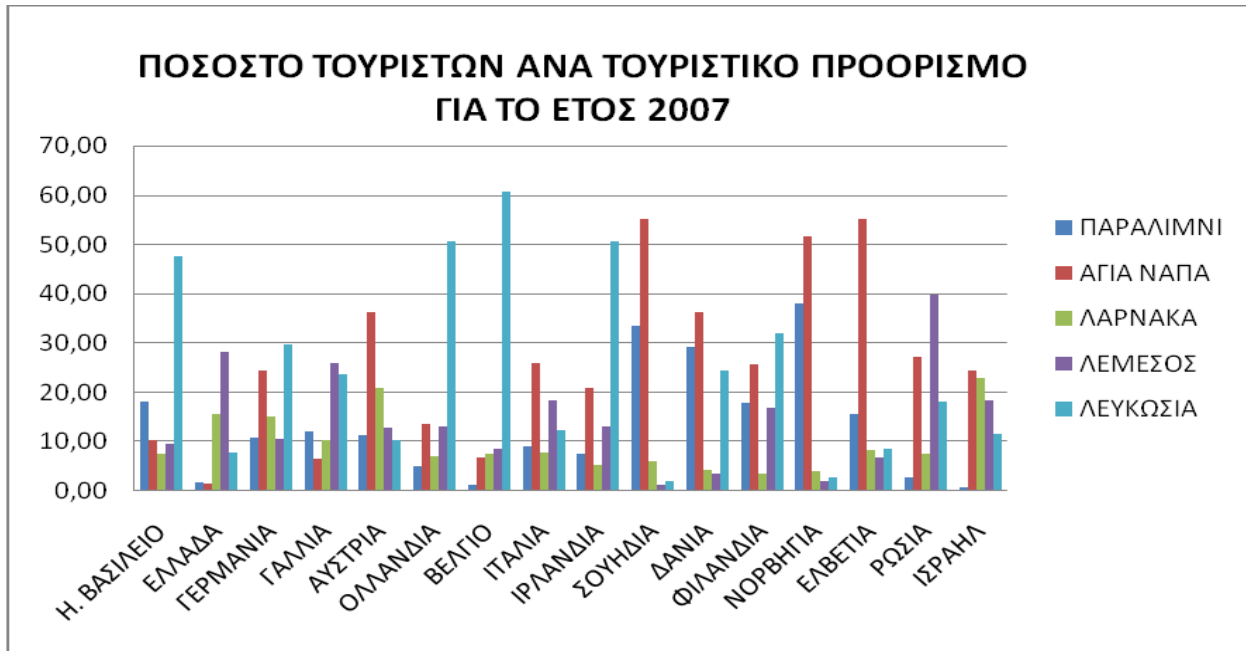
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.8.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2006

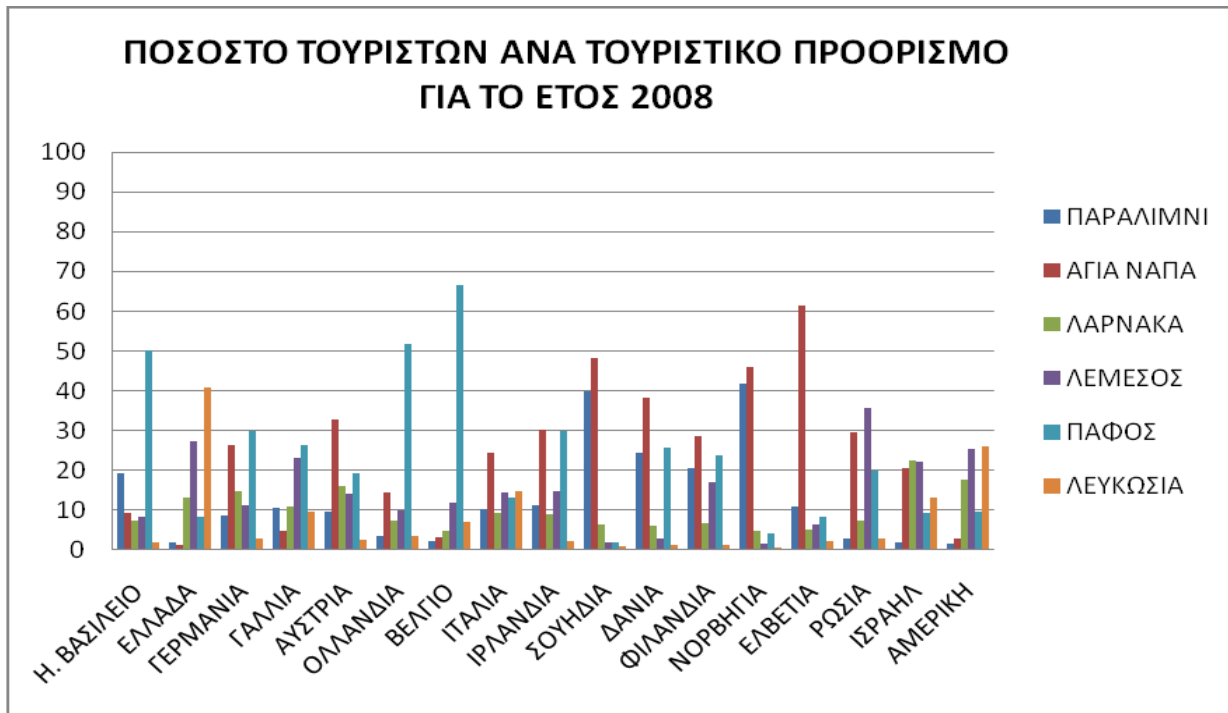
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.9.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2007

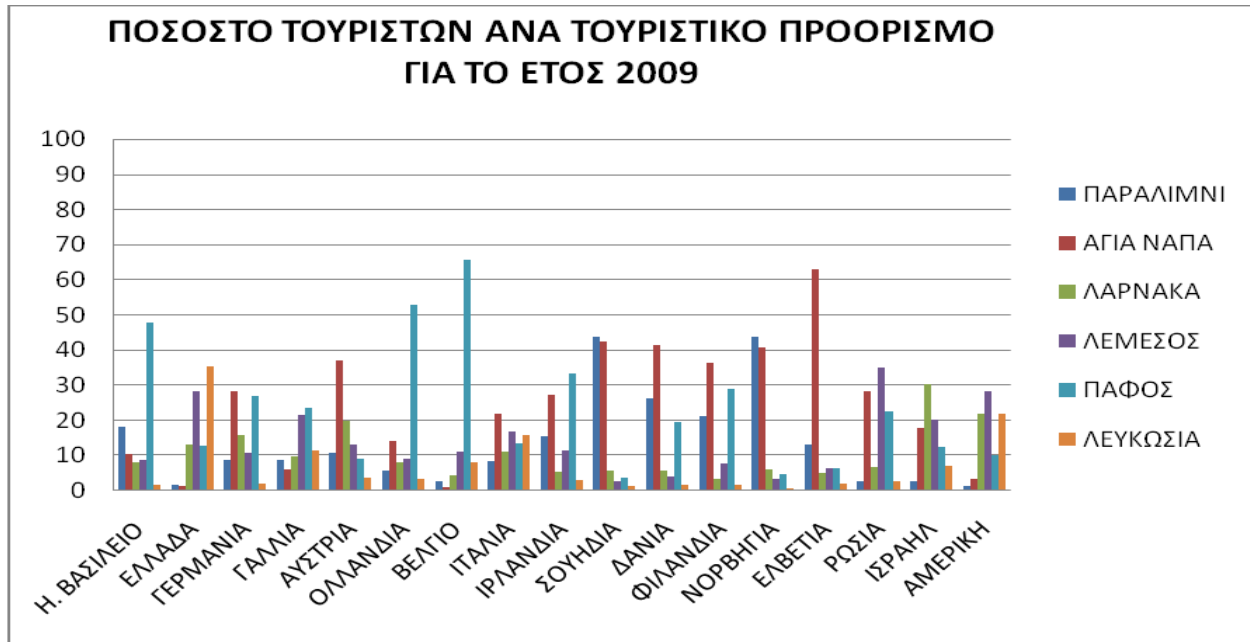
Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.10.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2008

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.11.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2009

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.12.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2010

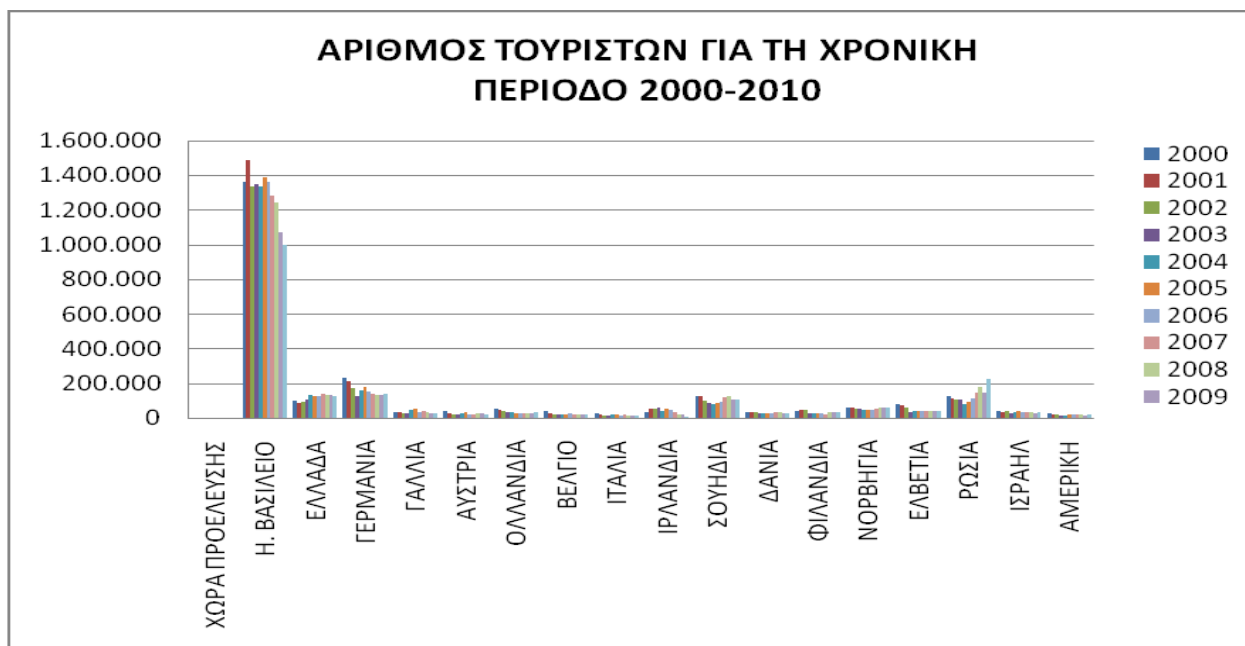

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Μελετώντας την πορεία που ακολούθησαν οι αφίξεις τουριστών στην Κύπρο για όλα τα έτη της δεκαετίας του 2000 προκύπτει πως σχεδόν για όλες τις χώρες υπάρχουν σκαμπανεβάσματα (αύξηση - μείωση) του αριθμού των τουριστών που επισκέπτονταν την Κύπρο κατά τη διάρκεια της δεκαετίας αυτής. Παρόλο που παρατηρούνται σκαμπανεβάσματα (αύξηση - μείωση) του συνολικού αριθμού των τουριστών όλων των χωρών, εντούτοις ξεκάθαρη είναι η μείωση του που παρατηρείται τα τελευταία έτη (Πίνακας 2.4.13., Βλ. Παράρτημα Σελ. 122).

Διάγραμμα 2.4.13.: Αριθμός τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Ο μέσος όρος διαμονής των τουριστών στην Κύπρο για το έτος 1990 ήταν 12,8 μέρες, που αποτελούσε και τον μεγαλύτερο μέσο όρο διαμονής για τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Με την πάροδο του χρόνου είχε μειωθεί σημαντικά και τα τελευταία έτη της δεκαετίας του 2000 κυμαινόταν περίπου στις 10 μέρες (Πίνακες 2.4.14. και 2.4.15., Βλ. Παράρτημα Σελ. 123).

Διάγραμμα 2.4.14.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 1990-2000

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 2.4.15.: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Σύμφωνα με τον κ. Αρχοντίδη για να μπορέσει να επαναπροσδιοριστεί ο τουρισμός στην Κύπρο και να βελτιωθεί η απόδοση του απαιτείται να αλλάξουν άμεσα οι μέθοδοι και τα συστήματα εφαρμόζοντας, στο επίπεδο που είναι εφικτό, το Στρατηγικό Σχέδιο Τουρισμού. Είναι απαραίτητο να στηριχτεί σε έντονη και αποτελεσματική προβολή στις παραδοσιακές χώρες-πηγές τουρισμού, αλλά και στις χώρες που θεωρούνται ότι έχουν προοπτική. Παράλληλα, πρέπει να δοθεί η απαιτούμενη σημασία και να γίνουν οι κατάλληλες διεργασίες για αξιοποίηση κοινοτικών κονδυλίων από την κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές και τον ιδιωτικό τομέα για την επιτυχή εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου Τουρισμού' (Αρχοντίδης, 2007: 357-358).

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ) στα πλαίσια της ετήσιας τακτικής συνέλευσης που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2011 από το διοικητικό συμβούλιο του είχε προτείνει μια σειρά από ειδικές μορφές τουρισμού οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την τουριστική ανάπτυξη του νησιού. 'Οι ειδικές μορφές τουρισμού χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη ενός ειδικού και κυρίαρχου κινήτρου στη ζήτηση και από την ανάπτυξη μιας αντίστοιχης ειδικής υποδομής στις τουριστικές περιοχές που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των τουριστών της κάθε ειδικής μορφής' (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001: 82). Οι ειδικές μορφές τουρισμού που έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν και να ενισχύσουν την ζήτηση του τουριστικού τομέα στο νησί είναι ο εσωτερικός τουρισμός, ο χειμερινός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο γαμήλιος τουρισμός, ο ιατρικός τουρισμός και ο συνεδριακός τουρισμός (Διοικητικό Συμβούλιο Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, 2011).

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραμάτισε αξιόλογο ρόλο στον τουριστικό τομέα. Έχει επιφέρει μέχρι στιγμής πολλές σημαντικές άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις αλλά αναμένεται να επιφέρει ακόμα περισσότερες, δεδομένου ότι ο τουρισμός είναι συνυφασμένος με πολλούς άλλους τομείς της οικονομίας. Η βελτίωση της κινητικότητας, η ευκολότερη πρόσβαση στην κοινή αγορά, η αυξημένη πολιτική σταθερότητα και ασφάλεια, η οικονομική ευρωστία και σταθερότητα, η μείωση του κόστους συναλλαγών, η ελεύθερη κινητικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας, οι αυξημένες ευκαιρίες χρηματοδότησης και η μείωση στο κόστος των αεροπορικών εισιτηρίων είναι μόνο μερικές από τις πολλαπλές ενέργειες που θα επεκτείνουν τις δυνατότητες της τουριστικής ανάπτυξης (Michael, 2004).

3.ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

3.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ

Η Αγία Νάπα είναι κωμόπολη της Κύπρου και από το έτος 1986 αποτελεί ανεξάρτητο δήμο. Χωροθετείται στο ανατολικό τμήμα του νησιού και στο νότιο τμήμα της Επαρχίας Αμμοχώστου. Στον ευρωπαϊκό χάρτη χωροθετείται στο νοτιοανατολικό τμήμα του. Περιτριγυρισμένη από το υγρό στοιχείο, η Αγία Νάπα βρέχεται από την Μεσόγειο θάλασσα και συγκεκριμένα αποτελεί τμήμα της ανατολικής Μεσογείου (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010).

Χάρτης 3.1.1.: Γεωγραφική θέση της Αγίας Νάπας σε επαρχιακό επίπεδο

Πηγή: Google – Εικόνες, 2011

Η τουριστική ανάπτυξη τόσο της Αγίας Νάπας όσο και του Πρωταρά, που αποτελεί την τουριστική περιοχή του Παραλιμνίου, υπήρξε ραγδαία μετά την τούρκικη εισβολή του 1974. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο τουριστικός τομέας που είχε πληγεί στην πόλη της Αμμοχώστου να επαναδραστηριοποιηθεί κυρίως σε αυτές τις δύο περιοχές της ελεύθερης σήμερα Επαρχίας Αμμοχώστου (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004). Τόσο η Αγία Νάπα όσο και ο Πρωταράς είναι δύο περιοχές που στηρίζουν πλέον την οικονομία τους σε

μεγάλο βαθμό στον τουρισμό. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της γεωγραφικής τους θέσης και συγκεκριμένα των αξιόλογων παραλίων που διαθέτουν που αποτελούν πόλο έλξης κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες τόσο από ντόπιους όσο και από τουρίστες. Γι' αυτό άλλωστε συγκαταλέγονται ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς του νησιού κυρίως κατά του μήνες αιχμής της τουριστικής περιόδου (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Η Αγία Νάπα είχε αρχίσει να αναπτύσσεται πολύ αργότερα από άλλες περιοχές της Κύπρου. Εντούτοις, εξαιτίας κυρίως τους φυσικού της πλούτου κατόρθωσε πλέον να αποτελεί το πρώτο τουριστικό θέρετρο παγκύπρια. Επίσης, το τρίπτυχο ήλιου, άμμου και θάλασσας που κατορθώνει να συνδυάζει η Αγία Νάπα της έχει προσθέσει μια αξιόλογη αίγλη δίνοντάς της την δυνατότητα να έχει αποκτήσει μια διεθνή φήμη. Έτσι μεγάλος αριθμός τουριστών από χώρες κυρίως της Ευρώπης επισκέπτονται κάθε χρόνο την Αγία Νάπα, για να απολαύσουν το φυσικό της πλούτο (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα πιο πάνω η τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας έχει άμεση συσχέτιση με την οικονομία, την κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολεοδομικό σχεδιασμό της. Επομένως η βιώσιμη και μακροπρόθεσμη τουριστική ανάπτυξη στην Αγία Νάπα έχει ως επιτακτική ανάγκη την ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση του φυσικού της πλούτου, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις ανάγκες και τις απόψεις των κατοίκων της (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ

Αναφορά για την Αγία Νάπα γίνεται για πρώτη φορά από τον Λεόντιο Μαχειρά το έτος 1366 και για δεύτερη φορά πάλι από τον ίδιο το έτος 1373. Περισσότερα στοιχεία δίδονται στη δεύτερη αναφορά του όπου διηγείται το ναυάγιο πέντε πλοίων των Γενουατών τα οποία ήταν φορτωμένα με λάφυρα που είχαν πάρει οι Γενουάτες κατά τη διαμονή και λεηλασία τους στο νησί. Η επόμενη αναφορά για την Αγία Νάπα γίνεται μετά από αρκετά χρόνια, και συγκεκριμένα τον 16^ο αιώνα, σε διάφορα έγγραφα και χάρτες των Ενετών κατά τη διάρκεια της παρουσίας τους στο νησί. Η έλλειψη σημαντικών και τεκμηριωμένων εγγράφων με ιστορικά στοιχεία για την Αγία Νάπα είχε ως αποτέλεσμα η ιστορία της Αγίας Νάπας που αναφέρουν οι διάφοροι μελετητές να στηρίζεται κυρίως στα αρχαιολογικά ευρήματα που ανακαλύφθηκαν αλλά και που συνεχίζονται ακόμα να ανακαλύπτονται από διάφορες ανασκαφές που πραγματοποιούνται κατά

τακτά χρονικά διαστήματα στην περιοχή καθώς και από την τοπική παράδοση η οποία μεταφέρεται από γενιά σε γενιά (Ιστορία της Αγίας Νάπας, 2011).

Ως γνωστό τα αποθέματα χαλκού που υπάρχουν στο νησί διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ευημερία και ανάπτυξη του κατά την αρχαιότητα. Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις ιστορικές γραπτές πηγές η Αγία Νάπα δεν διαθέτει αποθέματα χαλκού γι' αυτό και η οικονομία της στηριζόταν αποκλειστικά στον πρωτογενή τομέα και συγκεκριμένα στη γεωργία (Χατσησάββας, 2008: 8-9).

Έχει εντοπιστεί στην περιοχή μεγάλος αριθμός αγροτικών εκτάσεων οι οποίες καταλαμβάνουν μικρή έκταση. Οι εκτάσεις αυτές υποδηλώνουν πως στην αρχαιότητα η αγροτική οικονομία στηριζόταν στις μικρές οικογενειακές ιδιοκτησίες. Πολύ πιθανόν είναι κατά την αρχαιότητα να καλλιεργείτο στην περιοχή σιτάρι, όπως συμβαίνει και σήμερα (Χατσησάββας, 1991: 5).

Κατά τη νεολιθική εποχή οι κάτοικοι είχαν αποβιβαστεί στην περιοχή, όμως εξαιτίας κυρίως της έλλειψης ποταμών που οδηγεί στην καλλιέργεια άνυδρων γεωργικών προϊόντων που εξαρτώνται από την εποχιακή βροχόπτωση μετακινήθηκαν προς τον Πρωταρά όπου θα έβρισκαν ευνοϊκότερες συνθήκες για την επιβίωσή τους. Έτσι η Αγία Νάπα παρέμεινε ακατοίκητη για πέντε χιλιετίες, μιας και τουλάχιστον μέχρι τώρα δεν έχουν εντοπιστεί κατάλοιπα της χαλκολιθικής εποχής, της χαλκοκρατίας και της γεωμετρικής εποχής (Hadjisanvas, 1997: 14).

Όσον αφορά την κυπροαρχαϊκή και κυπροκλασική εποχή έχουν βρεθεί κάποια κατάλοιπα στην παράκτια περιοχή κοντά στο μικρό ακρωτήριο της Μακρονήσου. Εντούτοις, λιγοστές πληροφορίες υπάρχουν για την ύπαρξη ανθρώπινης παρουσίας στην περιοχή αυτή, μιας και τα κατάλοιπα που εντοπίστηκαν είναι λιγοστά θραύσματα ειδώλων που πιθανότατα να ήταν τοποθετημένα σ' ένα ιερό της περιοχής (Hadjisanvas, 1997: 14).

Εμφανή είναι και τα σημάδια της ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής στο ακρωτήριο της Μακρονήσου. Συγκεκριμένα έχουν βρεθεί όστρακα λεπτής κεραμικής και τάφοι με την αρχιτεκτονική αυτών των περιόδων. Τα ευρήματα που βρέθηκαν στους τάφους τόσο κατά την ελληνιστική εποχή όσο και κατά την ελληνορωμαϊκή εποχή υποδηλώνουν τις σχέσεις και τις επαφές με τις γειτονικές περιοχές της ανατολικής Μεσογείου. Τις άμεσες σχέσεις της περιοχής με τις γειτονικές περιοχές της ανατολικής Μεσογείου ενίσχυσε το αγκυροβόλιο το οποίο βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του κόλπου που περικλείεται από το ακρωτήριο της Μακρονήσου (Χατσησάββας, 2008: 10-11).

Όσον αφορά την αρχιτεκτονική των ταφών που βρέθηκαν στην περιοχή και παραπέμπουν στην ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή είναι η ίδια σε όλους τους τάφους που εντοπίστηκαν κατά τις ανασκαφές. Έτσι η ίδια αρχιτεκτονική που υπάρχει σε όλους τους τάφους δεν εξάγει κάποιο συμπέρασμα για ταξική διαφοροποίηση των κατοίκων. Οι μόνες ενδείξεις που δηλώνουν ταξική διαφοροποίηση των κατοίκων της περιοχής κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή είναι κάποια ευρήματα που βρέθηκαν, όπως οι πήλινοι σαρκοφάγοι τόσο ντόπιοι όσο και εισηγμένοι (Χατσησάββας, 2008: 10-11).

Κατά τη ρωμαϊκή εποχή αισθητή είναι η δημιουργία αγροικιών εξαιτίας κυρίως της επιβολής της ρωμαϊκής ειρήνης. Οι οχυρωμένοι οικισμοί συνεχίζουν να παρατηρούνται και κατά αυτή την εποχή, με πιο γνωστό αυτό που βρίσκεται στην θέση Παλιό Χωρό. Η οικονομία της περιοχής στηρίζεται κυρίως σε μεμονωμένα αγροκτήματα, ενώ τα λατομεία που βρίσκονταν δηλώνουν την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού της περιοχής σε συγκεκριμένους κλάδους παραγωγής (Χατσησάββας, 2008: 13-14).

Κατά την παλαιοχριστιανική εποχή συνεχίζουν να υπάρχουν οι πλείστοι οχυρωμένοι οικισμοί της ρωμαϊκής εποχής. Ο πιο γνωστός οικισμός της παλαιοχριστιανικής εποχής είναι αυτός που βρίσκεται στη θέση Καταλύματα, ο οποίος συγκέντρωνε το μεγαλύτερο αριθμό των κατοίκων της περιοχής. Παρόλα αυτά ο οικισμός αυτός εγκαταλείφθηκε, όπως και οι υπόλοιποι οικισμοί της περιοχής, τον 7^ο αιώνα που πραγματοποιούνταν οι αραβικές επιδρομές (Χατσησάββας, 2008: 13-14).

Μετά την εγκατάλειψη των οικισμών κατά τον 7^ο αιώνα η περιοχή έμεινε ακατοίκητη για αρκετούς αιώνες. Οι μόνοι που βρίσκονταν κατά περιόδους στην περιοχή είναι οι βοσκοί οι οποίοι περιφέρονταν στους βοσκοτόπους της. Το 14^ο αιώνα οι Λουζινιανοί ανέγειραν στην περιοχή το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας, με αποτέλεσμα να προσελκύεται στην περιοχή σημαντικός αριθμός ανθρώπων είτε για να εργαστούν, είτε για να προμηθεύουν με τα απαραίτητα εφόδια τους μοναχούς, είτε για να επισκέπτονται το μοναστήρι (Χατσησάββας, 2008: 14).

Ιστορία μοναστηριού

Στην Αγία Νάπα βρίσκεται το μοναστήρι της Αγίας Νάπας, από όπου πήρε και το όνομα της. Συγκεκριμένα πήρε την ονομασία της από την 'Εικόνα της Παναγίας της Νάπης,' που σημαίνει

της Αγίας του Δάσους. Για συντομία όμως η περιοχή πριν από το έτος 1366 ονομάστηκε Αγία Νάπα, που σημαίνει Άγιο Δάσος (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Αν και δεν υπάρχουν στοιχεία για την ακριβής χρονική ίδρυση του μοναστηριού, εντούτοις η σπηλιά, το πηγάδι και ο κρυψώνας επιβεβαιώνουν την ανθρώπινη παρουσία κατά τη βυζαντινή περίοδο. Η κτιριακή μορφή του μοναστηριού της Αγίας Νάπας η οποία διασώζεται ως σήμερα σε άριστη κατάσταση χρονολογείται στον 15^ο αιώνα και συγκεκριμένα κατά την περίοδο που το νησί βρισκόταν υπό την κυριαρχία των Ενετών (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Για την ιστορία του μοναστηριού υπάρχουν δύο παραδόσεις. Η μια παράδοση υποστηρίζει πως ένας κυνηγός εντόπισε την 'Εικόνα της Παναγίας της Νάπης' στη σπηλιά που βρισκόταν στην περιοχή και πλήθος πιστών επισκέπτονταν τον ιερό χώρο του σπηλαίου, για να προσκυνήσουν την εικόνα. Πολύ πιθανόν κατά την περίοδο της εικονομαχίας (7^ο – 8^ο αιώνα) η εικόνα αυτή να τοποθετήθηκε μέσα στη σπηλιά, έτσι, ώστε να διασωθεί μέχρι σήμερα. Έτσι προς τιμή της εικόνας που βρέθηκε στη σπηλιά χτίστηκε τον 14^ο αιώνα το μοναστήρι, το γνωστό σήμερα μοναστήρι της Αγίας Νάπας. Η άλλη παράδοση υποστηρίζει πως κατά την περίοδο της κυριαρχίας των Ενετών στο νησί η θυγατέρα μιας οικογένειας που άνηκε στην αριστοκρατική τάξη εγκαταστάθηκε στην περιοχή που βρισκόταν η σπηλιά, επειδή οι γονείς της δεν της επέτρεπαν να παντρευτεί με κάποιον που δεν ανήκε στην αριστοκρατική τάξη. Φημολογείται πως κατά την παρουσία της στην περιοχή έχτισε η ίδια με αποκλειστικά δικά της έξοδα την σημερινή εκκλησία της Αγίας Νάπας, τα κελιά και ένα αλευρόμυλο. Επίσης έχτισε ένα διώροφο χτίριο στο βόρειο τμήμα της αυλής, που μορφολογικά θύμιζε κεφαλή αγριόχοιρου και στο οποίο κατοικούσε η Ενετή κόρη κατά την παρουσία της στην περιοχή. Με την πάροδο του χρόνου μετατράπηκε σε γυναικείο μοναστήρι και λατινικό παρεκκλήσι. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός σχετικά με τη φήμη πως στο πέτρινο θολωτό μνημείο που βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της αυλής του μοναστηριού είναι θαμμένη η Ενετή κόρη που ανήκε στην αριστοκρατική τάξη. Επίσης στο δυτικό τμήμα της αυλής του μοναστηριού υπάρχει χτισμένο ένα αρχαίο εκκλησάκι, το οποίο υποστηρίζεται πως η Παναγία επισκέφθηκε και συγκεκριμένα διέμεινε, για να ξεκουραστεί κατά την παρουσία της, δίνοντας μια ιδιαίτερη αίγλη στον χώρο (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας και συγκεκριμένα μετά το 1571 στο νησί το μοναστήρι κατάφερε να διασωθεί και να διατηρηθεί ως γυναικείο μοναστήρι. Το 1625 το μοναστήρι από γυναικείο μετατράπηκε σε αντρικό, ενώ από το 1758 και μετά οι μοναχοί είχαν

εγκαταλείπει το μοναστήρι. Αν και η περιοχή ήταν ακατοίκητη, επειδή το φρόντιζαν καθημερινά το μοναστήρι κατάφερε να διατηρηθεί μέχρι σήμερα σε άριστη κατάσταση (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Το 18^ο αιώνα εγκαθίστανται στην περιοχή οι πρώτοι κάτοικοι οι οποίοι προέρχονταν από την Θεσσαλονίκη. Με την παρουσία και τη πολύτιμη βοήθεια των μόνιμων κατοίκων το μοναστήρι ανακαινίστηκε το έτος 1813, συνεχίζοντας να είναι αισθητή η απουσία των μοναχών. Σημαντική ανακαίνιση είχε γίνει στο μοναστήρι και το έτος 1950 κατά την περίοδο της Βρετανικής κυριαρχίας (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Η αρχιτεκτονική και γενικότερα η μορφή του μοναστηριού συντέειναν στην καθιέρωση του ως Οικουμενικό Κέντρο Διασκέψεων, με καθοριστικό ρόλο σ' αυτή την επιλογή αποτέλεσε η εισήγηση του Αρχιεπισκόπου Μακάριου Γ'. Έτσι για 28 χρόνια (από το έτος 1978 μέχρι το έτος 2006) πραγματοποιούνταν στο μοναστήρι της Αγίας Νάπας οι συναντήσεις των Χριστιανικών Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Το έτος 1990 χτίστηκε στο νοτιοδυτικό τμήμα του μοναστηριού της Αγίας Νάπας ένας νέος ναός, για να καλύπτει τις ανάγκες των πιστών της περιοχής, μιας και η αύξηση του πληθυσμού ήταν αισθητή. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως ο νέος ναός όπως και το μοναστήρι είναι αφιερωμένοι στην Παναγία και τιμούν την Γέννηση της στις 8 Σεπτεμβρίου (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Εικόνες 3.2.1. και 3.2.2.: Το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

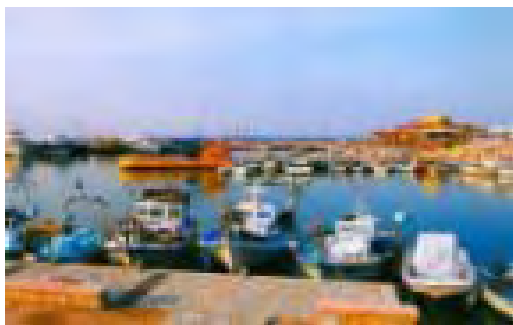

3.3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Η Αγία Νάπα διαθέτει ένα πλούσιο και αξιόλογο φυσικό περιβάλλον γι' αυτό άλλωστε κατόρθωσε να συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στην Ευρώπη. Το ήπιο κλίμα της περιοχής, τα καθαρά γαλάζια νερά της θάλασσας, η λεπτόκοκκη άσπρη άμμος στις αμμουδιές της και η αγροτική ενδοχώρα σαγηνεύουν τόσο τους ντόπιους επισκέπτες όσο και τους ξένους (Καρούζης, 1981: 100-102).

Τα τελευταία χρόνια το λιμανάκι της Αγίας Νάπας έχει ανακαινιστεί πλήρως, με αποτέλεσμα να αποτελεί μαζί με το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας και το Ακρωτήρι Γκρέκο τα τρία ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής. Το λιμανάκι της Αγίας Νάπας στην πραγματικότητα συνεχίζει να αποτελεί ένα ψαρολίμανο, μιας και μέχρι σήμερα τα μικρά ψυχαγωγικά σκάφη δεν κατόρθωσαν να εκτοπίσουν τις ψαρόβαρκες. Οι ψαράδες και οι ψαροταβέρνες προσδίδουν στο τοπίο μια ήρεμη ατμόσφαιρα που γαληνεύει το πνεύμα. Οι βράχοι από τοπικό πέτρωμα σε συνδυασμό με τα καταγάλανα νερά συνθέτουν μια εντυπωσιακή εικόνα που κατορθώνει πάντα να μαγνητίζει το βλέμμα του επισκέπτη (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010: 36-37).

Εικόνες 3.3.1. και 3.3.2.: Το λιμάνι της Αγίας Νάπας

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Το Ακρωτήρι Κάβο Γκρέκο βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Αγίας Νάπας και αποτελεί ένα από τα πιο δημοφιλή τοπία που θα επισκεφτεί ο επισκέπτης κατά την παρουσία του στην περιοχή. Αναμφίβολα ο υφαλογενής ασβεστόλιθος που κυριαρχεί στο Ακρωτήρι Κάβο Γκρέκο αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα διατήρησης του ανάγλυφου της περιοχής, κατατάσσοντάς την ανάμεσα στους πιο αξιόλογους πόλους έλξης του νησιού. Ο παραθαλάσσιος δρόμος με τα δαντελωτά ακρογιάλια και τα σμαραγδένια νερά της θάλασσας στα δεξιά και τους διαβρωμένους βράχους στα αριστερά είναι πάντα ευχάριστος στον επισκέπτη. Το τοπίο αυτό είναι κατάλληλο για πεζοπορία και εξερεύνηση της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας της

περιοχής. Αυτό που μαγνητίζει κυρίως τον περιηγητή είναι η αναμφίβολη ομορφιά των απόκρημνων βράχων κοντά στη θάλασσα σε συνδυασμό με τα ποικίλα είδη χλωρίδας της περιοχής. Για να είναι πιο εύκολη η περιήγηση του επισκέπτη έχουν δημιουργηθεί μονοπάτια της φύσης τα οποία είναι περιτριγυρισμένα από κυπαρισσάκια και αόρατους. Τα είδη χλωρίδας που κυριαρχούν στην περιοχή είναι το θυμάρι, η αγριοχαρουπιά, ο αόρατος, το μαζι, ο γαϊδουράγκαθος, η ορχιδέα, η ίριδα, η θαλασσινή σκίλλα και το θαλασσινό κρινάκι. Πλησιάζοντας όλο και περισσότερο στο Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο η βλάστηση είναι πιο πυκνή, δίνοντας την αίσθηση πως πολύ πιθανόν η ευρύτερη περιοχή, πριν την οικιστική εξάπλωση της, να αποτελούσε πυκνή δασική έκταση (Καρούζης, 1981: 100-102). Στην περιοχή πρόκειται να ολοκληρωθεί μέχρι το έτος 2012 η δημιουργία του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Τμήματος Δασών του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Βασικοί στόχοι του έργου είναι η ανάδειξη όλων των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος του Εθνικού Δασικού Πάρκου Κάβο Γκρέκο, χερσαίου και θαλάσσιου, έτσι ώστε να συμβάλει στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την προστασία του (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπα, 2010α, Σελ. 6).

Εικόνες 3.3.3 και 3.3.4.: Το Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπα, 2011

Αναντίρρητα η Αγία Νάπα είναι φημισμένη για τα καθαρά γαλανά νερά της θάλασσάς της, δίνοντας της το πλεονέκτημα να προσελκύει καθημερινά, κυρίως κατά την διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου, χιλιάδες τουρίστες τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό. Οι θερμοκρασίες που παρατηρούνται στη θάλασσα της κυμαίνονται από 16°C το χειμώνα μέχρι

28 °C το καλοκαίρι. Έτσι τίποτα δεν εμποδίζει τους χειμερινούς κολυμβητές να απολαμβάνουν το κολύμπι στα καταγάλανα νερά και το χειμώνα (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010: 35).

Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως όλες οι παραλίες της Αγίας Νάπας με τη χρυσή αμμουδιά και τα καθαρά γαλάζια νερά έχουν καταφέρει να βραβεύονται κάθε χρόνο από τον Οργανισμό Cymeba με τη γαλάζια σημαία της Ευρώπης⁴, τηρώντας όλα τα απαραίτητα κριτήρια, αφού βρίσκονται σε ψηλό επίπεδο σχετικά με την καθαριότητα τους και τις άριστες ανέσεις που προσφέρουν στους παρευρισκόμενους (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2009, Σελ. 1). Συγκεκριμένα για το έτος 2010 η Αγία Νάπα κατέλαβε την πρώτη θέση όσον αφορά τις περισσότερες βραβευμένες με γαλάζια σημαία παραλίες σε ολόκληρο το νησί. Ανάμεσα στις 54 παραλίες που είχαν βραβευθεί οι 14 ανήκαν στον Δήμο Αγίας Νάπας, γεγονός που συμβάλει σημαντικά στην προσέλκυση τουριστών στην περιοχή. Επισημαίνεται πως τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία του εξωτερικού δίνουν ιδιαίτερη σημασία στις γαλάζιες σημαίες με τις οποίες έχει βραβευθεί κάποιος τουριστικός προορισμός, όταν τον επιλέγουν για να τον προτείνουν στους πελάτες τους, επιμένοντας στις άριστες υπηρεσίες που προσφέρονται στην παραλία καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2010α, Σελ. 1).

Οι παραλίες που συναντά ο επισκέπτης κατά τη μετάβαση του από το δυτικό προς το ανατολικό τμήμα της Αγίας Νάπας είναι οι εξής: η παραλία Αγίας Θέκλας, η παραλία Μακρόνησος, η παραλία Λάντα, η παραλία Νησί, η παραλία Βαθιά Γωνιά, η παραλία Περνέρα, η παραλία Κατσαρκά, η παραλία Πανταχού, η παραλία Γλυκύ Νερό, η παραλία Άμμος του Καμπούρη, η παραλία Κέρμια και η παραλία Κόννος (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010: 22-25). Αναμφίβολα η παραλία Νησί είναι η πιο δημοφιλής και συγκαταλέγεται ανάμεσα στις καλύτερες παραλίες του νησιού. Το μικρό νησάκι που στολίζει τη παραλία Νησί σε συνδυασμό με τον κόλπο δίνουν την αίσθηση πως η περιοχή περικλείεται από λιμνοθάλασσα. Η παραλία Νησί αποτελεί πόλο έλξης κυρίως για άτομα νεαρής ηλικίας, είτε ντόπιους είτε ξένους, ενώ οι υπόλοιπες παραλίες της Αγίας Νάπας οι οποίες είναι εξίσου ωραίες προτιμώνται κυρίως από οικογένειες με μικρά παιδιά (Η φύση της Αγίας Νάπας, 2011).

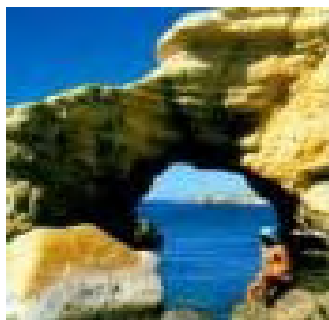
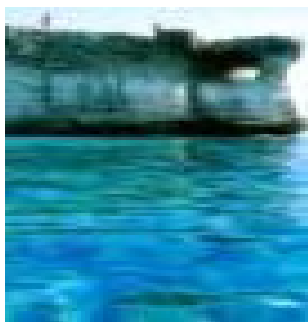
---

⁴ Οι γαλάζιες σημαίες της Ευρώπης αποτελούν το πιο γνωστό διεθνές σύμβολο ποιότητας και απομένονται από το έτος 1987 σε όσες ακτές και μαρίνες πληρούν τις αυστηρές προϋποθέσεις που θέτει το πρόγραμμα (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2011).

Εικόνες 3.3.5., 3.3.6. και 3.3.7.: Οι παραλίες της Αγίας Νάπας

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Κόσμημα για την Αγία Νάπα αποτελούν τα θαλασσινά παλάτια τα οποία βρίσκονται ανάμεσα στο Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο και στην παραλία Κέρμια. Διαμορφώνουν ένα εξαιρετο τοπίο όπου οι βράχοι με τα χτυπήματα των κυμάτων της θάλασσας μετατράπηκαν σε γλυπτά, χωρίς να είναι αποτέλεσμα ενός αρχιτεκτονικού έργου, όπως πολλοί πιστεύουν αντικρίζοντας το για πρώτη φορά (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010: 27).

Εικόνες 3.3.8., 3.3.9. και 3.3.10.: Τα θαλασσινά παλάτια του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

3.4.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Όπως έχει προαναφερθεί, παρόλο που στην Αγία Νάπα μόνιμοι κάτοικοι υπάρχουν από τον 14^ο αιώνα, εντούτοις η αρχή της ανθρώπινης ύπαρξης κατά μικρά χρονικά διαστήματα στην περιοχή χρονολογείται από την νεολιθική εποχή. Απόρροια της σταδιακής ανθρώπινης ύπαρξης κατά τις διάφορες ιστορικές εποχές στην Αγίας Νάπα είναι η απόκτηση μιας πλούσιας και αξιόλογης αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Άξιο θαυμασμού αποτελεί το μοναστήρι της Αγίας Νάπας το οποίο χρονολογείται στον 14^ο αιώνα και αποτελεί σήμα κατατεθέν της Αγίας Νάπας. Το μοναστήρι της Αγίας Νάπας μοιάζει εξωτερικά με μεσαιωνικό κάστρο και περιβάλλεται περιμετρικά από ψηλό τείχος. Η χωροθέτηση

του στο κεντρικό σημείο της Αγίας Νάπας το συγκαταλέγει ανάμεσα στους σημαντικότερους πόλους έλξης της περιοχής τόσο για τους ντόπιους όσο και τους ξένους επισκέπτες (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010).

Δίπλα από το μοναστήρι της Αγίας Νάπας είναι χτισμένη από το έτος 1994 η εκκλησία της Αγίας Νάπας της οποίας η εικονογράφηση πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια από τον Αγιογράφο Σώζο Γιαννούδη και την ομάδα του. Η εκκλησία είναι κι αυτή αφιερωμένη στη Παρθένο Μαρία και τιμά μαζί με το μοναστήρι της Αγίας Νάπας τη Γέννηση της Παναγίας στις 8 Σεπτεμβρίου (Δήμος Αγίας Νάπας, 2010).

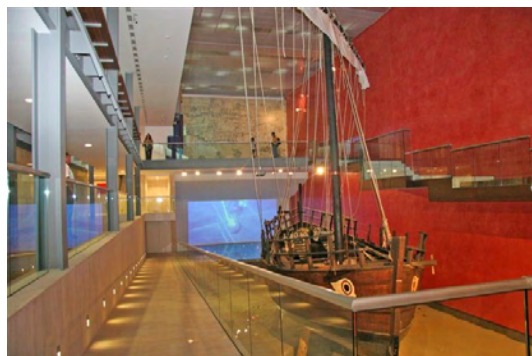
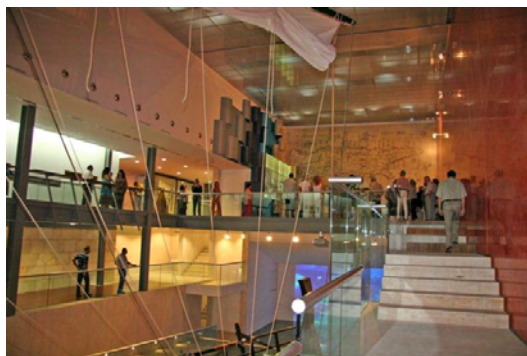
Εκτός από το μεσαιωνικού χαρακτήρα μοναστήρι της Αγίας Νάπας και τη μεγάλη εκκλησία της Παναγίας που δεσπόζουν στο κέντρο της Αγίας Νάπας υπάρχουν και πλήθος από παρεκκλήσια αφιερωμένα σε κάποιο πολιούχο Άγιο. Τα παρεκκλήσια αυτά αντιπροσωπεύουν το παραδοσιακό και θρησκευτικό εσωτερικό πνεύμα που διατηρείται αναλλοίωτο στην σύγχρονη εποχή. Τα παρεκκλήσια που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης είναι το παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας, το παρεκκλήσι του Αγίου Επιφάνειου, το παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου, το παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής, το παρεκκλήσι του Αγίου Τιμόθεου και της Αγίας Μαύρης, το παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία, το παρεκκλήσι του Αποστόλου Ανδρέα, το παρεκκλήσι του Αγίου Προκοπίου και το παρεκκλήσι του Αγίου Αρσένιου (Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας, 2011).

Τόσο οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν τα ιστορικά μνημεία της Αγίας Νάπας. Τα σημαντικότερα και αξιόλογα ιστορικά μνημεία που βρίσκονται στην Αγία Νάπα είναι το Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα', το Αγροτόσπιτο, το Υδραγωγείο της Αγίας Νάπας, οι Τάφοι της Μακρονήσου και το Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Το Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα' βρίσκεται στο κέντρο της Αγίας Νάπας, στο χώρο όπου βρισκόταν το πρώτο δημοτικό σχολείο της περιοχής. Το σύγχρονο στοιχείο κυριαρχεί στο Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα', τόσο εξωτερικά όσο και στους εσωτερικούς του χώρους. Στεγάζεται σε ένα σύγχρονο κτίριο και είναι αφιερωμένο στη θάλασσα, με στόχο την ανάδειξη του ρόλου που διαδραμάτισε η θάλασσα από την αρχαιότητα ως σήμερα στο νησί. Η έναρξη της λειτουργίας του Δημοτικού Μουσείου 'Θάλασσα' πραγματοποιήθηκε το έτος 2005 υπό την επίβλεψη του Ιδρύματος Πιερίδη, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Θαλάσσιας Ζωής Τορναρίτη - Πιερίδη και το Ελληνικό Ινστιτούτο Προστασίας Ναυτικής Παράδοσης. Αισθητή είναι η ύπαρξη

του υγρού στοιχείου στο σύγχρονο κτίριο κυρίως μέσα από τη χρήση τεχνητού οξειδωμένου μετάλλου στο οποίο ρέει άφθονο νερό και κατακλύζει τις γυάλινες επιφάνειες του κτιρίου. Ο εσωτερικός χώρος του Δημοτικού Μουσείου 'Θάλασσα' διαχωρίζεται σε έξι επίπεδα με κύρια υλικά το ξύλο και το μάρμαρο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως τα εκθέματα που αναδεικνύουν τη θάλασσα φωτίζονται με οπτικές ίνες που στολίζουν το Δημοτικό Μουσείο «Θάλασσα» με τέσσερις πρωτότυπους τρόπους, σε εκθέματα μέσα στις γυάλινες προσθήκες ενσωματωμένες στο δάπεδο, σε προσθήκες πάνω στους τοίχους, σε εκθέματα που βρίσκονται διασκορπισμένα στο εσωτερικό του κτιρίου και σε εκθέματα που κρέμονται από την οροφή στο κεντρικό τμήμα του. Μεγαλύτερη αίγλη προσδίδει στο Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα' η παρουσία του караβιού Κερύνεια II το οποίο αποτελεί ακριβές αντίγραφο του αρχαίου ναυαγίου που κατασκευάστηκε κατά την κλασική εποχή και που σήμερα είναι στο κάστρο της κατεχόμενης Κερύνειας. Εκτός από το караβι Κερύνεια II ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει ποικίλα εκθέματα διάφορων περιόδων της ιστορίας καθώς και απολιθώματα θαλάσσιων οργανισμών και ζώων και ταριχευμένα ζώα και οργανισμούς (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως το Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα' δεν λειτουργεί μόνο ως ένας στατικός μουσειακός χώρος εκθεμάτων αλλά σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα μουσειακής αγωγής και σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) λειτουργεί εργαστήρια για ενήλικες (ντόπιους και ξένους) παρουσιάζοντας ποικιλόμορφες παραδοσιακές τέχνες π.χ. πηλού, γυαλιού και καλαθοπλεκτικής (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011). Το Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα' έχει λάβει σημαντικές διακρίσεις, αποκορύφωμα των οποίων είναι η κατάταξη του ανάμεσα στα δέκα καλύτερα μουσεία της Ευρώπης για το έτος 2008 σε ένα σύνολο 200 περίπου ευρωπαϊκών μουσείων. Στο σημαντικό αυτό γεγονός έγινε εκτενής αναφορά από πολλά εθνικά Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης, και συγκεκριμένα από τα περισσότερα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2009, Σελ. 4). Επίσης, άλλη μια σημαντική διάκριση που είχε το Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα' είναι το ειδικό βραβείο αρχιτεκτονικής με θέμα 'Έργο Τοπικής Αρχής' στο πλαίσιο των κρατικών βραβείων αρχιτεκτονικής που πραγματοποιούνται κάθε τρία χρόνια (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2010β, Σελ. 7).

Εικόνες 3.4.1. και 3.4.2.: Δημοτικό Μουσείο 'Θάλασσα'

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Το Αγροτόσπιτο βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Αγίας Νάπας, δίπλα από το μοναστήρι και την εκκλησία της Παναγίας. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου λειτουργεί ως Λαογραφικό Μουσείο όπου αναπαρίσταται πλήρως ένα αγροτικό παραδοσιακό σπίτι. Τα σημαντικότερα αντικείμενα που έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει ο επισκέπτης είναι ο αργαλειός, οι σκαλιστές ντουλάπες και τα κομοδίνα, το ψηλό κρεβάτι με τα κεντητά σκεπάσματα, το κτιστό τζάκι και ο πέτρινος μύλος. Κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης εκδηλώσεων στην κεντρική πλατεία της Αγίας Νάπας στην αυλή του Αγροτόσπιτου ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει τον τρόπο με τον οποίο γίνονται κάποια από τα πιο φημισμένα κυπριακά παραδοσιακά προϊόντα, όπως είναι το χαλούμι, ο παλουζέξ, ο σιουσούκος και η ζιβανία (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Εικόνες 3.4.3. και 3.4.4.: Το Αγροτόσπιτο

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Το Υδραγωγείο της Αγίας Νάπας είναι από τα ελάχιστα που διασώζονται σήμερα στο νησί και αποτελεί ένα πραγματικό μνημείο του νερού για την περιοχή. Σύμφωνα με μια φωτογραφία που

διασώζεται μέχρι σήμερα το Υδραγωγείο λειτουργούσε μέχρι το έτος 1888 (Χατσησάββας, 2008: 14).

Αναμφίβολα είναι μια πολύπλοκη κατασκευή, μιας και εκτός από τις εξειδικευμένες γνώσεις για την κατασκευή του, χρειαζόταν συνεχή συντήρηση και προστασία για την αποφυγή διαρροών καθώς και καθαρισμό των αλάτων που σχηματίζονταν λόγω της μεγάλης περιεκτικότητας του νερού σε ανθρακικό ασβέστιο. Το Υδραγωγείο κατασκευάστηκε, για να καλύπτει κυρίως τις αρδευτικές ανάγκες της περιοχής, μιας και η πλούσια γη μεταξύ του μοναστηριού της Αγίας Νάπας και της θάλασσας απαιτούσε ύδρευση, έτσι ώστε να καλύπτονται οι αυξημένες ανάγκες των μοναχών και των κατοίκων της περιοχής. Εξαιτίας της απουσίας κατάλληλης αποτύπωσης του Υδραγωγείου, πριν από μια δεκαετία περίπου το Ινστιτούτο Αρχαίων Μνημείων ανέλαβε τη φωτογραμμετρική αποτύπωση του Υδραγωγείου. Οι ακριβείς μετρήσεις με βάση το υψόμετρο από το επίπεδο της θάλασσας επιτρέπουν να υπολογιστούν με ακρίβεια την κλίση που είχαν δώσει οι κατασκευαστές του, έτσι ώστε το νερό να κυλά ομαλά με την αρχή της βαρύτητας προς τον προορισμό του χωρίς πρόβλημα ακόμα και στα υψηλότερα σημεία του Υδραγωγείου, που ήταν ακάλυπτα. Η κλίση αυτή σύμφωνα με τις μετρήσεις υπολογίστηκε στο 1,6%. Άξιο αναφοράς, που έχει προκύψει από τη φωτογραμμετρική αποτύπωση του Υδραγωγείου αποτελεί η στατική του στο υψηλότερο σημείο όπου διασταυρώνεται με ρυάκι. Σε τρία σημεία εντοπίστηκε ότι το κέντρο βάρους αποκλίνει από τον κάθετο άξονα, με αποτέλεσμα ο ογκώδης τείχος που το περιβάλλει να είχε καταρρεύσει. Έτσι το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Δήμο Αγίας Νάπας ανάλαβε τη συντήρηση και αποκατάσταση σημαντικού τμήματος του Υδραγωγείου. Ακολούθως στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος INTEREG III οι εργασίες για συντήρηση και αποκατάσταση συνεχίστηκαν σε ολόκληρο το τμήμα του Υδραγωγείου (Χατσησάββας, 2008: 14-20).

Εικόνες 3.4.5. και 3.4.6.: Το Υδραγωγείο

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Οι Τάφοι της Μακρονήσου βρίσκονται στο δυτικό τμήμα της Αγίας Νάπας και αποτελούν μια από τις σημαντικότερες ανασκαφές της περιοχής. Οι ανασκαφές των αρχαίων Τάφων της Μακρονήσου άρχισαν το έτος 1989 και ως σήμερα έχουν ανασκαφεί δεκαεννέα τάφοι, ένα μικρό ιερό και τμήμα ενός αρχαίου λατομείου. Υποστηρίζεται πως οι Τάφοι της Μακρονήσου χρησιμοποιούνταν κατά τη διάρκεια της Ελληνιστικής και της Ρωμαϊκής εποχής. Οι τάφοι που έχουν ανασκαφεί έχουν κοινά χαρακτηριστικά, όπως είναι ο δρόμος με σκαλιά που οδηγεί προς τα κάτω σε μια οριζόντια είσοδο, η πλάκα που έκλεινε την είσοδο, το ορθογώνιο όρυγμα στο μέσο και τα τρία παγκάκια στη μια πλευρά του. Επίσης, στους Τάφους της Μακρονήσου έχουν βρεθεί πυρές, γεγονός που αποδεικνύει την τήρηση των ελληνικών ταφικών εθίμων, όπως συνηθιζόταν κατά την αρχαιότητα (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Εικόνες 3.4.7. και 3.4.8.: Οι Τάφοι της Μακρονήσου

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

Η ευρύτερη περιοχή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο αποτελεί μια μοναδική και αξιόλογη φυσική ομορφιά. Υποστηρίζεται πως στην περιοχή αυτή υπήρχε κατά την αρχαιότητα ένας ναός ο οποίος ήταν αφιερωμένος στην Θεά της Ομορφιάς Αφροδίτη. Σήμερα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί στο εξαιρετικό τοπίο και να απολαύσει τις διαδρομές στο πολιτιστικό μονοπάτι της Θεάς Αφροδίτη (Αντωνιάδου, 2009: 85).

Εκτός από τα αξιόλογα αρχαιολογικά και πολιτιστικά κτίρια που κοσμούν την Αγία Νάπα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου πραγματοποιούνται και διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες απευθύνονται σε κάθε ηλικία και οι οποίες προσελκύουν εκτός από ντόπιους και ξένους επισκέπτες. Οι σημαντικότερες από τις εκδηλώσεις αυτές είναι οι ακόλουθες. Το Φεστιβάλ Τουρισμού της Αγίας Νάπας είναι από τις πιο φημισμένες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο νησί εδώ και χρόνια κατορθώνοντας να προσελκύει χιλιάδες ντόπιους και ξένους επισκέπτες. Το πρώτο Φεστιβάλ Τουρισμού της Αγίας Νάπας πραγματοποιήθηκε το έτος 1985 και από τότε γίνεται κάθε χρόνο το τελευταίο σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου. Το πρόγραμμα του Φεστιβάλ Τουρισμού της Αγίας Νάπας περιλαμβάνει διάφορους καλλιτέχνες από τον κυπριακό και ελληνικό χώρο καθώς και κυπριακά χορευτικά συγκροτήματα, θεατρικές παραστάσεις, όπερες και κονσέρτα. Στα πλαίσια του Φεστιβάλ Τουρισμού της Αγίας Νάπας πραγματοποιούνται και άλλες εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, εκθέσεις γεωργικών προϊόντων που οργανώνονται από το Υπουργείο Γεωργίας της Κύπρου και εκθέσεις που προβάλλουν την παραδοσιακή λαϊκή τέχνη (Εκδηλώσεις στην Αγία Νάπα, 2011). Αναμφίβολα εξίσου αξιόλογες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στην Αγία Νάπα είναι το Μεσαιωνικό Φεστιβάλ, το Φεστιβάλ Νεολαίας, το Καλοκαιρινό Πολιτιστικό Πεντάγραμμο, το

Καλοκαιρινό Φεστιβάλ Παιδιού, το Παιδικό Φεστιβάλ, ο Κατακλυσμός, οι Πασχαλινές Εκδηλώσεις και οι Αποκριάτικες Εκδηλώσεις (Δήμος Αγίας Νάπας, 2011).

Εικόνες 3.4.9., 3.4.10. και 3.4.11.: Πολιτισμικές εκδηλώσεις Αγίας Νάπας

Πηγή: Δήμος Αγίας Νάπας, 2011

3.5. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Στην Αγία Νάπα παρατηρούνται θετικές δημογραφικές εξελίξεις οι οποίες συντείνουν στην κοινωνική ανάδειξη και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Σημαντική αύξηση του πληθυσμού της Αγίας Νάπας υπήρξε μετά την τούρκικη εισβολή του 1974. Αντίστοιχη αύξηση πληθυσμού παρατηρείται γενικότερα σε όλη την σημερινή ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου και συγκεκριμένα στο Δήμο Αγίας Νάπα, στο Δήμο Παραλιμνίου, στο Δήμο Δερύνειας, στην Κοινότητα Σωτήρας, στην Κοινότητα Λιοπετρίου, στην Κοινότητα Φρενάρου, στην Κοινότητα Αυγόρου, στην Κοινότητα Άχνας και στην Κοινότητα Βρυσούλων (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Όσον αφορά τα πληθυσμιακά στοιχεία του Δήμου Αγίας Νάπας αισθητή ήταν η αύξηση του πληθυσμού το έτος 1973, όπου η μέση ετήσια αύξηση έφθασε το 6,3%. Εξίσου σημαντικές ήταν οι αυξήσεις του πληθυσμού κατά τα έτη 1976, 1982, 1992 και με αποκορύφωμα αυτή του έτους 2001 όπου η μέση ετήσια αύξηση έφθασε το 4,6%. Γενικότερα συμπεραίνουμε πως για τον Δήμο Αγίας Νάπας οι πληθυσμιακές εξελίξεις μετά τα γεγονότα του 1974 είναι συνεχώς θετικές (Πίνακας 3.5.1., Βλ. Παράρτημα Σελ.123).

Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και για την πληθυσμιακή αύξηση της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου μετά την τούρκικη εισβολή του 1974. Η μεγαλύτερη αύξηση πληθυσμού στην ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου παρατηρήθηκε το έτος 1973 όπου η μέση ετήσια αύξηση έφθασε το 8,0%. Εξίσου σημαντικές ήταν οι αυξήσεις του πληθυσμού κατά τα έτη 1976, 1982, 1992 και 2001 όπου οι μέσες ετήσιες αυξήσεις κυμαίνονταν μεταξύ 1,6% και 2,0%. Γενικότερα

εξάγεται το συμπέρασμα πως για την ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου οι πληθυσμιακές εξελίξεις μετά τα γεγονότα του 1974 είναι συνεχώς θετικές (Πίνακας 3.5.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 123).

Διάγραμμα 3.5.1.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας κατά τα έτη απογραφής

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου έχει εκτιμήσει τον πληθυσμό της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και του Δήμου Αγίας Νάπας για το έτος 2014, μιας και δεν έχει ολοκληρωθεί η απογραφή των κατοίκων της Κύπρου γι' αυτή την δεκαετία. Όπως προκύπτει από την εκτίμηση της η αύξηση του πληθυσμού που υπάρχει τις τελευταίες δεκαετίες τόσο στην ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου όσο και στην Αγία Νάπα θα συνεχίσει να παρατηρείται και για τα επόμενα χρόνια, με εξίσου σημαντική μέση ετήσια αύξηση (Πίνακας 3.5.2., Βλ. Παράρτημα Σελ. 124).

Διάγραμμα 3.5.2.: Εκτίμηση πληθυσμού ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας για το έτος 2014

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Οι δυνατότητες ουσιαστικής ενδογενούς αύξησης του πληθυσμού είναι περιορισμένες, εξαιτίας κυρίως της πληθυσμιακής βάσης που παρατηρείται στην περιοχή. Επίσης, οι δυνατότητες προσέλκυσης νέου μόνιμου πληθυσμού από την ευρύτερη ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου είναι ελάχιστες μιας, και οι τρεις δήμοι και οι επτά κοινότητες της επαρχίας βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση η μία με την άλλη. Έτσι λαμβάνοντας υπόψη τα μέχρι σήμερα γεγονότα, χωρίς την παρεμβολή κάποιων εξωγενών παραγόντων, δεν θα παρατηρηθεί μεγαλύτερη μέση ετήσια αύξηση του πληθυσμού του Δήμου Αγίας Νάπας από ότι συνηθιζόταν να παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες.

Συγκρίνοντας τον Δήμο Αγίας Νάπας με τους υπόλοιπους δήμους και κοινότητες της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, ο Δήμος Αγίας Νάπας αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο δήμο της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του πληθυσμού της. Ο Δήμος Παραλιμνίου αποτελεί το μεγαλύτερο δήμο της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, γι' αυτό άλλωστε μετά την τούρκικη εισβολή του 1974 αποτελεί προσωρινό διοικητικό κέντρο της επαρχίας (Πίνακας 3.5.3., Βλ. Παράρτημα Σελ. 124).

Διάγραμμα 3.5.3.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Όσον αφορά τις κύριες κτιριακές εγκαταστάσεις που υπάρχουν, ο αριθμός των προσωρινών κατοικιών διανομής του Δήμου Αγίας Νάπας είναι αρκετά μεγαλύτερος από τον αριθμό των συνήθων κατοικιών διαμονής μιας και ως δημοφιλής τουριστικός προορισμός διαθέτει αρκετές β' κατοικίες. Αντίστοιχο είναι το συμπέρασμα που προκύπτει και για Δήμο Παραλιμνίου, μιας και αυτός είναι ένας αξιόλογος τουριστικός προορισμός, ενώ στο Δήμο Δερύνειας και τις υπόλοιπες κοινότητες της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου ο αριθμός των συνήθων κατοικιών διανομής είναι αρκετά μεγαλύτερος από τον αριθμό των προσωρινών κατοικιών διανομής (Πίνακας 3.5.4., Βλ. Παράρτημα Σελ. 125).

Ο αριθμός των νοικοκυριών του Δήμου Αγίας Νάπας είναι ανάλογος του πληθυσμού της καλύπτοντας πλήρως τις ανάγκες των κατοίκων της σε ότι αφορά τη διαμονή τους. Συγκρίνοντας τον αριθμό των νοικοκυριών του Δήμου Αγίας Νάπας με των υπόλοιπων δύο δήμων της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου προκύπτει πως είναι μικρότερος, όμως σε σχέση με τον πληθυσμό της είναι ικανοποιητικός (Πίνακας 3.5.4., Βλ. Παράρτημα Σελ. 125).

Στον Δήμο Αγίας Νάπας δεν υπάρχει κανένα ίδρυμα κοινωφελούς χαρακτήρα, γι' αυτό οι ανάγκες των κατοίκων της καλύπτονται από τα ιδρύματα που υπάρχουν κυρίως στους υπόλοιπους δήμους της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου. Παρόλο που έχει βρεθεί μια

προσωρινή λύση θα πρέπει η δημιουργία ιδρυμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα στο Δήμο Αγίας Νάπας να αποτελέσει στόχο για σύντομη επίτευξη του (Πίνακας 3.5.4., Βλ. Παράρτημα Σελ. 125).

Διάγραμμα 3.5.4.: Στοιχεία για τις κατοικίες, τα νοικοκυριά και τα ιδρύματα των δήμων/κοινοτήτων της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

3.6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΙΑΣ

Η Αγία Νάπα θεωρείτο ανέκαθεν μια γεωργική περιοχή και παρόλο που τα τελευταία χρόνια αποτελεί ένα πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες, εντούτοις εξακολουθεί να διατηρεί σε σημαντικό βαθμό τον αγροτικό της χαρακτήρα. Οι δενδρώδεις καλλιέργειες και τα πρώιμα λαχανικά, είτε σε χαμηλά θερμοκήπια είτε εντελώς ακάλυπτα δίνουν τις διάφορες αποχρώσεις του πράσινου δίπλα στο γαλάζιο απαλό χρώμα της θάλασσας. Ο θόρυβος των αγροτικών μηχανών που ασταμάτητα δουλεύουν για να βγάλουν στην επιφάνεια λίγο αρδεύσιμο νερό, οι ελάχιστοι εναπομείναντες ανεμόμυλοι που περιμένουν το φύσημα του ανέμου, για να προσφέρουν στο γεωργό το απαραίτητο νερό που θα χρησιμοποιήσει στις καλλιέργειες του, οι διάφορες διασωληνώσεις και τα αρδευτικά συστήματα που χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση αποτελούν πιστές μαρτυρίες πως συνεχίζεται η καλλιέργεια της καρπερής γης της περιοχής (Καρούζης, 1981:100).

Αν και ο πρωτογενής τομέας, και συγκεκριμένα η γεωργία, συνεχίζει να αποτελεί τμήμα της οικονομίας της Αγίας Νάπας, εντούτοις η τουριστική δραστηριότητα είναι αυτή που αναπτύσσεται με έντονους ρυθμούς. Επομένως, παρόλο που η περιοχή ήταν γνωστή για τον γεωργικό της χαρακτήρα, ο τριτογενής τομέας αποτελεί πλέον τη βάση της οικονομίας της τα τελευταία χρόνια (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Η Τούρκικη εισβολή του 1974 είχε ως αποτέλεσμα εξαιρετες πόλεις όπως η Αμμόχωστος και η Κερύνεια που αποτελούσαν δύο από τους σημαντικότερους πόλους έλξης του νησιού να βρεθούν στα χέρια των Τούρκων και να συνεχίζουν ως σήμερα να αποτελούν κατεχόμενο τμήμα του νησιού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αναζητηθούν νέοι τουριστικοί πόλοι έλξης οι οποίοι θα διέθεταν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Η Αγία Νάπα ήταν μία από τις περιοχές που άρχισε να ανθίζει με έντονο ρυθμό η τουριστική βιομηχανία εξαιτίας κυρίως των φυσικών χαρακτηριστικών της. Πλέον η τουριστική δραστηριότητα αποτελεί την κινητήρια δύναμη ανάπτυξης της, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στη οικονομία, στην κοινωνία και στον πολεοδομικό σχεδιασμό της Αγίας Νάπας (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

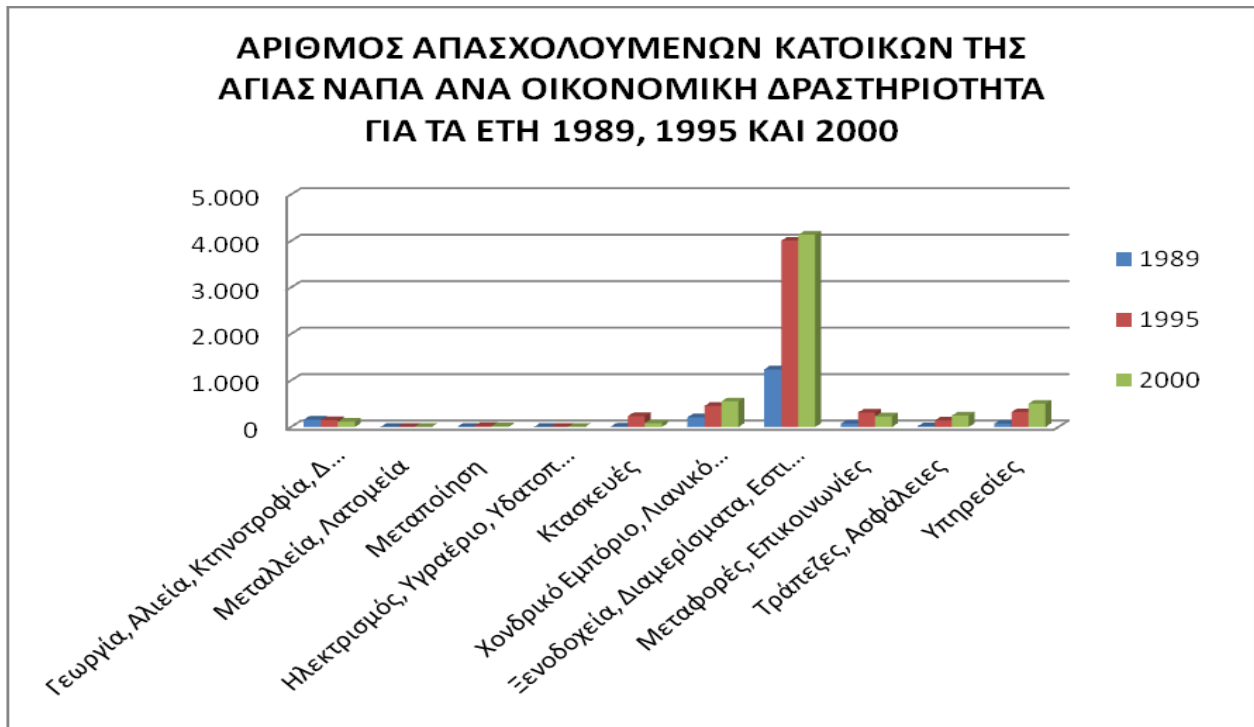
Η Αγία Νάπα αποτελεί πλέον ένα από τους πιο ωραίους και δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στον ευρωπαϊκό χώρο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η κατασκευή νέων ξενοδοχείων, διαμερισμάτων, εστιατορίων και καφετεριών να είναι αισθητή τα τελευταία χρόνια (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, και συγκεκριμένα στη γεωργία, την αλιεία, την κτηνοτροφία και τα δάση έχει μειωθεί σημαντικά από το έτος 1989 μέχρι το έτος 2000. Η απασχόληση στα μεταλλεία και στα λατομεία συνεχίζει να απουσιάζει στην περιοχή, μιας και δεν υπάρχει άλλωστε ο απαιτούμενος ορυκτός πλούτος. Αντίθετα, η μεταποίηση, οι μεταφορές και επικοινωνίες δέχθηκαν απότομη ύφεση το έτος 1995 και μετέπειτα το έτος 2000 μικρή πτώση. Το έτος 1989 κανένας κάτοικος της περιοχής δεν απασχολούταν στον τομέα ηλεκτρισμού, υγραερίου και υδατοπρομήθειας, όμως το έτος 1995 άρχισε να αναπτύσσεται ο τομέας αυτός σημειώνοντας μικρή πτώση το έτος 2000. Πολύ πιο έντονη ήταν το έτος 1995 η απασχόληση στον τομέα των κατασκευών, λόγω της ανάγκης για κατασκευή νέων κτιρίων που θα κάλυπταν κυρίως τις ανάγκες της τουριστικής δραστηριότητας. Σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε τόσο κατά το έτος 1995 όσο και κατά το έτος 2000 στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο, στις τράπεζες και ασφάλειες και στις υπηρεσίες. Αντίστοιχα τη σημαντικότερη αύξηση

την έχουν δεχθεί τα ξενοδοχεία, τα διαμερίσματα, τα εστιατόρια και οι καφετέριες, η οποία ήταν κυρίως αισθητή κατά το έτος 1995 αλλά και κατά το έτος 2000 υπήρξε μικρή αλλά σημαντική αύξηση (Πίνακα 3.6.1., Βλ. Παράρτημα Σελ.126).

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω ο τουριστικός τομέας αποτελούσε κατά το έτος 2000 το βασικό τομέα προσφοράς εργασίας στους κατοίκους της Αγίας Νάπας. Συγκεκριμένα το 70% περίπου της συνολικής απασχόλησης της στηριζόταν στον τομέα αυτό μιας και η περιοχή είχε ήδη αποκτήσει αξιόλογο τουριστικό της χαρακτήρα (Πίνακας 3.6.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 126).

Διάγραμμα 3.6.1.: Αριθμός απασχολούμενων κατοίκων της Αγίας Νάπας ανά οικονομική δραστηριότητα για τα έτη 1989, 1995, 2000

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

4.Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

4.1. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ

Η Αγία Νάπα από ένα μικρό χωριό όπου οι κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν η γεωργία και το ψάρεμα κατόρθωσε να μετατραπεί σε ένα από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου. Σ' αυτό συντέλεσαν η τούρκικη εισβολή του 1974 και συνεπώς ο βίαιος διαχωρισμός του νησιού (στο κατεχόμενο τμήμα από τους Τούρκους εισβολείς και στο ελεύθερο τμήμα) καθώς και η πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης για αναζωογόνηση της οικονομίας του νησιού, κυρίως της τουριστικής ανάπτυξης στο ελεύθερο τμήμα μιας και είχε δεχθεί σημαντικό πλήγμα εξαιτίας των γεγονότων (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Ιδιαίτερη έμφαση για την οικονομική αναζωογόνηση της οικονομίας του νησιού μετά την τουρκική εισβολή είχε δοθεί στον τουριστικό τομέα, γι' αυτό μέσω διάφορων κινήτρων και χορηγήσεων δόθηκε έμφαση στην ενίσχυση τουριστικών θέρετρων που ήταν δημοφιλή πριν την τουρκική εισβολή καθώς και τη δημιουργία νέων τουριστικών θέρετρων που θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν επάξια τις μέχρι τότε δημοφιλείς τουριστικές πόλεις, την Αμμόχωστο και την Κερύνεια. Μία από τις περιοχές που άρχισε να ανθεί στον τουριστικό τομέα και να παραγκωνίζει το γεωργικό της χαρακτήρα μετά τα δυσάρεστα γεγονότα του 1974 ήταν η Αγία Νάπα (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Η Αγία Νάπα δεν έχει μετατραπεί σε ένα δημοφιλή τουριστικό προορισμό εξαιτίας της ανάγκης για αναζωπύρωσης της τουριστικού τομέα του νησιού αλλά κυρίως του φυσικού της πλούτου και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του νησιού. Συγκεκριμένα τα βασικά φυσικά χαρακτηριστικά της που της έδωσαν την ώθηση να εξελιχθεί με έντονους ρυθμούς και να μετατραπεί στο σημαντικότερο τουριστικό κέντρο του νησιού είναι η συνέχιση του κόλπου της Αμμοχώστου, το μεγάλο μήκος παραλίας, τα καταγάλανα νερά της θάλασσας, οι αμμόδεις παραλίες, η αμφιθεατρική τοπογραφία της περιοχής με φυσική κλίση προς τη θάλασσα, τα ποικίλα υψώματα από βράχια, οι γραφικές σπηλιές καθώς και η σπάνια σε φυσικό πλούτο και περιβαλλοντική αξία περιοχή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Όπως γίνεται αντιληπτό δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως οι δύο τουριστικές περιοχές της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, η Αγία Νάπα και το Παραλίμνι, έχουν κατακτήσει τα

τελευταία χρόνια σημαντική θέση ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς του νησιού καθώς και της Μεσογείου. Η Αγία Νάπα συγκεκριμένα έχει καθιερωθεί ως το πρώτο τουριστικό θέρετρο του νησιού και εκπροσωπεί επάξια την κατεχόμενη πρωτεύουσα της επαρχίας της, την Αμμόχωστο (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2011, Σελίδα 1).

Αναμφίβολα στην σύγχρονη οικονομία η οποία στηρίζεται κυρίως στον τομέα παροχής υπηρεσιών, η τουριστική δραστηριότητα αποτελεί πρωταρχικό κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη μιας περιοχής, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο και στη διερεύνηση της ποικιλίας των προσφερόμενων χρήσεων και στην προσέλκυση τουριστών. Συγκεκριμένα στην περίπτωση των τουριστικών προορισμών, όπως την Αγία Νάπα, ο τουρισμός διαδραματίζει ουσιώδες και καθοριστικό ρόλο στην οικονομία, στην κοινωνία καθώς και στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Είναι γεγονός πως στη σύγχρονη εποχή η βιώσιμη και μακροπρόθεσμη τουριστική ανάπτυξη έχει ως επιτακτική ανάγκη την εξειδίκευση και την ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων, με γνώμονα πάντα το δίπτυχο περιβάλλον και πολιτισμός (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

4.2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ

Η Αγία Νάπα και το Παραλίμνι αποτελούν πλέον τους δύο πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου. Όπως έχει προαναφερθεί μετά την τουρκική εισβολή του 1974, και συνεπώς την εδαφική κατοχή της πόλης της Αμμοχώστου και της πόλης της Κερύνειας, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς προσπάθησαν να διατηρήσουν σε υψηλά επίπεδα την τουριστική δραστηριότητα στο νησί η οποία αποτελούσε σημαντικό κομμάτι της οικονομίας του. Έτσι, ενίσχυσαν τις ενέργειες και τις προσπάθειες για ενδυνάμωση περιοχών, που επιθυμούσαν να εκμεταλλευτούν αποδοτικά τον φυσικό τους πλούτο και να συγκαταλεχθούν στις τουριστικές περιοχές της ελεύθερης περιοχής της Κύπρου. Ανάμεσα στις περιοχές αυτές ήταν η Αγία Νάπα και το Παραλίμνι, εξαιτίας των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων, και συγκεκριμένα του τρίπτυχου ήλιου, θάλασσας και άμμου. Στο πέρασμα του χρόνου τόσο η Αγία Νάπα όσο και το Παραλίμνι κατόρθωσαν να αποκτήσουν διεθνή φήμη και να συγκαταλέγονται ανάμεσα στους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, που προσελκύουν αξιόλογο αριθμό τουριστών από διάφορες ηπείρους του πλανήτη (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Ο Οργανισμός Αξιολόγησης Τουρισμού Tripadvisor πραγματοποιεί κάθε χρόνο ψηφοφορία για την επιλογή του καλύτερου προορισμού της Ευρώπης για διακοπές. Αποτελεί τον πιο έγκυρο

Οργανισμός Αξιολόγησης Τουρισμού στον κόσμο και στην ιστοσελίδα του οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις και τις εντυπώσεις τους σχετικά με τους τουριστικούς προορισμούς που επισκέπτονται για τις διακοπές τους και οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τις τάσεις της αγοράς που παρατηρούνται στη σύγχρονη εποχή (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2010α, Σελ. 1).

Σύμφωνα με την ψηφοφορία που πραγματοποιήθηκε από τον Οργανισμό Αξιολόγησης Τουρισμού Tripadvisor το έτος 2010 η Αγία Νάπα κατέλαβε την τρίτη θέση ανάμεσα σε δημοφιλείς παραλιακούς προορισμούς της Ευρώπης, σε χώρες όπως την Ελλάδα, την Τουρκία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Στην αντίστοιχη ψηφοφορία το Παραλίμνι (και συνεπώς ο Πρωταράς) κατέλαβε τη δέκατη θέση. Τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας είναι ιδιαίτερα ευχάριστα και τιμητικά τόσο για την Επαρχία Αμμοχώστου όσο και για την Κύπρο γενικότερα. Αντικατοπτρίζουν τις συντονισμένες προσπάθειες της Τουριστικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αμμοχώστου με επικεφαλής το Δήμο Αγίας Νάπας, το Δήμο Παραλιμνίου και τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ) για την επιτυχή προβολή των δύο τουριστικών προορισμών της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2010α, Σελ. 1).

Στις αρχές του έτους 2011 πραγματοποιήθηκε η αντίστοιχη ψηφοφορία από τον Οργανισμό Αξιολόγησης Τουρισμού Tripadvisor και η Αγία Νάπα ανακηρύχτηκε ως ο πρώτος καλύτερος παραλιακός τουριστικός προορισμός στην Κύπρο και στην Ευρώπη ενώ το Παραλίμνι (και συνεπώς ο Πρωταράς) ως ο τρίτος, μετά τη δεύτερη θέση που πήρε η Σκιάθος. Αναμφίβολα αποτελεί και για τους δύο δήμους της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου σημαντική διάκριση και ικανοποίηση, ως ανταμοιβή των προσπαθειών για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2011, Σελ. 1).

Σύμφωνα με το Δήμαρχο του Δήμου Αγίας Νάπας το γεγονός πως η Αγία Νάπα έχει καταλάβει την πρώτη θέση ως τουριστικός παραλιακός προορισμός της Ευρώπης έχει τεράστια σημασία τόσο για την Επαρχία Αμμοχώστου όσο και για την Κύπρο γενικότερα. Αναγνώρισε τις συνεχείς και άοκνες προσπάθειες που καταβάλουν τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας για την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών που σχετίζονται με το περιβάλλον, τις παραλίες και γενικότερα το τουριστικό προϊόν της περιοχής (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2011, Σελ. 1).

Όπως έχει διατυπώσει ο Δήμαρχος του Δήμου Παραλιμνίου το γεγονός πως το Παραλίμνι έχει καταλάβει την τρίτη θέση είναι ιδιαίτερα ευχάριστο και ενθαρρυντικό για την μετέπειτα εξέλιξη του τουριστικού τομέα στην περιοχή, μιας και στην προηγούμενη ανάλογη ψηφοφορία το

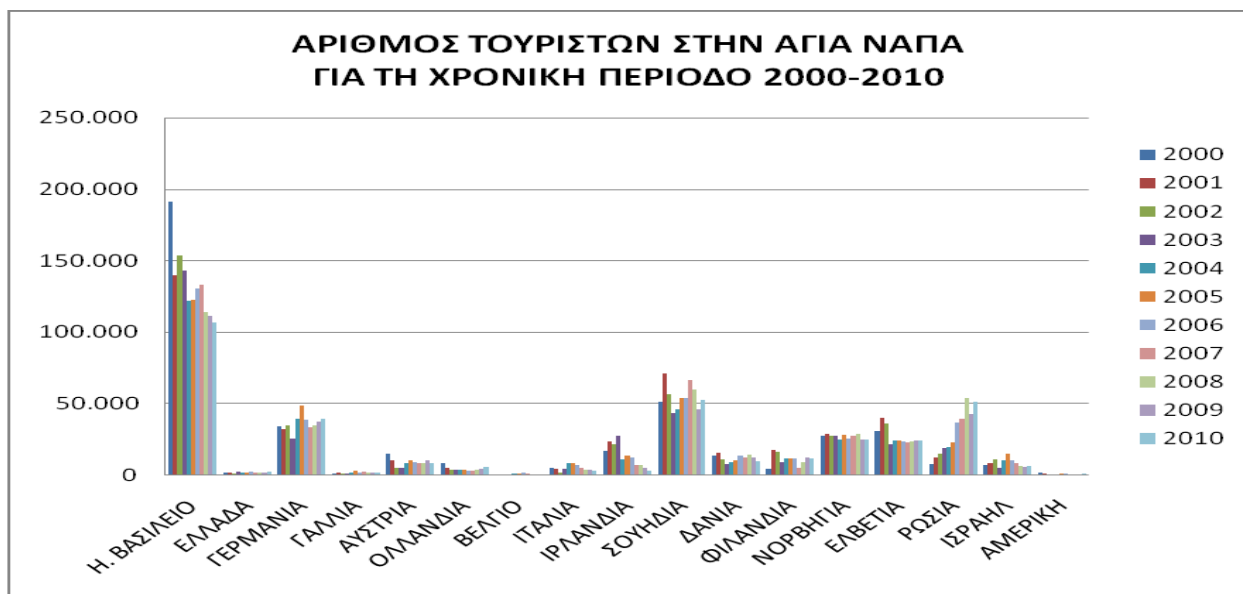
Παραλίμνι βρισκόταν στην δέκατη θέση, ενώ τώρα έχει καταλάβει την τρίτη θέση. Επομένως όπως γίνεται αντιληπτό οι προσπάθειες που έχουν γίνει τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιοχής έχουν δώσει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εντούτοις χρειάζονται κι άλλες προσπάθειες, έτσι ώστε το Παραλίμνι, και συγκεκριμένα η τουριστική περιοχή Πρωταρά, να κατοχυρωθούν ανάμεσα στους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός χρειάζεται συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προσιτές τιμές, αξιόλογη ποιότητα στις παροχές υπηρεσιών καθώς και αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού π.χ. πολιτιστικό, θαλάσσιο, περπατητικό, θρησκευτικό, καταδυτικό, αθλητικό και συνεδριακό (Εφημερίδα Δήμου Παραλιμνίου, 2011, Σελ. 1).

Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ) κατάρτισε για την ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου, όπως και για τις υπόλοιπες επαρχίες της Κύπρου, Στρατηγική Μελέτη Τουρισμού Ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην Αγία Νάπα και στο Παραλίμνι μιας και αποτελούν τους δύο πιο σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο. Βασικός στόχος της μελέτης είναι η κατηγοριοποίηση των εισηγήσεων του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) για την ανάπτυξη και διερεύνηση του τουριστικού προϊόντος της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου. Τα σημαντικότερα ζητήματα τα οποία αναλύονται είναι η τοποθέτηση και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος (ταυτότητα στίγματος, διαμερισμός, εκστρατεία εικόνας και εκστρατεία διαφήμισης), οι νέοι δίαυλοι διανομής (διαδίκτυο, ιστοσελίδα, δυναμικά πακέτα, απευθείας εμπορία και αύξηση εσόδων), η ανάπτυξη εμπορίου των ταξιδιών (οργανωτές ταξιδιών, ταξιδιωτικοί πράκτορες και επέκταση τουριστικής περιόδου), η πληροφόρηση (υπηρεσίες τουριστικών πληροφοριών, προγράμματα ενημέρωσης αντιπροσώπων και έρευνα επισκεπτών) και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2006).

Συγκρίνοντας την Αγία Νάπα και το Παραλίμνι όσον αφορά τις χώρες που δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση στην κάθε μία τους προκύπτει πως η Αγία Νάπα είναι πιο δημοφιλής για τους κατοίκους της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Ολλανδίας, του Βελγίου, της Ιταλίας, της Ιρλανδίας, της Σουηδίας, της Δανίας, της Φιλανδίας, της Νορβηγίας, της Ελβετίας, της Ρωσίας, του Ισραήλ και της Αμερικής, ενώ το Παραλίμνι είναι πιο δημοφιλές για τους κατοίκους του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ελλάδας και της Γαλλίας. Επίσης η Αγία Νάπα είναι πρώτη στην προτίμηση, σε σχέση με το Παραλίμνι, των κατοίκων άλλων χωρών. Έτσι στο σύνολο τους οι τουρίστες, όπως θα αναμενόταν άλλωστε βάση των παραπάνω στοιχείων, η Αγία Νάπα κατά τη

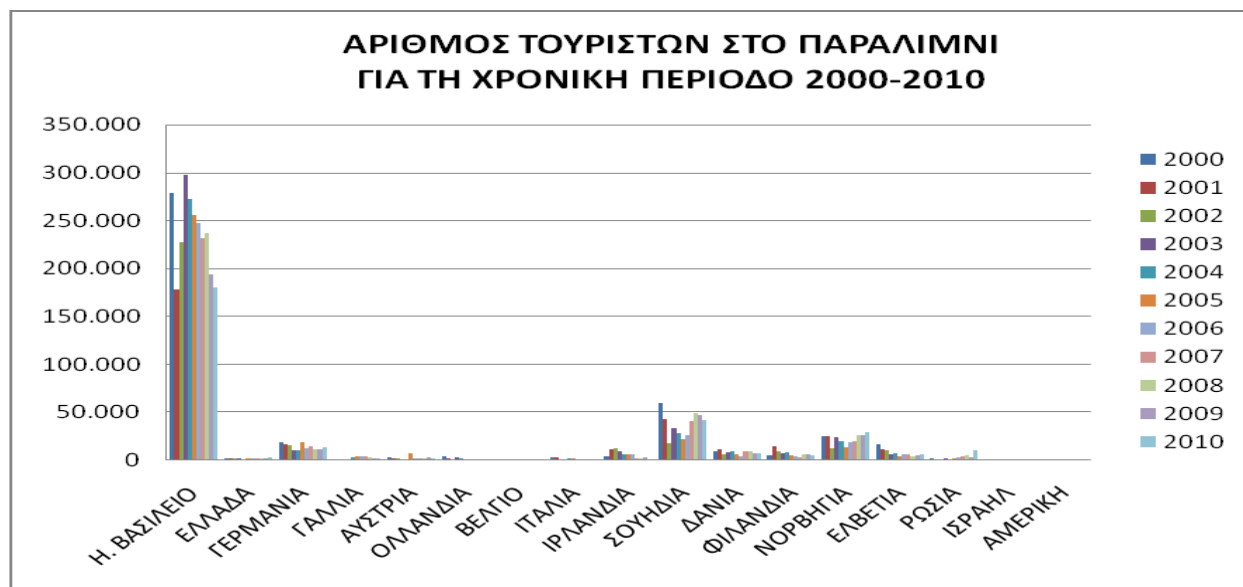
διάρκεια της δεκαετίας του 2000 προσέλκυε μεγαλύτερο αριθμό τουριστών (Πίνακες 4.2.1. και 4.2.2., Βλ. Παράρτημα Σελ. 128).

Διάγραμμα 4.2.1.: Αριθμός τουριστών στην Αγία Νάπα για τη χρονική περίοδο 2000-2010, 2011

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Διάγραμμα 4.2.2.: Αριθμός τουριστών στο Παραλίμνι για τη χρονική περίοδο 2000-2010

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία και έχοντας υπόψη την ομαδοποίηση που έχει γίνει από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) για τις χώρες που αποτελούν χώρες-πηγές προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Από τις χώρες υψηλής προτεραιότητας (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ρωσία, Ελλάδα, και Αμερική) μεγαλύτερη προτίμηση στην Αγία Νάπα σε σχέση με το Παραλίμι δείχνουν οι κάτοικοι της Γερμανίας, της Ρωσίας και της Αμερικής. Από τις χώρες μεσαίας προτεραιότητας (Ελβετία, Αυστρία, Ολλανδία, Σουηδία, Βέλγιο, Ισραήλ, Ιρλανδία, Γαλλία, Φιλανδία) μεγαλύτερη προτίμηση στην Αγία Νάπα σε σχέση με το Παραλίμι δείχνουν οι κάτοικοι της Ελβετίας, της Αυστρίας, της Ολλανδίας, της Σουηδίας, του Βελγίου, του Ισραήλ, της Ιρλανδίας και της Φιλανδίας. Από τις χώρες χαμηλής προτεραιότητας (Νορβηγία, Δανία, Ιταλία) μεγαλύτερη προτίμηση στην Αγία Νάπα σε σχέση με το Παραλίμι δείχνουν οι κάτοικοι και των τριών αυτών χωρών. Επομένως γίνεται αντιληπτό πως η Αγία Νάπα προσελκύει σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με το Παραλίμι τους κατοίκους των τριών από τις πέντε χώρες υψηλής προτεραιότητας, τους κατοίκους των οκτώ από τις εννέα χώρες μεσαίας προτεραιότητας και τέλος τους κατοίκους και των τριών χωρών χαμηλής προτεραιότητας (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000).

Όπως προκύπτει από την σύγκριση που έχει γίνει ανάμεσα στους δύο τουριστικούς προορισμούς της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου η Αγία Νάπα αποτελεί τον πιο δημοφιλή τουριστικό προορισμό. Η Αγία Νάπα επιλέγεται κυρίως από άτομα νεαρής ηλικίας και το Παραλίμι κυρίως από μεσήλικες και οικογένειες, γι' αυτό άλλωστε κάποιες χώρες έχουν την παράδοση να δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση σε αυτούς τους δύο τουριστικούς προορισμούς. Όπως γίνεται αντιληπτό κατά τη διάρκεια της δεκαετίας στις περισσότερες περιπτώσεις και στους δύο τουριστικούς προορισμούς της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου παρατηρήθηκαν αρκετά скаμπανεβάσματα (αύξησης-μείωσης) του αριθμού των τουριστών και σε ελάχιστες περιπτώσεις είτε μόνο αύξηση είτε μόνο μείωση. Ο λόγος που πιθανόν να παρατηρείται αυτό είναι κυρίως το μάρκετινγκ, ιδίως μέσα από τις τουριστικές εκθέσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο σε διάφορες χώρες καθώς και από τα τουριστικά πρακτορεία στο εξωτερικό. Έτσι ανάλογα με τον τρόπο που θα προωθηθεί ένας τουριστικός προορισμός θα δεχθεί την αντίστοιχη προτίμηση από τους τουρίστες, μιας και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000 δεν πραγματοποιήθηκε κάποιο συνταρακτικό γεγονός στο νησί, και συγκεκριμένα στην Αγία Νάπα και στο Παραλίμι, έτσι ώστε να επηρεάζει τις επιλογές των τουριστών.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Εταιρίας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Επαρχίας Αμμοχώστου κ. Αβρααμίδη η εταιρία αυτή έχει ως στόχο την προβολή της ελεύθερης Επαρχίας

Αμμοχώστου τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, προωθώντας παράλληλα και μεγάλα αναπτυξιακά έργα στην περιοχή που σχετίζονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με την τουριστική δραστηριότητα. Μέσα από την νεοσύστατη εταιρία θα επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων φορέων, έτσι ώστε κάποια σημαντικά χρόνια προβλήματα π.χ. ανομοιογένεια στις τιμές, κρατισμός, κενά στην προβολή του προϊόντος, χλωμή προσέλευση εγχώριου τουρισμού και διεκδίκηση περισσότερων έργων υποδομής. Όσον αφορά τα επόμενα βήματα της εταιρίας σχετικά με την επόμενη τουριστική περίοδο έχει καταρτιστεί ένας πλούσιος κατάλογος με τις εκθέσεις που θα συμμετάσχουν τα μέλη της ενώ είναι σε εξέλιξη ο κατάλογος των διαφημίσεων και των ενεργειών προβολής και μάρκετινγκ που θα πραγματοποιηθούν σε διάφορες χώρες. Κυρίως θα δοθεί έμφαση στις σημαντικότερες αγορές π.χ. Μεγάλη Βρετανία, Ρωσία, Σκανδιναβία και Γερμανία, χωρίς βέβαια να παραγκωνίζονται κάποιες άλλες, εξίσου αξιόλογες αγορές. Συγκεκριμένα το ενδιαφέρον για τη Ρωσία είναι πολύ μεγάλο, μιας και τα τελευταία χρόνια οι αφίξεις των κατοίκων της προς την Κύπρο και κυρίως προς την ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου έχουν αυξηθεί σημαντικά. Ενδεικτικό αποτελεί το γεγονός πως τον Οκτώβριο του έτους 2010 η εταιρία συμμετείχε σε έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο Νοβοσιμπίρσκ της Σιβηρίας, με πολύ θετικά αποτελέσματα γι' αυτό και έγιναν συζητήσεις για ναυλωμένες πτήσεις από εκεί. Επίσης, γίνεται προσπάθεια διερεύνησης της τουριστικής αγοράς και σε χώρες που δεν συμπεριλαμβάνονταν στο πρόγραμμα της εταιρίας τα προηγούμενα έτη π.χ. Μάλτα και Λίβανος (Εφημερίδα Δήμου Αγίας Νάπας, 2009, Σελ. 3).

5.0 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

5.1. ΣΤΑΔΙΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Η Αγία Νάπα αποτελεί ένα κανονικό, σχετικά συμπαγή οικισμό με όλα τα κλασσικά χαρακτηριστικά ενός αστικού συγκροτήματος. Είχε τη δυνατότητα να εξελίσσεται γραμμικά, μέσα σε μια έντονα αμφιθεατρική γεωγραφία καθώς και ανάμεσα σε δύο περιβαλλοντικά συστήματα μεγάλης οικολογικής σημασίας, τη θάλασσα στο νότιο τμήμα και τα δασωμένα υψώματα στο δυτικό τμήμα (Δημητρίου, 1994).

Εξαιτίας της ευέλικτης εξέλιξης της Αγίας Νάπας, που σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η ιλιγγιώδης τουριστική ανάπτυξη της, διαμορφώθηκαν με την πάροδο του χρόνου τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Απόκτησε ένα συνεκτικό πυρήνα κέντρου συσπειρωμένο γύρω από το ιστορικό μοναστήρι που αποτελεί τοπόσημο για την περιοχή και ένα δεύτερο πόλο ιδιαίτερης λειτουργικής σημασίας γύρω από το λιμανάκι και τις κύριες λειτουργίες. Επίσης σημαντικό ρόλο απέκτησε ο εμπορικός δρόμος που ενώνει το κέντρο της περιοχής με το λιμανάκι (Δημητρίου, 1994).

Βάση αυτών των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Αγίας Νάπας οριοθετούνταν διάφορες μεμονωμένες Ζώνες, έτσι, ώστε να επιτυγχάνεται η επιθυμητή δομή και οργάνωση του χώρου. Παρόλο που οι Ζώνες αυτές διευκόλυναν πολύ το σχεδιασμό της Αγίας Νάπας, εντούτοις είχαν αρκετές αδυναμίες και ελλείψεις. Η σημαντικότερη έλλειψη που παρατηρούταν ήταν η απουσία μίας Ζώνης Κέντρου μέσα στο πυκνοδομημένο τμήμα του οικισμού, η οποία να ενθάρρυνε και να ρυθμίζει την ανάπτυξη και την οργάνωση των κεντρικών δραστηριοτήτων του σε συνδυασμό πάντοτε με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του τουρισμού (Δημητρίου, 1994).

5.2. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Η ραγδαία ανάπτυξη της Αγίας Νάπας και κυρίως η απότομη μετάβαση από τον αγροτικό στον τουριστικό της χαρακτήρα είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη εφαρμογής ενός νέου πολεοδομικού σχεδιασμού στην περιοχή. Η έλλειψη ενός μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου προγραμματισμού δημιούργησε μια σειρά προβλημάτων π.χ. περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πολιτιστικά. Είναι γεγονός πως για αρκετά χρόνια αποτελούσε επιτακτική ανάγκη η καθοδήγηση της τουριστικής βιομηχανίας εντάσσοντας την στη νέα δυναμική της τοπικής ορθής ανάπτυξης (Μιχαηλίδης, 1994). Έτσι αρχές της δεκαετίας του 1990 ο Δήμος Αγίας Νάπας ανέθεσε την

εκπόνηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας στα γραφεία 'Άγγελος Δημητρίου & Συνεργάτες' σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και την τεχνική υπηρεσία του Δήμου Αγίας Νάπας (Δημητρίου, 1994).

Για να επιτευχθεί ένας αποτελεσματικός πολεοδομικός σχεδιασμός μέσω του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας εντοπίστηκαν τα σημαντικότερα προβλήματα της. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αναλύθηκαν και στα οποία βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό ο προτεινόμενος σχεδιασμός είναι η συνεχιζόμενη ανάπτυξη χωρίς διεξοδικά και ενημερωτικά ρυθμιστικά σχέδια και προγράμματα, το κτίσιμο του οικισμού πάνω σε ωμή απολεοδόμητη γη, οι μικροί αριθμοί διαθέσιμου εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με τις ανάγκες των οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής, ο μικρός πληθυσμός σε σχέση με τη διάσταση της τουριστικής δραστηριότητας, η ατελής σύνδεση με το εθνικό σύστημα κινήσεων, το κυκλοφοριακό και αισθητικό χάος στον κεντρικό πυρήνα, η εποχικότητα, οι αδυναμίες όσον αφορά την οικιστική ανάπτυξη και η έλλειψη περιβαλλοντικού σχεδιασμού (Δημητρίου, 1994).

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας οριοθέτησε νέες ζώνες, έτσι ώστε να μειωθούν οι συγκρούσεις χρήσεων γης, να προστατευτεί καλύτερα το φυσικό περιβάλλον και να ικανοποιηθούν οι νέες ανάγκες που δημιουργούνται με την πάροδο του χρόνου. Οι νέες ζώνες που στοχεύουν στους παραπάνω στόχους είναι οι εξής (Δημητρίου, 1994):

- Ζώνη κέντρου η οποία έχει ήδη προδιαγραφεί αυτόνομα, κυρίως στο πυκνοδομημένο τμήμα του.
- Ναυτική ζώνη η οποία οριοθετείται γύρω από το Λιμανάκι.
- Οικιστική ζώνη η οποία αντικαθιστά την παλιά.
- Ζώνες οι οποίες προστατεύουν αρχαιολογικούς χώρους.

Όσον αφορά τους όρους δόμησης προστέθηκαν μερικά υποχρεωτικά στοιχεία τα οποία είναι τα εξής (Δημητρίου, 1994):

- Στοιχεία που έχουν σχέση τόσο με την αισθητική όσο και με την καθαριότητα του περιβάλλοντος π.χ. ένα υποχρεωτικό ποσοστό του ακάλυπτου χώρου να μένει χωρίς καμία επικάλυψη ή πλακόστρωση για σκοπούς δεντροφύτευσης.
- Στοιχεία που συνδέονται με την υποχρεωτική δεντροφύτευση, έτσι ώστε κάθε περιοχή, γειτονιά ή δρόμος να έχει τη δική της ταυτότητα.

Σχετικά με τα διοικητικά εργαλεία προτάθηκε η συνέχιση της εφαρμογής μερικών ήδη θεσμοθετημένων καθώς και η εισαγωγή νέων, έτσι ώστε να επιτευχθούν οι ειδικοί τους στόχοι. Τα νέα διοικητικά εργαλεία και οι ειδικοί στόχοι που πλαισιώνουν το καθένα είναι τα εξής (Δημητρίου, 1994):

- Μεταφορά του συντελεστή δόμησης, έτσι ώστε να επιτευχθεί η οικονομική ενίσχυση των διατηρητέων κτιρίων, η προστασία αξιόλογων περιβαλλοντικά περιοχών και η προστασία γεωργικών περιοχών από τον εξαστισμό, την οικοπεδοποίηση και τη μετατροπή τους σε τουριστικές περιοχές.
- Παροχή οικοδομικής άδειας για μια αξιόλογη επικερδή χρήση με την δέσμευση του αδειούχου πως θα αναλάβει κάποια υποχρέωση που θα σχετίζεται με το κοινωνικό όφελος.

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας προσεγγίζει όλους τους τομείς του πολεοδομικού συστήματος και των δραστηριοτήτων που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με αυτόν. Συγκεκριμένα δίνει έμφαση στην ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στη δημιουργία μιας πολυδιάστατης οικονομίας με ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό, στην αναζήτηση και ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας κυρίως μέσα από την παράδοση, στη βελτίωση και δημιουργία νέων υποδομών που θα αναπτύξουν εναλλακτικές υπηρεσίες και στην ποιοτική βελτίωση της υφιστάμενης και μελλοντικής οικοδομικής ανάπτυξης (Ελευθεροτυπία, 05/11/1994).

Αναμφίβολα το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, το οποίο αποτελεί ένα σύγχρονο σχέδιο ανάπτυξης, έχει ως στρατηγικό στόχο την εξισορρόπηση μεταξύ της ανάγκης για κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη και της απαίτησης για προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Η επίτευξη αυτού του στόχου οδηγεί στην επιθυμητή βελτίωση της ζωής τόσο των ντόπιων όσο και των τουριστών (Κτωρίδης, 1994). Συγκεκριμένα το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας στοχεύει στη βελτίωση των πολεοδομικών προδιαγραφών και των κανόνων που ρυθμίζουν το αρχιτεκτονικό σχέδιο των υποδομών που καλύπτουν τόσο τις ανάγκες των ντόπιων όσο και των τουριστών (Περικλέους, 1994). Αναντίρρητα οι μεγαλύτερες αλλαγές που παρουσιάζονται στο Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αγίας Νάπας είναι δύο. Αρχικά είναι η δημιουργία της ζώνης στο κεντρικό τμήμα της περιοχής και συγκεκριμένα στο πυκνοδομημένο τμήμα της και ακολούθως η αποθάρρυνση των εμπορικών χρήσεων και κυρίως της εμπορικής αναψυχής στις μικρές γειτονιές όπου κυριαρχούν οι κατοικίες (Αλήθεια, 29/10/1994).

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας ήταν υψίστης σημασίας για την περιοχή αλλά και για την ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου γενικότερα γι' αυτό άλλωστε ο Δήμος Αγίας Νάπας διοργάνωσε το Νοέμβριο του 1996 ένα τριήμερο σεμινάριο. Απώτερος σκοπός του συνεδρίου ήταν η έναρξη των εργασιών του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας Κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του Συνεδρίου συζητήθηκαν διάφορες πτυχές του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας καθώς και διάλογος με τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα, τις επιχειρήσεις, τις επαγγελματικές οργανώσεις και τους κατοίκους του Δήμου για την επίλυση σημαντικών προβλημάτων της περιοχής με την εφαρμογή κυρίως του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας. Επίσης, συζητήθηκαν διάφορα ζητήματα σχετικά με τη δυνατότητα συνύπαρξης ποικίλων μορφών οικονομικής δραστηριότητας (τουριστικής, γεωργικής και βιομηχανικής) σε μια πολυδιάστατη οικονομία που συγχρόνως μεριμνά και θεωρεί χρέος της την προστασία και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (Φιλελεύθερος, 01/11/1994).

Με πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του Συνεδρίου δόθηκαν στους παρευρισκόμενους δύο διαφορετικά είδη ερωτηματολογίων (Βλ. Παράρτημα, Σελ. 133-138). Το ένα ερωτηματολόγιο ήταν γενικό και απευθυνόταν σε όλους όσους παρευρέθηκαν στο Συνέδριο. Στόχος του γενικού ερωτηματολογίου ήταν να συμμετάσχουν και να βοηθήσουν με τις ιδέες, τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους στον πολεοδομικό σχεδιασμό της Αγίας Νάπας και ειδικότερα για τη βελτίωση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας (Δήμος Αγίας Νάπας, 1994α). Το άλλο ερωτηματολόγιο απευθυνόταν συγκεκριμένα στους ξενοδόχους της περιοχής. Στόχος του ερωτηματολογίου αυτού ήταν να ενημερωθεί η τοπική διοίκηση για το πώς αξιοποιούν οι τουρίστες το χρόνο τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους και που ξοδεύουν κυρίως τα χρήματά τους, έτσι ώστε να συμβάλει στην βελτίωση των πολεοδομικών προδιαγραφών και των κανόνων που ρυθμίζουν την τουριστική δραστηριότητα (Δήμος Αγίας Νάπας, 1994β). Οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων αναλύθηκαν από την τεχνική ομάδα του Δήμου Αγίας Νάπας και χρησιμοποιήθηκαν μετέπειτα ως προτάσεις σε διάφορες συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Αγίας Νάπας για τη βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού της περιοχής (Δήμος Αγίας Νάπας, 1995).

Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία και οι παρευρισκόμενοι έμειναν ιδιαίτερα ευχαριστημένοι με την παρουσίαση που είχε γίνει για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, γι' αυτό και η εφαρμογή του τα επόμενα χρόνια θεωρείτο σχεδόν βέβαιη. Εντούτοις, το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας δεν εφαρμόστηκε, επειδή στα τέλη της δεκαετίας του 1990 το Υπουργείο Εσωτερικών ανακοίνωσε την εκπόνηση και εφαρμογή Τοπικών Σχεδίων για τους μεγαλύτερους

και σημαντικότερους δήμους της Κύπρου. Ανάμεσα στους δήμους αυτούς συγκαταλεγόταν και ο Δήμος Αγίας Νάπας, γι' αυτό δεν χρειάστηκε να εφαρμοστεί το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας το οποίο ήταν πρωτοβουλία του Δήμου.

5.3. ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Από τη δεκαετία του 1950 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ο έλεγχος της ανάπτυξης της Κύπρου στηριζόταν κυρίως στον Περί Οδών και Οικοδομών Νόμο και στους Περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμούς. Απόρροια αυτού ήταν ο αναποτελεσματικός έλεγχος των πολεοδομικών επιπτώσεων, η έλλειψη μέσων για εφαρμογή χωροθετικής πολιτικής, η δυσκολία παρέμβασης στις μεσολαβήσεις αγοράς γης και ο περιορισμένος ρόλος του δημόσιου τομέα που ήταν κυρίως ρυθμιστικός. Οι προαναφερθείσες παραλήψεις του Περί Οδών και Οικοδομών Νόμου και των Περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών καθώς και οι αισθητές αναπτυξιακές πιέσεις που ήταν αποτέλεσμα της πληθυσμιακής αύξησης του νησιού, της αστικοποίησης καθώς και της ανάπτυξης της βιομηχανίας, του εμπορίου, του τουρισμού και των υπηρεσιών έδειχναν πως υπήρχε επιτακτική ανάγκη κατάρτισης ενός νέου νόμου που θα προέβλεπε διάφορες λύσεις για την ορθή αντιμετώπιση τους. Έτσι το έτος 1972 ψηφίστηκε ο Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος αλλά τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή στα τέλη του έτους 1990 (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Ο έλεγχος και η ρύθμιση της ανάπτυξης του Δήμου Αγίας Νάπας στηριζόταν στις σχετικές πρόνοιες της Δήλωσης Πολιτικής. Εντούτοις, η αισθητή πληθυσμιακή αύξηση και η απότομη ανάπτυξη της Αγίας Νάπας, κυρίως μετά τα γεγονότα του 1974, είχαν ως επιτακτική ανάγκη την εφαρμογή ενός πιο λεπτομερούς και ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού, που θα βασιζόταν σε Τοπικό Σχέδιο (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας καταρτίστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως του Υπουργείου Εσωτερικών και δημοσιεύτηκε αρχικά το έτος 2003 και μετέπειτα το έτος 2004 με τις τροποποιήσεις. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του Τοπικού Σχέδιο Αγίας Νάπας προηγήθηκαν διαβουλεύσεις με το Δημοτικό Συμβούλιο Αγίας Νάπας καθώς και το Κοινό Συμβούλιο, το οποίο συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου. 'Αποτελεί Σχέδιο Ανάπτυξης όπως ορίζεται στον Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο 90/1972 καθώς και στις μεταγενέστερες τροποποιήσεις του και ετοιμάστηκε σύμφωνα με τις

πρόνοιες του Κοινού Συμβουλίου, που συστάθηκε με βάση τις πρόνοιες των Άρθρων 12 και 18 του παραπάνω Νόμου' (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Η περιοχή που καλύπτει το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από τις περιοχές των άλλων Τοπικών Σχεδίων που έχουν καταρτιστεί μέχρι τώρα στην Κύπρο. Η ιδιαιτερότητα της περιοχής έγκειται στη μικρή εδαφική της έκταση, στο μικρό αριθμό μόνιμων κατοίκων της και στον τουριστικό χαρακτήρα της. 'Συγκεκριμένα η Αγία Νάπα αντί της μορφής παραδοσιακού οικισμού, πόλης ή αστικού συγκροτήματος, έχει περισσότερο την όψη ενός τουριστικού θέρετρου, ή ενός ημιαστικού συμπλέγματος, που χαρακτηρίζεται από την σποραδική και ασυνεχή ανάπτυξη υπό μορφή τουριστικής αστικοποίησης'. Έτσι το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιοχής και αντιμετωπίζει τα διάφορα προβλήματα που δημιουργούνται από την μετατροπή της Αγίας Νάπας σε ένα δημοφιλές τουριστικό θέρετρο σε αντίθεση με την παραδοσιακή οργάνωση του χώρου (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Συγκεκριμένα το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας προδιαγράφει τις γενικές αρχές πάνω στις οποίες θα προάγεται, ελέγχεται και ρυθμίζεται η ανάπτυξη στην περιοχή του Τοπικού Σχεδίου, η οποία συμπίπτει με τη δημοτική περιοχή του Δήμου Αγίας Νάπας και καταλαμβάνει έκταση 3.130 εκτάρια (Χάρτης 5.3.1., Βλ. Παράρτημα Σελ. 129). Στόχος του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας είναι η επίτευξη μιας ισόρροπης ανάπτυξης και πολεοδομικής εξυγίανσης της περιοχής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Είναι γεγονός πως η σύσταση του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας στηρίχτηκε στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, έτσι ώστε να είναι επιτυχής η ισόρροπη ανάπτυξη και πολεοδομική εξυγίανση της. Συγκεκριμένα το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας έδωσε έμφαση στα ακόλουθα δυναμικά στοιχεία της Αγίας Νάπας (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- Είναι ο πρώτος τουριστικός οικισμός της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου σε βαθμό προσπελασιμότητας (χρονοαπόσταση) σε σχέση με την υπόλοιπη Κύπρο. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να αξιοποιηθεί στα πλαίσια των μελλοντικών περιφερειακών και τοπικών οδικών ρυθμίσεων.
- Αποτελεί ένα ιδιαίτερα γνωστό τουριστικό προορισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Βασική προϋπόθεση της διαχρονικής ανάπτυξης της περιοχής πρέπει να είναι η προσφορά ποιότητας και η διασφάλιση της μικροκλίμακας της περιοχής.

- Είναι προικισμένη περιοχή σε ότι αφορά την ποιότητα και ομορφιά του φυσικού περιβάλλοντος και διαθέτει ένα σημαντικό / αρχαιολογικό πολιτιστικό πλούτο. Τα δύο πιο πάνω στοιχεία θα πρέπει να ενταχθούν δυναμικά στον πολεοδομικό σχεδιασμό.
- Χαρακτηρίζεται από την αμφιθεατρικότητα του τοπίου, τα βραχώδη υψώματα, το συμπαγές και αναγνώσιμο από μακριά κέντρο, το ιστορικό μοναστήρι, το αρχαίο Υδραγωγείο, το γραφικό Λιμανάκι και τη μεγάλη έκταση της ακτής που πρέπει να αποτελούν βασικά συστατικά οργάνωσης της περιοχής.
- Συγκεντρώνει όλα τα πιο πάνω πλεονεκτήματα / χαρακτηριστικά τα οποία θα πρέπει να αξιοποιηθούν και να αναδειχθούν κατά τρόπο ώστε να υπερισχύουν ή να απαλύνουν οποιαδήποτε αναπτυξιακά προβλήματα αντιμετωπίζει η περιοχή'.

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην Γενική Στρατηγική Ανάπτυξη του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας μιας και έχει προκύψει μετά από αξιολόγηση διαφόρων εναλλακτικών σεναρίων. Η Γενική Στρατηγική Ανάπτυξη, που αποτελεί τον κεντρικό κορμό του Τοπικού Σχεδίου και των επιμέρους προνοιών του, στηρίζεται στην αρχή της οργανωμένης και ενοποιημένης ανάπτυξης, ώστε η περιοχή να εξελιχθεί σε μια ενιαία λειτουργική ενότητα και ένα ολοκληρωμένο τουριστικό/παραθεριστικό κέντρο, υψηλής ποιότητας, που να σέβεται την κλίμακα καθώς και τους φυσικούς και ανθρώπινους περιορισμούς του χώρου'. Για την επίτευξη της υλοποίησης της Γενικής Στρατηγικής Ανάπτυξης του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας χρησιμοποιούνται τα εξής πολεοδομικά εργαλεία (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- Ό καθορισμός των Περιοχών Ανάπτυξης, όπου είναι δυνατό να χωροθετούνται διάφορες χρήσεις και μορφές δραστηριότητας σύμφωνα με τις πρόνοιες του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας. Στο κείμενο του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας, όπου γίνεται αναφορά σε Περιοχή Ανάπτυξης που αφορά Οικιστική ή Εμπορική ή Τουριστική ή Βιομηχανική ή Βιοτεχνική Ζώνη ή Ζώνη Κατοικίας, Γραφείων και Υπηρεσιών ή την Ειδική Ζώνη Μαρίνας.
- Οι διαβαθμίσεις της έντασης της ανάπτυξης που θεωρείται κατάλληλη σε διάφορες Περιοχές Ανάπτυξης ανάλογα με τον τύπο της χρήσης.
- Ο προγραμματισμός των αναγκαίων στοιχείων πολεοδομικής οργάνωσης της περιοχής του Τοπικού Σχεδίου π.χ. κύριο αστικό οδικό δίκτυο, δημόσια εκπαιδευτήρια και διευκολύνσεις.

- Ο καθορισμός του επιθυμητού βαθμού ανάπτυξης των επιμέρους χρήσεων και δραστηριοτήτων σε διάφορες Περιοχές Ανάπτυξης.
- Η εφαρμογή μέτρων πολιτικής για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ανάπτυξη (φυσική, αισθητική, πολιτιστική), πέραν της ποιότητας που προκύπτει από τα παραπάνω'.

Ο βασικός σκελετός οργάνωσης του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας ο οποίος στηρίζεται στα πλούσια περιβαλλοντικά και πολιτιστικά στοιχεία της Αγίας Νάπας καθώς και στον τουριστικό της χαρακτήρα συνθέτει μια νέα προοπτική και λειτουργική συνέχεια / ενότητα του χώρου η οποία είναι η εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- 'Δημιουργία ενός δυναμικού πολιτιστικού / περιβαλλοντικού / τουριστικού άξονα που θα διασχίζει κεντρικά τον κυρίως οικισμό, με βασικά σημεία αναφοράς το Υδραγωγείο, το Πολιτιστικό Κέντρο, το Μοναστήρι και την Αγία Μαύρη.
- Δημιουργία μιας παράλληλης πορείας τουριστικών / λουομένων κατά μήκος της θάλασσας που θα συνδέεται με τον πιο πάνω άξονα, διευκολύνοντας έτσι και την αποσυμφόρηση της παραλίας.
- Προέκταση του πολιτιστικού / περιβαλλοντικού / τουριστικού άξονα εκατέρωθεν του κυρίως οικισμού και κατά μήκος της παραλίας, κατά τρόπο που να συνδέει τις υπόλοιπες περιοχές και σημεία αναφοράς / δραστηριότητες του Τοπικού Σχεδίου μεταξύ τους.
- Προέκταση, σε πιο ελεύθερη μορφή, του πολιτιστικού / περιβαλλοντικού / τουριστικού άξονα στην ενδοχώρα, για να εξασφαλίζεται πρόσβαση στις εκεί δασικές εκτάσεις και στα σημεία αναφοράς π.χ. εξωκκλήσια, υψώματα, βράχια κλπ'.

Σύμφωνα με το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, το οποίο στοχεύει στην οργάνωση και την εφαρμογή του κατάλληλου πλαισίου μακροπρόθεσμης πολιτικής, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ορθή ανάπτυξη της Αγίας Νάπας, η δομή του χώρου ορίστηκε σε δύο περιοχές, στην περιοχή του κέντρου του οικισμού και στην περιοχή γύρω από το κέντρο και την παραλία (Χάρτης 5.3.2., Βλ. Παράρτημα Σελ. 130). Η περιοχή του κέντρου περιλαμβάνει την τουριστική και εμπορική ανάπτυξη της περιοχής, όπου με την πάροδο του χρόνου αντικατέστησε τον παλιό μικρό οικισμό (Χάρτης 5.3.3., Βλ. Παράρτημα Σελ. 131). Στον πυρήνα του κέντρου βρίσκεται το ιστορικό μοναστήρι και η κεντρική πλατεία του δήμου, ενώ περιμετρικά (κυρίως κατά μήκος του βασικού οδικού δικτύου της περιοχής) μεγάλος αριθμός κέντρων αναψυχής, εστιατορίων,

καφετεριών, καταστημάτων, ξενοδοχείων και ξενοδοχειακών συγκροτημάτων και μικρότερος αριθμός κατοικιών. Στην περιοχή γύρω από το κέντρο και την παραλία βρίσκονται κυρίως κατοικίες, ενώ η τουριστική και εμπορική ανάπτυξη εκτός κέντρου εντοπίζεται κυρίως στις Τουριστικές Ζώνες που χωροθετούνται κατά μήκος της παραλίας. Η περιοχή του κέντρου είναι πιο πυκνοδομημένη σε σχέση με την περιοχή γύρω από το κέντρο και την παραλία, κυρίως λόγω της τοπογραφίας της περιοχής και της γραμμικής επέκτασης που παρατηρείται στις Τουριστικές Ζώνες (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Όπως έχει προαναφερθεί η Αγία Νάπα λόγω των ιδιοτήτων της διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από τις υπόλοιπες περιοχές για τις οποίες έχουν καταρτιστεί μέχρι σήμερα Τοπικά Σχέδια γι' αυτό υπήρξε επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης ενεργότερων, αποτελεσματικότερων και πιο εξειδικευμένων μέτρων εφαρμογής π.χ. εργαλεία, μηχανισμοί, κίνητρα σε σχέση με το περιεχόμενο των μέχρι σήμερα καταρτισμένων Τοπικών Σχεδίων των υπόλοιπων περιοχών της Κύπρου. Συγκεκριμένα οι ιδιαιτερότητες της περιοχής στις οποίες δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση για την υιοθέτηση μέτρων ενεργούς πολεοδομίας είναι η μικρή κλίμακα της, η γρήγορη ανάπτυξη της, ο κορεσμός και η χωροδομική ανομοιογένεια που παρατηρείται σε συγκεκριμένα εδαφικά τμήματά της καθώς και οι καινοτόμες προσεγγίσεις που χαρακτηρίζουν κάποια ιδιαίτερα τμήματα της. Με γνώμονα τις παραπάνω ιδιαιτερότητες της Αγίας Νάπας τα μέτρα ενεργούς πολεοδομίας ομαδοποιήθηκαν σε τρεις κατηγορίες α) μέτρα διορθωτικής παρέμβασης, β) ρυθμιστικά μέτρα μελλοντικής ανάπτυξης και γ) μέτρα διασφάλισης δημοσίων χώρων (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Τα μέτρα διορθωτικής παρέμβασης στοχεύουν στη μείωση πολεοδομικών και χωροταξικών προβλημάτων καθώς και στην άρση μεγάλου αριθμού παρανομιών, τα οποία προέκυψαν από την ιλιγγιώδη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Συγκεκριμένα ως μέτρα διορθωτικής παρέμβασης έχουν καθοριστεί τα εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- 'Απόσυρση / αντικατάσταση / βελτίωση υφιστάμενων τουριστικών μονάδων κατώτερων βαθμίδων.
- Ρύθμιση και έλεγχος των επεκτάσεων και άλλων πρόσθετων κατασκευών σε υφιστάμενες οικοδομές.
- Εκ των υστέρων καταστολή της παράνομης αλλαγής χρήσης και διευκόλυνση αλλαγής χρήσης από οχληρές σε ηπιότερες χρήσεις γης.

- Αισθητική αναβάθμιση και οργάνωση υποβαθμισμένων περιοχών / κτιρίων'.

Τα ρυθμιστικά μέτρα μελλοντικής ανάπτυξης στοχεύουν στην ουσιαστική και σταδιακή αναμόρφωση της περιοχής, έτσι, ώστε να επιτευχθεί μια πιο ορθή ανάπτυξη της. Συγκεκριμένα ως ρυθμιστικά μέτρα μελλοντικής ανάπτυξης έχουν καθοριστεί τα εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- Ένεργοποίηση των Περιοχών Ανάπτυξης και ανάπτυξη των κενών / αχρησιμοποίητων οικοπέδων / τεμαχίων που βρίσκονται σ' αυτές.
- Περιορισμός των επεκτάσεων σε τουριστικές μονάδες εκτός και αν αυτές συνδέονται με την αναβάθμιση του καταλύματος.
- Αποφυγή παραπέρα νομιμοποίησης άλλων μη αδειούχων καταλυμάτων με παράλληλο έλεγχο του παρατουρισμού.
- Αισθητικός έλεγχος μέσα από την εφαρμογή ειδικών κατευθυντήριων οδηγιών για κάθε υποπεριοχή του Τοπικού Σχεδίου.
- Αξιοποίηση των προνοιών του Νόμου για σύναψη συμφωνιών με ιδιοκτήτες υιοθετώντας αντισταθμιστικά μέτρα.
- Πολιτική και κίνητρα προς τους ιδιώτες για προώθηση εκ μέρους τους παρεμφερών τουριστικών έργων και ειδικών προϊόντων'.

Τα μέτρα διασφάλισης δημοσίων χώρων στοχεύουν στη διασφάλιση των κατάλληλων δημοσίων χώρων στην περιοχή του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας που αποσκοπούν στην κατασκευή υποδομών, στη δημιουργία χώρων ανάπλασης / διαμόρφωσης και στη προστασία περιοχών υψίστης σημασίας. Συγκεκριμένα ως μέτρα διασφάλισης δημοσίων χώρων έχουν καθοριστεί τα εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- Κίνητρα για κατεδάφιση ή για παραχώρηση γης στο δημόσιο για σκοπούς δημιουργίας οδικού δικτύου και ανοικτών δημοσίων χώρων, ιδιαίτερα σε πυκνοδομημένες περιοχές.
- Εξαγορά χώρων πρασίνου και διαμόρφωση / διαχείριση των ενιαίων χώρων πρασίνου που θα προκύπτουν μέσα από αυτή τη διαδικασία.
- Πολιτική για αναπλάσεις και διαμορφώσεις με συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα π.χ. τρόποι και φάσεις υλοποίησης, ειδικό σύστημα διαχείρισης.

- Διευκόλυνση των ανταλλαγών για σκοπούς ενοποίησης της χαλίτικης / δασικής γης και δημιουργίας μεγαλύτερων δημοσίων χώρων.
- Μέτρα διεύρυνσης και εμπλουτισμού της παραλίας'.

Είναι γεγονός πως ο τουρισμός έχει άμεσες επιπτώσεις, εκτός από την οικονομία και την κοινωνία, στη διαμόρφωση του χώρου γι' αυτό άλλωστε η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είχε ως αναγκαία προϋπόθεση την ορθή διαχείριση του περιβάλλοντος. Έτσι στο Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας σημαντικό κομμάτι καταλαμβάνει η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, για να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν σημαντικά προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια λόγω της έντονης τουριστικής ανάπτυξης π.χ. προβλήματα συγκέντρωσης και αλλοίωσης του φυσικού πλούτου (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Παρόλο που είχαν καθοριστεί Τουριστικές Ζώνες στην Αγία Νάπα σύμφωνα με προηγούμενες μελέτες που εκπονήθηκαν με πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας, υπήρχε επιτακτική ανάγκη οριοθέτησης νέων Τουριστικών Ζωνών εξαιτίας του κορεσμού τους που στεκόταν εμπόδιο στην καλύτερη ένταξη της ανάπτυξης στο χώρο και στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος. Έτσι μέσα από το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας καθορίζονταν νέες Τουριστικές Ζώνες οι οποίες ήταν προσαρμοσμένες στο Στρατηγικό Σχέδιο Τουρισμού για τη χρονική περίοδο 2000-2010 (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004).

Αναμφίβολα οι νέες Τουριστικές Ζώνες εκτός του ότι δημιουργήθηκαν βάση των κατευθύνσεων του Στρατηγικού Σχέδιο Τουρισμού για τη χρονική περίοδο 2000-2010, βασίστηκαν και στα μειονεκτήματα και στις αδυναμίες της Αγίας Νάπας (Χάρτης 5.3.4., Βλ. Παράρτημα Σελ. 132). Τα σημαντικότερα προβλήματα και αδυναμίες της περιοχής όπως ορίζονται στο Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας και στα οποία στηρίχτηκε σε μεγάλο βαθμό η οριοθέτηση των Τουριστικών Ζωνών είναι τα εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

- Ή πολύ μεγάλη εξάρτηση της οικονομίας και όλου του φάσματος των δραστηριοτήτων της περιοχής από τον τουρισμό, γεγονός που δεν της επιτρέπει εναλλακτικούς αναπτυξιακούς προγραμματισμούς.
- Το μονοσήμαντο τουριστικό προϊόν, ήλιου, άμμου και θάλασσας, η κοινοτυπία των υφιστάμενων τουριστικών μονάδων και εγκαταστάσεων και η μη ορθή αξιοποίηση των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών στοιχείων, που δημιουργούν σημαντικά προβλήματα

ανταγωνιστικότητα, βιωσιμότητας και εποχικότητας της περιοχής ως τουριστικού προορισμού.

- Η μεγάλη συγκέντρωση και οι σχετικά ψηλές πυκνότητες της τουριστικής ανάπτυξης στην παραλιακή περιοχή και στο κέντρο της Αγίας Νάπας που δημιούργησαν οικοδομική, λειτουργική και περιβαλλοντική φόρτιση και αποκοπή του οικισμού από τη θάλασσα.
- Η μη ικανοποιητική ένταξη της τουριστικής ανάπτυξης στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον που δημιουργεί αισθητική δυσαρμονία και περιορίζει τις προοπτικές ορθής αξιοποίησης της περιοχής.
- Το φαινόμενο των μη εγκεκριμένων τουριστικών καταλυμάτων και του παρατουρισμού που δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού προς τις νόμιμα υφιστάμενες μονάδες και υποβιβάζει το τουριστικό προϊόν, με ιδιαίτερη έμφαση στο κέντρο της Αγίας Νάπας.
- Η μη ισόρροπη κατανομή των τουριστικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων που εξαρτά σε όλα τα επίπεδα τις τουριστικές περιοχές από το κέντρο της Αγίας Νάπας, καθώς και η σχετική έλλειψη έργων υποδομής, εμπλουτισμού και βελτίωσης του τουριστικού προϊόντος που περιορίζει την εύρυθμη λειτουργία των τουριστικών περιοχών.
- Η σοβαρή έλλειψη εργατικού δυναμικού, ως καθοριστικού παράγοντα της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, δεδομένου ότι οι δυνατότητες ενδογενούς προσφοράς τέτοιου δυναμικού είναι πολύ περιορισμένες.
- Η εντατική χρήση των υφιστάμενων καλών παραλιών που δημιουργεί άμεσα προβλήματα φόρτισης και κορεσμού, ενώ παράλληλα προβάλλει την ανάγκη ποιοτικής βελτίωσης και ανάπλασης συγκεκριμένων τμημάτων της ακτής'.

Έχοντας ως γνώμονα τα παραπάνω στο Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας ορίζονται τέσσερις Περιοχές Τουριστικής Ανάπτυξης οι οποίες είναι οι εξής (Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004):

1. Τουριστικές Ζώνες στις κεντρικές και δυτικές περιοχές, οι οποίες εκτείνονται σε μεγάλο τμήμα της παραλίας καθώς και περιμετρικά (τόσο νότια όσο και δυτικά) του κυρίως οικισμού.

2. Τουριστικές Ζώνες Ειδικής Πολιτικής στις ανατολικές περιοχές, οι οποίες οριοθετούνται στο ευαίσθητο περιβαλλοντικά παραλιακό τμήμα της περιοχής μελέτης, και συγκεκριμένα στην ανατολική περιοχή του Τοπικού Σχεδίου.
3. Περιοχή Κέντρου Αγίας Νάπας, η οποία περιλαμβάνει μόνο το βόρειο και δυτικό τμήμα του κύριου οικισμού.
4. Ζώνη Κατοικίας, Γραφείων και Υπηρεσιών εκτός κέντρου του οικισμού, η οποία εκτείνεται στη βόρεια και δυτική περιοχή του Τοπικού Σχεδίου.

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Η Ανάλυση SWOT, η οποία αποτελεί εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, συστάθηκε λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη την ανάλυση που προηγήθηκε. Απώτερος σκοπός της Ανάλυσης SWOT είναι να συγκεντρωθούν τα στοιχεία του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Αγίας Νάπας, έτσι, ώστε να διατυπωθούν ακολούθως ορθολογικές και εφαρμόσιμες προτάσεις. Συγκεκριμένα η Ανάλυση Swot περιλαμβάνει τα πλεονεκτήματα του Δήμου Αγίας Νάπας βάση των οποίων εντοπίζονται οι μελλοντικές ευκαιρίες που θα μπορούν να αξιοποιηθούν για περαιτέρω ανάπτυξη και αναβάθμισή του. Επίσης περιλαμβάνει τα μειονεκτήματα του Δήμου Αγίας Νάπας βάση των οποίων εξάγονται οι απειλές που πιθανόν μελλοντικά να εμφανιστούν και να προκαλέσουν διάφορα προβλήματα στη λειτουργία και οργάνωση του.

Πλεονεκτήματα

Η Αγία Νάπα διαθέτει πληθώρα πλεονεκτημάτων, τα οποία αν αξιοποιηθούν ορθά θα επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα όσον αφορά το κοινωνικό, οικονομικό και αναπτυξιακό όφελος της περιοχής. Η Αγία Νάπα βρίσκεται σε σημαντική γεωγραφική θέση και οι αποστάσεις από τις υπόλοιπες πόλεις του νησιού είναι μικρές, κυρίως από το διεθνές αεροδρόμιο. Σ' αυτό έχουν συμβάλει οι επαρκείς συγκοινωνίες και κυρίως η αξιόλογη σύνδεση με το εθνικό σύστημα κινήσεων. Αναμφίβολα διαθέτει ποικιλόμορφο και αξιοθαύμαστο φυσικό περιβάλλον, το οποίο συνθέτεται κυρίως από το μεγάλο μήκος παραλίας, τις χρυσές αμμώδεις παραλίες σε συνδυασμό με τα γαλάζια νερά της θάλασσας, την μεγάλη ηλιοφάνεια καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, την ομαλή και κάπως αμφιθεατρική τοπογραφία με φυσική κλίση προς τη θάλασσα, τις μεγάλες δασικές εκτάσεις στην ενδοχώρα, τα ποικίλα υψώματα από βράχια, τις σπηλιές, την αξιόλογη φυσική βλάστηση, την καλή γεωργική γη, και τη μοναδική σε ομορφιά και περιβαλλοντική αξία περιοχή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο. Εκτός από αξιόλογο φυσικό πλούτο η Αγία Νάπα διαθέτει και πλούσια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά που έχει διασωθεί αναλλοίωτη μέχρι σήμερα από γενιά σε γενιά. Ο συνδυασμός ήλιου και θάλασσας, η μεγάλη ηλιοφάνεια που υπάρχει ολόχρονα καθώς και το φιλόξενο και φιλικό της περιβάλλον είναι μερικά από τα σημαντικά της στοιχεία που την έχουν καταστήσει ως τον πρώτο παραλιακό τουριστικό προορισμό της Ευρώπης. Επίσης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η άριστη κατάσταση των

ξενοδοχειακών υποδομών της και ο σημαντικό αριθμός τουριστικών γραφείων πληροφόρησης. Η Αγία Νάπα προσφέρει στον τουρίστα μεγάλο αριθμό τουριστικών δραστηριοτήτων, με σημαντικότερες τις οργανωμένες εκδρομές τόσο εντός του δήμου όσο και σε κοντινά τουριστικά θέρετρα, τις κρουαζιέρες στα καταγάλανα νερά της θάλασσας της, τα θαλάσσια αθλήματα, τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου καθώς και τις διαδρομές στα μονοπάτια μελέτης της φύσης κυρίως στο Ακρωτήρι Γκρέκο που αποτελεί σημαντικό κόσμημα για την περιοχή. Αρκετά διαδεδομένες είναι δύο άλλες μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων, ο περιπατητικός και ποδηλατικός τουρισμός καθώς και ο αθλητικός τουρισμός μιας και καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου επισκέπτονταν την Αγία Νάπα διάφορες ποδοσφαιρικές ομάδες, για να πραγματοποιήσουν την προετοιμασία τους στις εξοπλισμένες ξενοδοχειακές και αθλητικές εγκαταστάσεις. Είναι γεγονός πως τα κοινά στοιχεία που διαθέτει η Αγία Νάπα με την πόλη της Αμμοχώστου και συγκεκριμένα τα πολυάριθμα επιβλητικά ξενοδοχεία και οι γραφικές ακρογιαλιές φημισμένες για τις χρυσές αμμουδιές και τα γαλανά νερά της θάλασσας την έχει αντικαταστήσει επ' άξια. Αναμφίβολα δεν είναι μόνα τα φυσικά χαρακτηριστικά της Αγίας Νάπας που την έχουν καταστήσει ως τον πρώτο τουριστικό προορισμό της Ευρώπης αλλά και το αξιόλογο μάρκετινγκ που πραγματοποιείται τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, κυρίως μέσα από εκθέσεις, συνέδρια και εκδηλώσεις.

Μειονεκτήματα

Αναντίρρητα τα μειονεκτήματα της Αγία Νάπα σε σχέση με τα πλεονεκτήματα της είναι πολύ λιγότερα. Εντούτοις ο εντοπισμός τους βοηθά στην όσο το δυνατό μείωση τους, ακόμα και στην εξάλειψη τους, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν εγκαίρως πιθανές μελλοντικές απειλές που θα προέκυπταν από αυτά. Αναμφίβολα το σημαντικότερο μειονέκτημα της Αγίας Νάπας είναι ο εποχιακός τουρισμός, μιας και η καλοκαιρινή τουριστική περίοδος της είναι πολύ πιο διευρυμένη και ανεπτυγμένη σε σχέση με την χειμερινή. Η φήμη που επικρατεί ότι αποτελεί τουριστικό προορισμό κυρίως για νεαρά άτομα συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στο να μην αποτελεί πρωταρχική επιλογή για άτομα μεγαλύτερων ηλικιών, κυρίως κατά την καλοκαιρινή τουριστική περίοδο. Η απότομη μετάβαση από τον πρωτογενή στον τριτογενή τομέα είχε ως αποτέλεσμα να διαμορφωθεί ο χώρος χωρίς τον κατάλληλο πολεοδομικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα παρατηρήθηκε σε μερικά πολεοδομικά συγκροτήματα της περιοχής απώλεια της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής μορφής της, συγκρούσεις χρήσεων γης κυρίως στον κύριο οικισμό λόγω της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού τουριστικών υποδομών, διάφορα λειτουργικά

προβλήματα στον κεντρικό πυρήνα καθώς και διάσπαρτη δόμηση περιμετρικά του, με αποτέλεσμα να απουσιάζει η φυσική και λειτουργική συνοχή. Εξίσου σημαντικό αποτελεί το γεγονός της άναρχης επέκτασης της οικοδομικής ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές. Επίσης, σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός πως η Αγία Νάπα διαθέτει μικρό πληθυσμό σε σχέση με τον αριθμό των τουριστών που την επισκέπτονται κυρίως κατά τη διάρκεια της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου, με αποτέλεσμα να αλλοιώνεται ο οικιστικός χαρακτήρας από την αστική ανάπτυξη.

Ευκαιρίες

Αξιοποιώντας ορθά τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η Αγία Νάπα θα μπορέσει να επωφεληθεί των ευκαιριών που μπορούν να τις προσφέρουν. Αναμφίβολα σημαντικές ευκαιρίες αποτελούν η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι αυξημένες προοπτικές στην αγορά ειδικών ενδιαφερόντων καθώς και η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη μιας και από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων συγκαταλέγεται ανάμεσα στα κυρίαρχα αντικείμενα της πολεοδομικής πολιτικής. Είναι γεγονός πως αν δοθεί περισσότερη βαρύτητα στο μάρκετινγκ της πόλης τότε θα υπάρξει βελτίωση της εποχικότητας, προσέλκυση τουριστών και από άλλες χώρες εκτός τις δημοφιλείς, αύξηση των αφίξεων, αύξηση της διάρκειας παραμονής και αύξηση των ηλικιωμένων τουριστών. Στην περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας θα συμβάλει η βελτίωση της διαφήμισης μέσω του διαδικτυακού τόπου, η διαφήμιση μέσω διεθνών μέσων, η συνεργασία μεταξύ των οργανωτών ταξιδιών, οι παραχωρήσεις κινήτρων σε όσους συνδέονται με τον τουρισμό, οι στρατηγικές συνεργασίες με τουριστικούς εταίρους, οι μηχανισμοί συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και η αύξηση της παρουσίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε συνεδρία στο εξωτερικό. Παρόλο που ο τουρίστας έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε διάφορες και ποικίλες δραστηριότητες, εντούτοις μπορούν να αυξηθούν ακόμα περισσότερο, κυρίως με τη συνύπαρξη ποικίλων μορφών οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι θα παρατηρηθεί αύξηση των δαπανών των τουριστών κατά τη διάρκεια παραμονής τους, αύξηση του επαναλαμβανόμενου τουρισμού, μεγιστοποίηση της ικανοποίησης του τουρίστα. Με την κατάρτιση του Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας υπάρχει δυνατότητα περιορισμού του μεμονωμένου σχεδιασμού, ανάπλασης και αναβάθμισης υποβαθμισμένων περιοχών, ανάπλασης της μαρίνας καθώς και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Αναμφίβολα η δημιουργία γηπέδων γκολφ, καζίνο και γενικότερα η βελτίωση της απόδοσης επενδύσεων στον τουριστικό τομέα θα συντείνουν στην περαιτέρω αύξηση του τουρισμού.

Επίσης καλό θα ήταν η κάλυψη των αναγκών του τουριστικού τομέα σε ανθρώπινο δυναμικό να γινόταν κυρίως από ντόπιους, να ενθαρρύνονται οι νέοι να ασχοληθούν με τουριστικά επαγγέλματα, για να φέρουν νέες ιδέες στον τόπο καθώς και να υπάρχει επιμόρφωση επιχειρηματιών και εργοδοτούμενων σε νέους κλάδους του τουριστικού τομέα. Γενικότερα η σωστή συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα συντείνει στη βελτίωση της σχέσης μεταξύ ποιότητας και τιμής, στην εξασφάλιση υψηλών επιπέδων ποιότητας στις υπηρεσίες και στη μεγιστοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών οφελών.

ΑΠΕΙΛΕΣ

Παρόλο που έχει εντοπιστεί πληθώρα ωφελειών, εξαιτίας κυρίως των σημαντικών πλεονεκτημάτων της Αγίας Νάπας, εντούτοις παρατηρούνται και μερικές απειλές οι οποίες με σωστές ενέργειες μπορούν να αντιμετωπιστούν εγκαίρως. Σημαντική απειλή για την Αγία Νάπα, παρόλο που αποτελεί τον πρώτο παραλιακό τουριστικό προορισμό της Ευρώπης αποτελεί η αύξηση και αναβάθμιση των ανταγωνιστικών τουριστικών προορισμών. Η γειτνίαση με εξίσου αξιόλογα τουριστικά θέρετρα, όπως είναι το Παραλίμνι, θα πρέπει να την κάνει πιο ανταγωνιστική, έτσι ώστε να μην χάσει την πρωτοκαθεδρία της στον τουριστικό τομέα. Σημαντικό αποτελεί το γεγονός πως υπάρχει μονοσήμαντη εξάρτηση της οικονομίας της Αγίας Νάπας με τον τουρισμό, γιατί σε περίοδο οικονομικής κρίσης ο τουρισμός είναι ένα τμήμα της οικονομίας που επηρεάζεται αρνητικά. Αναμφίβολα η έντονη ανάπτυξη της προκαλεί και θα συνεχίσει να προκαλεί μεγαλύτερες πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον καθώς και μη ορθή διαχείριση. Επίσης, το πρόσφατο άνοιγμα των συνόρων προς τις κατεχόμενες περιοχές δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες που βρίσκονται στην Αγία Νάπα να μεταφέρονται πολύ εύκολα προς εκεί, αφήνοντας σημαντικό ποσό συναλλάγματος τους εκεί.

Στον παρακάτω πίνακα της Ανάλυσης SWOT συγκεντρώνονται τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, ευκαιρίες και απειλές της Αγίας Νάπας.

Πίνακας 6.1.1.: Ανάλυση SWOT

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλόμορφο και αξιοθαύμαστο φυσικό περιβάλλον • Πλούσια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά • Σημαντική γεωγραφική θέση • Συνδυασμός ήλιου και θάλασσας • Πρώτος παραλιακός τουριστικός προορισμός της Ευρώπης • Άριστη κατάσταση ξενοδοχειακών υποδομών • Μεγάλος αριθμός δραστηριοτήτων για τον τουρίστα • Αξιόλογο μάρκετινγκ 	<ul style="list-style-type: none"> • Εποχιακός τουρισμός • Φήμη πως αποτελεί τουριστικό προορισμό κυρίως για νεαρά άτομα • Απότομη μετάβαση από τον πρωτογενή στον τριτογενή τομέα • Συγκρούσεις χρήσεων γης κυρίως στον κύριο οικισμό • Λειτουργικά προβλήματα στον κεντρικό πυρήνα • Απουσία φυσικής και λειτουργικής συνοχής • Επέκταση της οικοδομικής ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη • Βελτίωση της εποχικότητας • Αύξηση της διάρκειας παραμονής • Βελτίωση της προσφοράς υψηλού επιπέδου ποιότητας στον τουρίστα • Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων • Δυνατότητα περαιτέρω βελτίωσης του μάρκετινγκ της πόλης • Μηχανισμοί συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα • Περιορισμός μεμονωμένου σχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση και αναβάθμιση των ανταγωνιστικών τουριστικών προορισμών • Πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον εξαιτίας της έντονης ανάπτυξης • Μη ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος • Άνοιγμα συνόρων (εύκολη πρόσβαση προς τις κατεχόμενες περιοχές) • Μονοσήμαντη εξάρτηση της οικονομίας με τον τουρισμό

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

6.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Η Αγία Νάπα αποτελεί ένα από τους πιο αξιόλογους και σημαντικούς προορισμούς τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο. Τα τελευταία κυρίως χρόνια παρατηρείται έντονη ανάπτυξη της και παρόλο που το Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας εφαρμόζεται με επιτυχία εντούτοις υπάρχουν περαιτέρω προοπτικές για βελτίωση και ανάπτυξη της. Άλλωστε όπως προκύπτει και από την Ανάλυση Swot η Αγία Νάπα διαθέτει πολύ περισσότερα πλεονεκτήματα σε σχέση με τα μειονεκτήματα, γι' αυτό αν αξιοποιηθούν ορθολογικά θα επιτευχθούν και τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο της πολεοδομικής πολιτικής πρωταρχικός στόχος θα πρέπει να είναι η ισόρροπη ανάπτυξη και η εξασφάλιση ορθολογικής αστικής ανάπτυξης της Αγίας Νάπας. Ο σχεδιασμός για την επιθυμητή ανάπτυξη θα πρέπει να έχει πάντα ως γνώμονα τόσο τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της κοινωνίας όσο και την προστασία, ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Η επιτυχής εφαρμογή της πολεοδομικής πολιτικής θα επιτευχθεί καλύτερα αν ενδυναμωθεί ακόμη περισσότερο η συνεργασία της Κυβέρνησης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους κατοίκους της περιοχής.

Επίσης ο πολεοδομικός σχεδιασμός της περιοχής θα πρέπει να προσανατολιστεί και να προσαρμοστεί στις αρχές του Πράσινου Βιβλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο περιλαμβάνει το προσχέδιο δράσης της Κοινότητας για αστικοποιημένες περιοχές. Η φιλοσοφία του Πράσινου Βιβλίου στηρίζεται στη σύγχρονη θεώρηση περί αειφόρου ανάπτυξης. Το πεδίο δράσης αυτής της θεώρησης που σχετίζεται με την περίπτωση της Αγίας Νάπας αφορά την οργάνωση του χώρου έμφαση στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό και την ανάπλαση των υποβαθμισμένων περιοχών. Η καθαρά διαρθρωτική προσέγγιση συνδέεται με την εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας μέσα από τη βέλτιστη αξιοποίηση των υφιστάμενων επενδύσεων με τα αναγκαία συμπληρωματικά έργα ανάπτυξης, υποδομής και εξυπηρέτησης.

Πρόσφατα παρουσιάστηκαν το Σχέδιο Κινήτρων για Επενδύσεις Αειφόρου Εμπλουτισμού και Αναβάθμισης του Τουριστικού Προϊόντος και το Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απόσυρση Τουριστικών Κλινών των Χαμηλών Κατηγοριών τα οποία αναμένεται να συμβάλουν στο μέγιστο στην μελλοντική τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας (Εφημερίδα Αγίας Νάπας, 2011, Τεύχος 6). Το Σχέδιο Κινήτρων για Επενδύσεις Αειφόρου Εμπλουτισμού και Αναβάθμισης του Τουριστικού Προϊόντος, το οποίο καταρτίστηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και

συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης 'έχει ως στόχο την επανατοποθέτηση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου μέσω της ανάπτυξης τουριστικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της ανάδειξης της μεγάλης ποικιλίας της τουριστικής εμπειρίας ως το κυριότερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Κύπρου' (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2010α). Η εφαρμογή στην Αγία Νάπα του Σχεδίου Κινήτρων για Επενδύσεις Αειφόρου Εμπλουτισμού και Αναβάθμισης του Τουριστικού Προϊόντος θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, αφού θα διαμορφωθεί ένα σύγχρονο μοντέλο αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης το οποίο θα αποσκοπεί στην αναβάθμιση και στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της. Αντίστοιχα αποτελέσματα θα έχει και η εφαρμογή στην Αγία Νάπα του Σχεδίου Παροχής Κινήτρων για την Απόσυρση Τουριστικών Κλινών των Χαμηλών Κατηγοριών, το οποίο καταρτίστηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2010β). Αναμφίβολα θα βοηθήσει στην αναμόρφωση των ήδη υπαρχόντων τουριστικών κλινών στην περιοχή, στην ενίσχυση του ρόλου και της σημασίας των τουριστικών κλινών των υψηλότερων κατηγοριών και στην αναβάθμιση της εικόνας περιοχών αξιόλογης τουριστικής ανάπτυξης, μέσω της αφαίρεσης ή και αντικατάστασης τουριστικών κλινών που παρουσιάζουν σημαντικά σημάδια εγκατάλειψης ή κακής συντήρησης.

Η πρόσφατη σύσταση της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής στον Τομέα Μάρκετινγκ της Επαρχίας Αμμοχώστου αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προβολή της Αγία Νάπας (Εφημερίδα Αγίας Νάπας, 2010β). Η επιτυχία του προγράμματος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής στον Τομέα Μάρκετινγκ της Επαρχίας Αμμοχώστου θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη στενή και ουσιαστική συνεργασία της εταιρείας με το Δήμο Αγίας Νάπας, το Δήμο Παραλιμνίου, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (ΚΟΤ) και τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ). Η εταιρεία αυτή θα πρέπει να δώσει έμφαση στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων τουριστικής προβολής τόσο στην Αγία Νάπα όσο και στο εξωτερικό, στην αύξηση της συμμετοχής σε τουριστικές εκθέσεις του εξωτερικού, στην ενθάρρυνση του διαδικτυακού μάρκετινγκ, στην ύπαρξη ενθέτων που αναφέρονται στην Αγία Νάπα σε μεγάλα περιοδικά και εφημερίδες του εξωτερικού καθώς και στη φιλοξενία δημοσιογράφων και τουριστικών πρακτόρων από διάφορες χώρες, για να γνωρίσουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής.

Αναμφίβολα το σημαντικότερο μειονέκτημα που παρουσιάζεται στον πιο δημοφιλή τουριστικό προορισμό της Κύπρου καθώς και της Μεσογείου, όπως αναδείχθηκε για το έτος 2010, είναι η εποχικότητα. Είναι γεγονός πως για την αντιμετώπιση του σημαντικού ρόλου της θα μπορούσε να διαδραματίσει ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος με πρόσθετες δραστηριότητες και κυρίως με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Επίσης επιτυχή αποτελέσματα θα υπάρξουν, αν διασφαλιστεί η ολόχρονη λειτουργία όλων των υπηρεσιών και τουριστικών διευκολύνσεων. Η καταπολέμηση της εποχικότητας στην Αγία Νάπα θα συμβάλει ουσιαστικά στη μεγιστοποίηση τόσο των αποτελεσμάτων των μεγάλων επενδύσεων που έγιναν στον τουριστικό τομέα όσο και της περαιτέρω κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Στα επιθυμητά αποτελέσματα θα συμβάλει η ίδρυση ενός τεχνολογικού πάρκου μεταξύ της Αγίας Νάπας και του Παραλιμνίου για βιομηχανίες έρευνας και τεχνολογίας όπου θα εργάζονται και ξένοι ερευνητές.

Η Αγία Νάπα διαθέτει ένα πλούσιο και αξιόλογο φυσικό κάλος γι' αυτό και η ανάδειξη του θα αύξανε την ελκυστικότητα της. Αναντίρρητα αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη θεσμοθέτηση του Ακρωτήριου Κάβο Γκρέκο σε Εθνικό Πάρκο, όπου θα υπάρχουν διάφορες ζώνες προστασίας και σε κάθε ζώνη θα επιτρέπονται συγκεκριμένες δραστηριότητες ανάλογα με το βαθμό προστατευτικότητας της, μιας και αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό περιβαλλοντικό πόλο έλξης τόσο για τους ντόπιους όσο και για του ξένους.

Αναμφίβολα η οικονομία της Αγίας Νάπας στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τριτογενή τομέα, εξαιτίας της μετατροπής της σ' ένα αξιόλογο τουριστικό θέρετρο, ενώ σε πολύ μικρότερο βαθμό στον πρωτογενή τομέα. Σημαντική θα είναι η διερεύνηση του φάσματος οικονομικών δραστηριοτήτων, στα πλαίσια ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου περιφερειακού προγραμματισμού, έχοντας υπόψη και την ανάγκης της περιοχής για ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας καθώς και στήριξης του πρωτογενούς τομέα.

Παρόλο που η Αγία Νάπα συγκαταλέγεται τα τελευταία χρόνια ανάμεσα στα πιο δημοφιλή θέρετρα της Μεσογείου εντούτοις το τουριστικό προϊόν χρειάζεται αναβάθμιση. Τα σημαντικότερα έργα τουριστικής υποδομής που θα πρέπει να κατασκευαστούν στην περιοχή είναι η μαρίνα στο παραλιακό μέτωπο, τα γήπεδα γκολφ καθώς και η αναβάθμιση των παλιών αλλά και η δημιουργία νέων αθλητικών εγκαταστάσεων.

Με την άνοιξη των συνόρων στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου και συνεπώς την εύκολη πρόσβαση, μεγάλος αριθμός τόσο ντόπιων όσο και ξένων επισκέπτονται τις περιοχές αυτές εξαιτίας των φημισμένων καζίνων που διαθέτουν. Η δημιουργία καζίνο στην Αγία Νάπα θα αυξήσει την ελκυστικότητα της περιοχής καθώς και τα έσοδά της.

Είναι γεγονός πως στην Αγία Νάπα ο τουρίστας έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει αποδομητικά και ευχάριστα τον ελεύθερο του χρόνου. Εντούτοις καλό θα ήταν να αναπτυχθούν περαιτέρω κάποιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, στις οποίες δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση τα τελευταία χρόνια, μιας και θα συντείνουν στην ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης π.χ. θρησκευτικός τουρισμός, ιαματικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, χειμερινός τουρισμός και ο εσωτερικός τουρισμό.

Είναι γεγονός πως στην προώθηση ενός προϊόντος σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το Μάρκετινγκ, πόσο μάλλον για το τουριστικό προϊόν που αποτελεί σημαντικό κομμάτι του. Το μάρκετινγκ, και συγκεκριμένα η προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Αγίας Νάπας χρειάζεται αναβάθμιση, για να μπορέσει να προσελκύσει νέους καταναλωτές καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σ' αυτό θα συμβάλλουν με μεγάλη επιτυχία η διαφήμιση σε τηλεοράσεις, ραδιόφωνα, περιοδικά και εφημερίδες τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, φυλλάδια σε τουριστικούς πράκτορες, δημιουργία αναβαθμισμένης σελίδας στο διαδίκτυο και αύξηση της παρουσίας αντιπρόσωπων του Δήμου Αγίας Νάπας και των ξενοδόχων σε εκθέσεις και σεμινάρια στο εξωτερικό.

Ως γνωστό εκπρόσωποι τόσο του Δήμου Αγίας Νάπας όσο και των ξενοδόχων παραβρίσκονται κάθε χρόνο σε εκθέσεις και συνέδρια που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, με απώτερο σκοπό να προωθήσουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής και να προσελκύσουν όλο και μεγαλύτερο αριθμό τουριστών από διάφορες χώρες. Αναμφίβολα η συστηματική κάθε χρόνο διοργάνωση εκθέσεων και συνεδρίων στην Αγία Νάπα, σε συνεργασία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, θα αποτελούσε τον καλύτερο τρόπο διαφήμισης του τουριστικού προϊόντος της περιοχής, αφού οι παρευρισκόμενοι θα μπορούσαν να επιβεβαιώσουν τα πλεονεκτήματα του δημοφιλούς τουριστικού θέρετρου.

Αναντίρρητα υπάρχει δυνατότητα για άνοιγμα νέων αγορών καθώς και αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στις κύριες αγορές που στηρίζουν σε μεγάλο βαθμό το τουριστικό προϊόν της περιοχής τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Ρωσία, στη Σκανδιναβία και στη Γερμανία. Επίσης σημαντικό θα ήταν να

προσανατολιστεί η αγορά και σε άλλες χώρες όπως είναι η Μάλτα και η Λισαβόνα, μιας και υπάρχουν ενδείξεις για στήριξη του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Είναι γεγονός πως η εφαρμογή των παραπάνω προτάσεων θα συντείνει στην περαιτέρω ανάπτυξη της Αγίας Νάπας. Εξαιτίας όμως του μεγάλου κόστους και της μη εφικτής πραγματοποίησης όλων σε σύντομο χρονικό διάστημα έχει γίνει ιεράρχηση τους, λαμβάνοντας υπόψη το χαμηλό κόστος και την εφεκτικότητα για διεκπεραίωση σε σύντομο χρονικό διάστημα. Κατά την άποψη μου οι προτάσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν άμεσα είναι η ισόρροπη ανάπτυξη και η εξασφάλιση ορθολογικής αστικής ανάπτυξης της Αγίας Νάπας, ο προσανατολισμός του πολεοδομικού σχεδιασμού της περιοχής στις αρχές του Πράσινου Βιβλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η θεσμοθέτηση του Ακρωτήριου Κάβο Γκρέκο σε Εθνικό Πάρκο, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού καθώς και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος μέσω του σωστού μάρκετινγκ.

Πίνακας 6.1.2.: Ιεράρχηση των προτάσεων

Ιεράρχηση των προτάσεων βάση του κόστους και της εφικτότητας τους
1. Ισόρροπη ανάπτυξη και η εξασφάλιση ορθής αστικής ανάπτυξης της Αγίας Νάπα
2. Προσανατολισμός του πολεοδομικού σχεδιασμού της περιοχής στις αρχές του Πράσινου Βιβλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
3. Θεσμοθέτηση του Ακρωτήριου Κάβο Γκρέκο σε Εθνικό Πάρκο
4. Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
5. Προώθηση του τουριστικού προϊόντος μέσω του σωστού μάρκετινγκ

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Κύπρος, αν και αποτελεί ένα μικρό νησί τόσο σε εδαφική έκταση όσο και σε αριθμό μόνιμου πληθυσμού, εντούτοις έχει κατορθώσει να αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό τον πιο δημοφιλή οικονομικό τομέα του 21^{ου} αιώνα, τον τουριστικό. Την κατάκτηση της αξιοθαύμαστης και ανταγωνιστικής εισδοχής στον τουριστικό χάρτη των ευρωπαϊκών χωρών την απόκτησε εξαιτίας κυρίως των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της, όπως η γεωγραφική της θέση που βρίσκεται ανάμεσα στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, το πλούσιο φυσικό της περιβάλλον καθώς και ο συνδυασμός ήλιου και θάλασσας που διαθέτει.

Η σημασία του τουρισμού για το νησί δεν περιορίζεται μόνο στην οικονομία, αλλά έχει άμεση επιρροή στην κοινωνία, στο περιβάλλον καθώς και στον πολεοδομικό σχεδιασμό, μιας και καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση του χώρου. Επομένως η βιώσιμη και μακροπρόθεσμη τουριστική ανάπτυξη του νησιού έχει ως επιτακτική ανάγκη την ορθή διαχείριση και αξιοποίηση των πόρων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον άνθρωπο, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό.

Οι πρώτες πόλεις της Κύπρου που είχαν μετατραπεί τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο σε αξιόλογα τουριστικά θέρετρα στην μεταπολεμική περίοδο ήταν η Αμμόχωστος και η Κερύνεια, μιας και αναμφισβήτητα αποτελούσαν πόλεις-κόσμημα για το νησί. Εντούτοις η τούρκικη εισβολή του 1974, και συνεπώς η κατοχή και των δύο πόλεων από τα τούρκικα στρατεύματα, είχε ως αποτέλεσμα να εκδιωχθούν οι κάτοικοι. Όπως σε κάθε πόλεμο έτσι και στην προκειμένη περίπτωση η οικονομία του νησιού που στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό δέχθηκε σημαντικό πλήγμα την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ευτυχώς η παρακμή κράτησε σύντομο χρονικό διάστημα, αφού η συνεργασία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ευνόησαν σημαντικά τις προσπάθειες αναζωογόνησης του τουρισμού. Ενδυναμώθηκαν τα τουριστικά θέρετρα που βρίσκονταν στο ελεύθερο τμήμα του νησιού τα οποία αποτελούσαν σημαντικά τουριστικά θέρετρα (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος). Επίσης, αναζητήθηκαν νέα τουριστικά θέρετρα τα οποία θα μπορούσαν να είναι εξίσου ανταγωνίσιμα εξαιτίας των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους. Έτσι προσδέθηκαν δύο νέοι τουριστικοί προορισμοί, η Αγία Νάπα και το Παραλίμνι, οι οποίοι εξ αρχής είχαν δείξει σημάδια πως μπορούν να αντιπροσωπεύουν επάξια την Αμμόχωστο.

Αναμφίβολα η Αγία Νάπα έχει καθιερωθεί ως ένας αξιόλογος τουριστικός προορισμός ξεπερνώντας τα στενά περιφερειακά και εθνικά πλαίσια. Παρά τη μικρή εδαφική έκταση της περιοχής και το μικρό αριθμό μόνιμων κατοίκων, κατάφερε να μεταμορφωθεί από ένα μικρό χωριό στο πρώτο τουριστικό παραλιακό θέρετρο τόσο της Κύπρου όσο και της Ευρώπης. Η πολυδιάστατη εικόνα της εντυπωσιακής ανάπτυξης της Αγίας Νάπας έχει δημιουργήσει σοβαρά ερωτήματα που αφορούν την επίλυση προβλημάτων που έχουν αναπόφευκτα δημιουργηθεί. Τα ερωτήματα αυτά σχετίζονται με τις επιλογές που πρέπει να γίνουν για τη διαμόρφωση της αναπτυξιακής στρατηγικής, έτσι, ώστε να υπάρχουν θετικές επιπτώσεις στον κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό τομέα.

Αναντίρρητα η Αγία Νάπα θεωρείται μια από τις πιο ευνοημένες και προικισμένες περιοχές της Κύπρου, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει. Διαθέτει ένα ποικιλόμορφο και αξιοθαύμαστο φυσικό περιβάλλον το οποίο συνθέεται κυρίως από το μεγάλο μήκος παραλίας, τις χρυσές αμμώδεις παραλίες σε συνδυασμό με τα γαλάζια νερά της θάλασσας, την μεγάλη ηλιοφάνεια καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, την ομαλή και κάπως αμφιθεατρική τοπογραφία με φυσική κλίση προς τη θάλασσα, τις μεγάλες δασικές εκτάσεις στην ενδοχώρα, τα ποικίλα υψώματα από βράχια, τις σπηλιές, την αξιόλογη φυσική βλάστηση, την καλή γεωργική γη και τη μοναδική σε ομορφιά και περιβαλλοντική αξία περιοχή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο. Εκτός από αξιόλογο φυσικό πλούτο η Αγία Νάπα διαθέτει και πλούσια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά που έχει διασωθεί αναλλοίωτη μέχρι σήμερα.

Η Αγία Νάπα από καθαρά αγροτική περιοχή που στήριζε εξ ολοκλήρου την οικονομία της στον γεωργικό τομέα μετατράπηκε, μετά την τούρκικη εισβολή, σε μια τουριστική περιοχή. Ο τουρισμός κατόρθωσε να αποτελεί βασικό συντελεστή οικονομικής ανάπτυξης των τελευταίων δεκαετιών. Αναντίρρητα πλέον όλοι οι τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων της εξαρτώνται απόλυτα από τον τουρισμό. Συνεπώς, η απόλυτη εξάρτηση τους από την τουριστική δραστηριότητα απαιτεί η μετέπειτα τουριστική ανάπτυξη να στηρίζεται σε προγραμματισμένη και ορθή βάση.

Η απότομη τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας είχε ως αποτέλεσμα να διαμορφωθεί ο οικισμός τυχαία, χωρίς την εφαρμογή κατάλληλου πολεοδομικού σχεδιασμού. Απόρροια αυτού είναι η ύπαρξη λειτουργικών προβλημάτων στον κεντρικό πυρήνα και κυρίως συγκρούσεις χρήσεων γης, μιας και πριν την απότομη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής στον κεντρικό

πυρήνα βρίσκονταν οι κατοικίες των μόνιμων κατοίκων της Αγίας Νάπας. Η δημιουργία τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών στο κεντρικό πυρήνα είχε ως αποτέλεσμα να κατασκευάζονται οι νέες κατοικίες περιμετρικά του κεντρικού πυρήνα. Εξαιτίας όμως της έλλειψης σωστού πολεοδομικού σχεδιασμού παρατηρείται άναρχη επέκταση της οικοδομικής ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές καθώς και έλλειψη φυσικής και λειτουργικής συνοχής. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω η τουριστική ανάπτυξη της Αγίας Νάπας έχει επηρεάσει σημαντικά τον πολεοδομικό σχεδιασμό της, μιας και η μορφή του οικισμού πλέον είναι πολύ διαφορετική από ότι ήταν πριν από το έτος 1974 όπου σηματοδοτήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είχε εντοπίσει από τις αρχές τις δεκαετίες του 1990 την ανάγκη ενός ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού στην περιοχή, έτσι, ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα που είχαν είδη δημιουργηθεί εξαιτίας της μη οργανωμένης οικιστικής επέκτασης καθώς και να επιτευχθεί η φυσική και λειτουργική συνοχή του οικισμού. Έτσι με πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας έγινε η ανάθεση της εκπόνησης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας στον κ. Δημητρίου. Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας παρουσιάστηκε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στους κατοίκους και εισέπραξε θετικές κριτικές. Την ίδια όμως χρονική περίοδο έγινε ανάθεση για σύσταση Τοπικών Σχεδίων για τους δέκα μεγαλύτερους δήμους της Κύπρου (Συμπεριλαμβανομένου και της Αγίας Νάπας) από το Υπουργείο Εσωτερικών της Κύπρου στο Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας έχοντας ως αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας.

Η θεσμοθέτηση και εφαρμογή του νεοσύστατου Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας θα έχει ως αποτέλεσμα ο πολεοδομικός σχεδιασμός της περιοχής να μην γίνεται πλέον τυχαία αλλά να βρει τη χρυσή τομή ανάμεσα στην καλύτερη ποιότητα ζωής των κατοίκων και στη διατήρηση της Αγίας Νάπας ως ένα από τους καλύτερους τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης. Είναι επομένως επιτακτική ανάγκη η ένταξη του τουρισμού στη νέα δυναμική της τοπικής ορθής ανάπτυξης.

Συνεπώς ο σχεδιασμός της ανάπτυξης της Αγίας Νάπας, είτε είναι πολεοδομικός σχεδιασμός είτε τουριστικός σχεδιασμός, πρέπει να ακολουθεί μια λογική αλληλουχία, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, η ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και γενικότερα η ανάπτυξη της περιοχής και η προστασία του φυσικού και ανθρώπινου περιβάλλοντος. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη της

περιοχής, δίνοντας έμφαση και στις προτάσεις που προτείνονται. Συγκεκριμένα σύμφωνα με την ιεράρχηση των προτάσεων βάση του κόστους και της εφικτότητας τους προκύπτει πως μπορούν να πραγματοποιηθούν εγκαίρως η ισόρροπη ανάπτυξη και η εξασφάλιση ορθής αστικής ανάπτυξης της Αγίας Νάπα, ο προσανατολισμός του πολεοδομικού σχεδιασμού της περιοχής στις αρχές του Πράσινου Βιβλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η θεσμοθέτηση του Ακρωτήριου Κάβο Γκρέκο σε Εθνικό Πάρκο, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος μέσω του σωστού μάρκετινγκ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας 2.1.1.: Πληθυσμός ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

ΕΠΑΡΧΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ														ΑΠΟΓΡΑΦΗ	
	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	2001	1992
Επαρχία Λευκωσίας	315.4	313.4	310.9	307.1	302.6	296.1	289.1	283.5	280.3	277.9	275.8	273.4	271.0	268.0	279.5	249.6
Επαρχία Λεμεσού	230.8	228.9	226.7	223.6	219.9	214.8	209.2	204.6	201.6	199.6	197.8	195.8	193.9	191.5	201.1	177.4
Επαρχία Λάρνακας	134.4	133.3	131.9	130.1	128.1	125.2	121.9	119.3	117.5	116.2	115.1	113.9	112.6	111.2	117.1	102.8
Επαρχία Αμμοχώστου	44.8	44.3	43.7	43.0	42.2	41.2	40.1	39.1	38.5	37.8	37.1	26.5	35.8	35.1	38.4	31.5
Επαρχία Πάφου	77.8	77.0	76.1	74.9	73.6	71.9	70.1	68.6	67.6	66.1	64.7	63.3	61.9	60.5	67.4	53.7
Σύνολο (χιλιάδες)	803.2	796.9	789.3	778.7	766.4	749.2	730.4	715.1	705.5	697.6	690.5	682.9	675.2	666.3	703.5	615.0

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.1.2.: Πληθυσμός αστικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΝΑ ΕΠΑΡΧΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ														ΑΠΟΓΡΑΦΗ	
	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	2001	1992
Επαρχία Λευκωσίας	236.2	234.2	231.8	228.4	224.5	219.2	213.5	208.9	206.2	204.1	202.3	200.2	198.2	195.7	205.6	181.2
Επαρχία Λεμεσού	187.1	185.1	183.0	180.1	176.9	172.5	167.8	163.9	161.2	159.3	157.5	155.7	153.8	151.7	160.7	139.4
Επαρχία Λάρνακας	83.5	82.7	81.7	80.4	79.0	77.0	74.9	73.2	72.0	71.1	70.3	69.5	68.6	67.6	71.7	62.2
Επαρχία Πάφου	56.7	55.9	55.0	54.0	52.8	51.3	49.7	48.3	47.3	45.7	44.2	42.7	41.2	39.7	47.2	33.2
Σύνολο (χιλιάδες)	563.5	557.9	551.5	442.9	533.2	520.0	505.9	494.3	486.7	480.2	474.3	468.1	461.8	454.7	485.3	416.1

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.1.3.: Πληθυσμός αγροτικών περιοχών ανά επαρχία για τη χρονική περίοδο 1996-2009

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΝΑ ΕΠΑΡΧΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ														Απογραφή	
	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	2001	1992
Επαρχία Λευκωσίας	79.2	79.2	79.1	78.7	78.1	76.9	75.6	74.6	74.1	73.8	73.5	73.2	72.8	72.3	73.9	68.4
Επαρχία Λεμεσού	43.7	43.8	43.7	43.5	43.0	42.3	41.4	40.7	40.4	40.3	40.3	40.1	40.1	39.8	40.3	38.0
Επαρχία Λάρνακας	50.9	50.6	50.2	49.7	49.1	48.2	47.0	46.1	45.5	45.1	44.8	44.4	44.0	43.6	45.4	40.6
Επαρχία Αμμοχώστου	44.8	44.3	43.7	43.0	42.2	41.2	40.1	39.1	38.5	37.8	37.1	36.5	35.8	35.1	38.4	31.5
Επαρχία Πάφου	21.1	21.1	21.1	20.9	20.8	20.6	20.4	20.3	20.3	20.4	20.5	20.6	20.7	20.8	20.2	20.4
Σύνολο (χιλιάδες)	239.7	239.0	237.8	235.8	233.2	229.2	224.5	220.8	218.8	217.4	216.2	214.8	213.4	211.6	218.2	198.9

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.1.: Αριθμός διανυκτερεύοντων και ημερήσιων τουριστών για τη χρονική περίοδο 1961-1969

Έτος	Διανυκτερεύοντες Τουρίστες	Ποσοστιαία Μεταβολή	Ημερήσιοι Τουρίστες	Ποσοστιαία Μεταβολή
1961	40.140	56,2%	65.225	7,0%
1962	50.236	25,1%	85.931	31,7%
1963	74.619	48,5%	81.396	-5,3%
1964	16.084	-78,4%	64.484	-20,7%
1965	33.246	106,7%	84.713	31,3%
1966	54.114	62,7%	80.452	4,4%
1967	68.397	26,3%	72.109	-18,4%
1968	88.471	29,0%	110.183	52,8%
1969	118.006	33,3%	110.522	0,3%

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.2.: Αριθμός τουριστών από χώρες της Ευρώπης για τη χρονική περίοδο 1970-1974

ΕΤΟΣ	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ									
	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΒΕΤΙΑ	Η. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
1970	247	1.073	295	1.925	2.864	9.305	186	2.870	730	60.052
1971	528	1.434	321	2.596	10.193	12.327	289	5.410	2.024	78.062
1972	898	3.103	429	3.217	19.488	12.816	511	15.599	2.468	98.136
1973	1038	2.554	2308	4.474	26.799	15.017	831	21.605	2.233	116.026
1974	565	1517	1.864	3.568	16.812	9.614	418	17.847	1.157	52.938

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.3.: Αριθμός τουριστών από τις δημοφιλέστερες χώρες για τη χρονική περίοδο 1970-1974

ΕΤΟΣ	ΕΥΡΩΠΗ	ΑΜΕΡΙΚΗ	ΛΙΒΑΝΟ	ΡΩΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
1970	79.547	10.401	8.995	433	99.376
1971	113.184	13.880	10.708	448	138.220
1972	156.665	15.177	10.392	530	182.764
1973	192.885	14.808	10.087	608	218.388
1974	106.300	6.721	7.581	402	121.004

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.4.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1973

ΕΠΑΡΧΙΑ	5 ΑΣΤΕΡΩΝ	4 ΑΣΤΕΡΩΝ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	2 ΑΣΤΕΡΩΝ	1 ΑΣΤΕΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	103		83.174	34.264	12.312	46.763
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	41.812	37.260	18.835	23.452	22.380	143.739
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ		412.044	200.775	89.743	10.893	713.455
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ		73.166	74.651	44.742	32.461	225.020
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ		274	6.039		539	6.852
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ		7.184		5.162		12.346
ΣΥΝΟΛΟ	41.915	529.928	300.383	197.363	78.585	1.148.175

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.5.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1974

ΕΠΑΡΧΙΑ	5 ΑΣΤΕΡΩΝ	4 ΑΣΤΕΡΩΝ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	2 ΑΣΤΕΡΩΝ	1 ΑΣΤΕΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	69.913		62.569	25.669	7.744	165.895
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	32.535	43.125	12.222	6.756	1.946	96.584
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ		211.608	82.525	49.690	4.450	348.273
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ		31.731	27.624	11.779	8.800	79.934
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ		15.090	5.743			20.833
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ		8.025	3.025	5.295	8.775	25.120
ΣΥΝΟΛΟ	102.448	309.579	193.708	99.189	31.715	736.639

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.3.6.: Αριθμός και κατηγοριοποίηση ξενοδοχείων ανά επαρχία για το έτος 1975

ΕΠΑΡΧΙΑ	5 ΑΣΤΕΡΩΝ	4 ΑΣΤΕΡΩΝ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	2 ΑΣΤΕΡΩΝ	1 ΑΣΤΕΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	26.742	2.794	40.088	9.891	3.234	82.749
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	49.926	22.021	13.770	15.620	12.975	114.312
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ & ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ		2.085	17.630			19.715
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ		20.554		4.808	5.621	30.983
ΣΥΝΟΛΟ	76.668	47.454	71.488	30.319	21.830	247.759

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.1.: Αριθμός τουριστών για τις δεκαετίες 1980, 1990, 2000 και 2010

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1980	1990	2000	2010
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	111.359	691.532	1.362.913	996.046
ΕΛΛΑΔΑ	33.586	70.578	100.105	127.667
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	29.101	99.672	233.687	139.190
ΓΑΛΛΙΑ	5.113	23.805	36.587	28.749
ΑΥΣΤΡΙΑ	8.688	28.793	40.999	21.559
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3.162	28.700	55.433	34.212
ΒΕΛΓΙΟ	1.425	17.833	39.462	24.125
ΙΤΑΛΙΑ	2.422	9.246	27.238	12.992
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1.674	17.257	36.192	10.527
ΣΟΥΗΔΙΑ	30.597	106.581	127.498	109.746
ΔΑΝΙΑ	1.172	16.526	34.591	30.335
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	7.039	119.480	41.953	32.886
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	1.006	32.582	60.127	63.347
ΕΛΒΕΤΙΑ	8.149	44.600	78.978	41.647
ΡΩΣΙΑ	1.845	11.595	129.889	223.861
ΙΣΡΑΗΛ	4.985	8.376	44.404	37.876
ΑΜΕΡΙΚΗ	10.111	14.858	28.430	22.719
ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ	261.434	1.342.014	2.478.486	1.957.484

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.2.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2000

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΑΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	20,47	14,02	5,15	16,93	36,49	0,52	6,42
ΕΛΛΑΔΑ	2,05	1,66	13,89	20,65	19,67	24,46	17,62
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,28	14,63	8,49	9,02	46,32	0,52	12,74
ΓΑΛΛΙΑ	4,99	3,15	11,56	25,62	26,54	3,42	24,72
ΑΥΣΤΡΙΑ	8,88	37,70	16,30	14,41	14,99	0,73	6,99
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	8,26	15,33	11,73	15,83	38,54	0,74	9,57
ΒΕΛΓΙΟ	0,85	1,90	6,46	16,30	66,67	0,85	6,97
ΙΤΑΛΙΑ	11,81	19,20	5,26	12,38	38,08	3,84	9,43
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,06	47,76	3,64	29,98	4,07	0,64	0,85
ΣΟΥΗΔΙΑ	47,24	40,10	9,30	1,29	0,28	0,46	1,33
ΔΑΝΙΑ	26,53	39,27	3,64	0,78	23,02	0,65	6,11
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	13,44	10,53	2,24	30,91	41,32	0,34	1,22
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	41,85	46,43	8,09	2,02	0,43	0,11	1,07
ΕΛΒΕΤΙΑ	20,93	39,11	2,87	5,50	27,87	0,40	3,32
ΡΩΣΙΑ	1,83	6,18	13,49	40,86	32,77	1,57	3,30
ΙΣΡΑΗΛ	0,59	16,79	7,48	20,89	37,61	4,33	12,31
ΑΜΕΡΙΚΗ	1,67	7,22	19,44	33,33	8,33	19,44	10,57
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	2,37	4,89	15,85	32,15	9,93	19,41	15,40
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	15,15	16,51	9,62	19,28	29,79	2,46	7,19

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.3.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2001

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	11,96	9,38	5,66	16,52	49,74	0,91	5,83
ΕΛΛΑΔΑ	2,98	1,99	21,79	31,30	6,01	26,29	9,64
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7,88	15,08	6,78	10,01	54,31	0,41	5,53
ΓΑΛΛΙΑ	4,43	5,05	21,00	27,40	16,20	3,33	22,59
ΑΥΣΤΡΙΑ	8,71	32,54	20,87	15,83	16,77	0,41	4,87
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4,13	9,67	10,80	11,56	49,78	1,04	13,02
ΒΕΛΓΙΟ	0,32	1,39	8,01	14,19	66,90	1,77	7,42
ΙΤΑΛΙΑ	13,36	18,89	6,39	18,98	28,72	5,44	8,22
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	22,43	45,48	3,27	20,56	4,98	0,93	2,35
ΣΟΥΗΔΙΑ	33,87	55,56	7,94	1,16	0,49	0,13	0,85
ΔΑΝΙΑ	33,67	46,63	8,54	1,91	6,93	0,70	1,62
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	30,76	36,1	10,28	21,07	1,28	0,20	0,31
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	40,87	46,96	7,38	2,82	0,46	0,38	1,13
ΕΛΒΕΤΙΑ	15,56	51,97	8,3	10,49	9,66	0,48	3,54
ΡΩΣΙΑ	1,05	10,72	11,43	38,77	32,98	1,19	3,86
ΙΣΡΑΗΛ	0,00	22,81	22,45	35,54	3,80	7,96	7,44
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,82	4,23	26,06	28,87	9,86	7,04	21,12
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	1,38	3,10	12,41	23,79	9,31	18,97	31,04
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	10,58	16,01	10,48	19,00	34,79	2,86	6,28

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.4.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2002

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΑΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	16,97	11,49	5,26	14,66	40,80	1,81	9,01
ΕΛΛΑΔΑ	2,05	1,77	14,82	26,96	8,22	41,33	4,85
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	9,18	20,09	12,24	14,31	36,54	2,84	4,80
ΓΑΛΛΙΑ	5,83	4,75	23,05	26,93	18,51	13,13	7,80
ΑΥΣΤΡΙΑ	8,38	24,71	21,63	13,24	22,56	4,73	4,75
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4,63	9,9	18,99	13,61	44,82	2,68	5,37
ΒΕΛΓΙΟ	1,32	0,90	3,56	8,9	77,22	4,63	3,47
ΙΤΑΛΙΑ	7,60	20,59	12,21	20,61	11,35	19,19	8,45
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	22,44	39,29	2,33	17,52	5,69	1,15	11,58
ΣΟΥΗΔΙΑ	18,27	57,19	8,54	1,76	1,14	0,69	12,41
ΔΑΝΙΑ	20,12	36,04	7,07	3,20	19,76	1,96	11,85
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	22,44	36,86	8,24	17,12	5,06	0,96	9,32
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	21,68	48,64	4,53	2,40	1,19	0,42	21,14
ΕΛΒΕΤΙΑ	17,16	56,69	4,01	7,15	11,58	1,72	1,69
ΡΩΣΙΑ	1,54	14,27	14,98	43,12	13,77	4,42	7,90
ΙΣΡΑΗΛ	1,27	28,43	13,32	24,45	11,91	12,26	8,36
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,44	2,21	19,61	24,11	7,65	31,33	12,65
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	3,93	10,82	20,54	29,96	9,45	14,63	10,67
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	13,74	17,45	8,55	16,63	29,88	4,96	8,79

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.5.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2003

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	22,06	10,61	6,19	15,18	42,08	0,93	2,95
ΕΛΛΑΔΑ	1,81	2,75	13,99	28,30	11,86	36,44	4,85
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,19	20,10	8,82	10,23	47,05	1,46	4,15
ΓΑΛΛΙΑ	4,66	4,43	11,44	28,05	28,87	7,13	15,42
ΑΥΣΤΡΙΑ	8,35	27,2	15,51	12,66	26,93	1,97	7,38
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	9,73	12,39	14,04	12,44	42,40	2,16	6,84
ΒΕΛΓΙΟ	1,45	0,57	3,14	11,19	78,33	3,26	2,06
ΙΤΑΛΙΑ	10,35	33,92	10,11	17,52	11,95	8,49	7,66
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	15,01	45,62	1,39	20,63	15,96	0,15	1,24
ΣΟΥΗΔΙΑ	38,59	50,51	5,99	2,19	0,86	0,37	1,49
ΔΑΝΙΑ	28,95	28,91	6,76	4,76	28,98	1,16	0,48
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	26,83	31,62	8,85	18,68	13,11	0,75	0,16
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	43,35	49,15	4,85	0,96	0,62	0,32	0,75
ΕΛΒΕΤΙΑ	17,77	58,93	2,41	6,04	10,77	0,50	3,58
ΡΩΣΙΑ	2,22	18,20	11,64	32,78	30,31	3,01	1,84
ΙΣΡΑΗΛ	2,42	20,36	20,99	21,94	11,58	9,92	12,79
ΑΜΕΡΙΚΗ	3,47	3,29	17,78	25,25	9,60	28,60	12,01
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	4,64	16,11	21,74	27,74	12,08	11,77	5,92
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	18,15	16,43	8,15	15,92	34,70	3,16	3,49

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.6.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2004

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	20,42	9,16	7,47	14,23	44,43	1,01	3,28
ΕΛΛΑΔΑ	1,19	1,45	13,11	35,21	12,10	29,26	7,68
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	6,74	24,47	8,68	11,05	42,81	0,96	5,29
ΓΑΛΛΙΑ	6,41	4,38	18,70	26,53	26,94	4,10	12,94
ΑΥΣΤΡΙΑ	5,70	30,86	16,65	16,15	26,47	0,73	3,44
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	6,32	12,32	15,37	13,51	42,85	0,84	8,79
ΒΕΛΓΙΟ	2,55	4,88	2,38	8,43	75,33	2,71	3,72
ΙΤΑΛΙΑ	10,53	40,83	4,48	12,74	10,26	6,49	14,67
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	15,27	25,42	5,16	20,58	30,58	0,88	2,11
ΣΟΥΗΔΙΑ	33,34	54,77	7,53	1,48	1,48	0,40	1,00
ΔΑΝΙΑ	32,74	31,55	7,96	3,65	22,73	0,70	0,67
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	28,71	37,72	7,94	17,14	6,74	0,94	0,81
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	38,94	49,65	5,84	2,34	2,04	0,55	0,64
ΕΛΒΕΤΙΑ	17,42	58,73	2,27	6,26	10,21	1,12	3,99
ΡΩΣΙΑ	1,94	23,88	9,43	36,58	25,44	1,09	1,64
ΙΣΡΑΗΛ	1,34	28,95	15,31	20,92	8,98	8,24	16,26
ΑΜΕΡΙΚΗ	1,23	3,84	21,31	26,75	6,27	25,45	15,15
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	5,69	15,30	21,5	26,44	14,04	10,00	7,03
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	16,35	15,7	9,27	16,34	34,45	3,58	4,31

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.7.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2005

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	18,40	8,82	7,13	13,43	46,74	1,11	4,37
ΕΛΛΑΔΑ	1,55	1,57	12,27	37,66	12,11	25,92	8,92
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10,59	26,76	13,12	10,08	32,85	0,87	5,73
ΓΑΛΛΙΑ	7,85	5,68	19,91	27,14	19,71	2,64	17,07
ΑΥΣΤΡΙΑ	20,25	28,96	15,83	12,28	15,23	0,96	6,49
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,12	13,87	9,55	11,85	50,84	1,11	9,66
ΒΕΛΓΙΟ	2,76	5,47	7,04	7,28	70,43	2,99	4,03
ΙΤΑΛΙΑ	9,42	42,22	5,08	13,63	10,18	6,32	13,15
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	12,90	26,49	3,17	16,08	38,19	0,95	2,22
ΣΟΥΗΔΙΑ	25,30	61,08	7,44	1,83	1,77	0,40	2,18
ΔΑΝΙΑ	20,84	35,28	7,03	14,57	20,11	1,22	0,95
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	17,02	40,69	6,91	17,05	17,30	0,61	0,42
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	29,66	58,56	4,84	2,68	2,09	0,82	1,35
ΕΛΒΕΤΙΑ	11,57	59,94	4,73	5,61	12,97	0,73	4,45
ΡΩΣΙΑ	2,59	23,85	8,90	40,63	19,45	2,13	2,45
ΙΣΡΑΗΛ	0,48	37,85	16,75	17,62	7,36	6,10	13,84
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,72	5,02	19,21	20,44	6,33	23,23	23,05
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	4,73	15,61	19,60	27,39	13,62	10,76	8,29
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	14,64	16,44	9,25	16,11	34,80	3,40	5,36

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.8.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2006

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΑΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	18,19	9,59	6,45	11,26	48,43	1,29	4,79
ΕΛΛΑΔΑ	1,73	1,86	15,90	28,27	9,84	36,45	5,95
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7,99	25,67	13,77	10,22	33,99	1,91	6,45
ΓΑΛΛΙΑ	12,05	4,85	17,79	25,31	18,69	6,13	15,18
ΑΥΣΤΡΙΑ	8,33	38,33	23,92	12,44	12,28	0,77	3,93
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4,94	10,93	7,11	9,43	51,22	3,29	13,08
ΒΕΛΓΙΟ	1,72	8,73	3,27	8,68	65,72	6,73	5,15
ΙΤΑΛΙΑ	6,17	39,59	8,60	17,82	8,61	8,86	10,35
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,04	26,39	6,36	13,11	36,85	2,02	2,23
ΣΟΥΗΔΙΑ	28,11	57,3	7,03	2,02	3,76	0,65	1,13
ΔΑΝΙΑ	14,11	45,62	2,37	3,82	30,60	1,39	2,09
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	14,00	38,55	5,89	17,18	21,19	1,42	1,77
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	37,35	50,98	4,40	2,08	3,65	0,48	1,06
ΕΛΒΕΤΙΑ	14,00	58,05	6,07	4,95	10,54	1,33	5,06
ΡΩΣΙΑ	2,80	32,23	7,90	38,33	14,38	2,88	1,48
ΙΣΡΑΗΛ	0,01	30,72	17,22	17,36	10,98	9,41	14,30
ΑΜΕΡΙΚΗ	4,01	4,95	19,05	23,05	9,24	26,37	13,33
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	7,67	14,39	20,35	25,48	10,71	13,53	7,87
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	14,74	17,12	8,97	14,13	35,22	4,58	5,24

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.9.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2007

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	18,10	10,40	7,60	9,50	47,50	1,70	5,20
ΕΛΛΑΔΑ	1,70	1,40	15,70	28,30	7,80	36,90	8,20
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10,80	24,50	15,10	10,60	29,8	2,50	6,70
ΓΑΛΛΙΑ	12,00	6,50	10,30	25,90	23,70	6,30	15,30
ΑΥΣΤΡΙΑ	11,40	36,3	20,9	12,90	10,2	4,1	4,20
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	5	13,6	7,00	13,2	50,50	2,3	8,40
ΒΕΛΓΙΟ	1,2	6,70	7,6	8,5	60,60	7,7	7,70
ΙΤΑΛΙΑ	9,00	25,9	7,7	18,5	12,4	13,5	13,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	7,60	20,8	5,4	13,1	50,6	1,1	1,40
ΣΟΥΗΔΙΑ	33,60	55,2	6	1,2	2,1	0,60	1,30
ΔΑΝΙΑ	29,3	36,2	4,2	3,40	24,3	1,10	1,50
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	18	25,6	3,5	16,8	32,00	3,40	0,70
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	38,1	51,6	4,1	1,90	2,7	0,5	1,10
ΕΛΒΕΤΙΑ	15,7	55,2	8,3	6,8	8,5	2,3	3,20
ΡΩΣΙΑ	2,7	27,20	7,60	39,70	18,2	3	1,60
ΙΣΡΑΗΛ	0,80	24,3	22,9	18,3	11,50	9,80	12,40
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,1	3,1	23,2	19,7	6,50	27,10	18,30
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	5,3	13,50	20,40	24,2	16,2	12,40	8,00
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	15,1	16,8	9,9	13,40	33,80	5,40	5,60

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.10.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2008

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	19,10	9,20	7,20	8,20	50,30	1,80	4,20
ΕΛΛΑΔΑ	1,90	1,30	13,10	27,40	8,40	40,90	7,00
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,60	26,30	14,60	11,10	30,00	2,70	6,70
ΓΑΛΛΙΑ	10,50	4,90	11,00	23,00	26,20	9,60	14,80
ΑΥΣΤΡΙΑ	9,50	32,70	15,90	14,10	19,20	2,60	6,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,50	14,50	7,50	9,90	51,60	3,50	9,50
ΒΕΛΓΙΟ	2,30	3,30	4,80	11,70	66,70	6,90	4,30
ΙΤΑΛΙΑ	10,40	24,40	9,20	14,30	13,30	14,60	13,80
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	11,20	30,20	8,90	14,90	29,80	2,10	2,90
ΣΟΥΗΔΙΑ	39,80	48,10	6,30	1,80	1,80	0,90	1,30
ΔΑΝΙΑ	24,50	38,40	6,10	2,70	25,80	1,30	1,20
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	20,50	28,60	6,70	17,00	23,90	1,30	2,00
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	41,90	46,10	4,70	1,70	4,10	0,50	1,00
ΕΛΒΕΤΙΑ	11,00	61,40	5,20	6,50	8,20	2,30	5,40
ΡΩΣΙΑ	3,00	29,70	7,30	35,70	19,80	2,80	1,70
ΙΣΡΑΗΛ	1,90	20,70	22,60	22,10	9,30	13,30	10,10
ΑΜΕΡΙΚΗ	1,60	2,90	17,50	25,30	9,50	26,00	17,20
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	5,20	11,50	20,20	24,10	15,90	14,20	8,90
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	15,70	16,60	9,40	13,20	34,60	5,70	4,80

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.11.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2009

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	18,10	10,40	8,20	8,60	47,90	1,80	5,00
ΕΛΛΑΔΑ	1,80	1,20	13,20	28,40	12,60	35,40	7,40
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,80	28,30	15,80	10,80	26,90	2,00	7,40
ΓΑΛΛΙΑ	8,80	5,90	9,80	21,50	23,40	11,40	19,20
ΑΥΣΤΡΙΑ	10,60	37,10	19,90	13,10	9,20	3,60	6,50
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	5,60	14,20	8,10	9,00	52,70	3,50	6,90
ΒΕΛΓΙΟ	2,50	1,10	4,40	11,10	65,60	8,10	7,20
ΙΤΑΛΙΑ	8,30	21,80	11,10	16,90	13,30	15,70	12,90
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	15,60	27,30	5,50	11,30	33,30	2,90	4,10
ΣΟΥΗΔΙΑ	43,70	42,40	5,60	2,50	3,60	1,40	0,80
ΔΑΝΙΑ	26,20	41,40	5,60	3,90	19,60	1,60	1,70
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	21,10	36,50	3,20	7,70	28,90	1,60	1,00
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	43,60	40,60	6,10	3,20	4,60	0,70	1,20
ΕΛΒΕΤΙΑ	13,10	62,80	5,10	6,20	6,50	1,90	4,40
ΡΩΣΙΑ	2,60	28,40	6,80	35,00	22,50	2,70	2,00
ΙΣΡΑΗΛ	2,50	17,90	30,40	20,10	12,50	7,00	9,60
ΑΜΕΡΙΚΗ	1,30	3,20	21,90	28,20	10,00	21,70	13,70
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	6,10	13,40	18,90	21,90	17,40	14,00	8,30
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	15,40	17,10	10,10	13,20	33,20	5,70	5,30

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.12.: Ποσοστό τουριστών ανά τουριστικό προορισμό για το έτος 2010

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	ΛΑΡΝΑΚΑ	ΛΕΜΕΣΟΣ	ΠΑΦΟΣ	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	ΆΛΛΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	18,10	10,70	8,90	9,00	46,70	2,00	4,60
ΕΛΛΑΔΑ	2,50	1,60	16,10	24,40	11,00	37,20	7,20
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10,30	28,40	17,50	10,40	24,30	2,70	6,40
ΓΑΛΛΙΑ	9,60	5,20	10,60	23,90	21,20	7,90	21,60
ΑΥΣΤΡΙΑ	12,80	37,60	21,60	9,80	9,40	3,90	4,90
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4,00	17,00	8,20	8,80	47,10	3,40	11,50
ΒΕΛΓΙΟ	1,50	1,20	6,50	10,70	63,30	8,60	8,20
ΙΤΑΛΙΑ	8,40	20,40	15,40	15,10	9,80	16,60	14,30
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	17,20	29,10	8,50	6,80	27,40	3,50	7,50
ΣΟΥΗΔΙΑ	38,80	47,80	5,20	1,90	3,80	0,90	1,60
ΔΑΝΙΑ	25,30	31,90	7,70	3,60	27,50	2,20	1,80
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	18,60	34,80	5,10	7,10	31,40	1,50	1,50
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	46,60	39,40	5,30	3,10	3,80	0,60	1,20
ΕΛΒΕΤΙΑ	15,80	58,30	5,70	6,40	8,50	2,10	3,20
ΡΩΣΙΑ	5,00	22,90	6,40	32,80	29,80	1,80	1,30
ΙΣΡΑΗΛ	1,30	16,60	17,90	20,10	20,80	13,00	10,30
ΑΜΕΡΙΚΗ	2,20	2,80	18,30	31,70	7,80	24,10	13,10
ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	3,20	10,70	19,40	26,60	16,40	15,80	7,90
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	14,90	17,30	10,70	14,00	32,00	5,90	5,20

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.13.: Αριθμός τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.362.913	1.486.703	1.337.646	1.347.043	1.332.852	1.391.849	1.360.136	1.282.873	1.242.655	1.069.196	996.046
ΕΛΛΑΔΑ	100.105	89.763	93.225	110.226	133.407	130.156	126.768	139.815	133.015	131.875	127.667
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	233.687	214.153	173.718	129.034	161.574	182.689	152.808	138.451	132.058	131.161	139.190
ΓΑΛΛΙΑ	36.587	32.829	29.545	31.419	46.798	52.783	37.779	41.394	36.099	26.187	28.749
ΑΥΣΤΡΙΑ	40.999	31.035	23.098	20.101	28.643	36.988	23.788	24.359	26.620	27.463	21.559
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	55.433	50.747	39.788	32.008	32.234	29.493	28.210	26.650	26.302	30.996	34.212
ΒΕΛΓΙΟ	39.462	28.980	23.098	20.101	21.400	23.536	26.368	23.174	24.267	22.966	24.125
ΙΤΑΛΙΑ	27.238	21.910	12.185	13.381	20.681	20.202	17.865	19.225	16.859	15.604	12.992
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	36.192	51.881	56.654	61.571	44.292	52.711	47.463	35.875	23.632	18.537	10.527
ΣΟΥΗΔΙΑ	127.498	127.419	99.753	86.824	83.964	88.125	94.028	120.989	124.948	108.253	109.746
ΔΑΝΙΑ	34.591	33.015	31.805	28.517	30.278	29.547	30.802	34.759	38.216	29.667	30.335
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	41.953	48.758	45.443	28.865	31.676	29.290	30.333	21.461	32.333	32.758	32.886
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	60.127	61.620	57.706	56.098	50.706	48.281	50.664	53.442	63.470	60.245	63.347
ΕΛΒΕΤΙΑ	78.978	76.614	64.588	37.506	41.255	40.194	41.337	41.407	38.560	38.662	41.647
ΡΩΣΙΑ	129.889	116.496	108.821	105.050	83.818	97.600	114.763	145.921	180.926	148.740	223.861
ΙΣΡΑΗΛ	44.404	36.678	39.943	27.206	36.917	40.940	34.197	34.205	32.034	31.364	37.876
ΑΜΕΡΙΚΗ	28.430	23.298	20.566	18.097	18.196	22.051	20.048	23.744	21.117	17.921	22.719
ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ	2.478.486	2.531.899	2.257.582	2.153.047	2.198.691	2.316.435	2.237.357	2.207.744	2.193.111	1.941.595	1.957.484
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	2.686.205	2.696.732	2.418.238	2.303.247	2.349.012	2.470.063	2.400.924	2.416.081	2.403.750	2.141.193	2.172.998

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ίδια Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.14: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 1990-2000

ΕΤΟΣ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	12,8	12,5	12,6	12,2	12	11,5	10,9	11,5	11,3	11,3	11,0

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 2.4.15: Μέσος όρος διαμονής τουριστών για τη χρονική περίοδο 2000-2010

ΕΤΟΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	11,0	10,3	11,1	10,9	10,7	10,4	10,4	10,0	10,1	9,9	10

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 3.5.1.: Πληθυσμιακά στοιχεία ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας κατά τα έτη απογραφής

ΕΤΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ		ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ	
	Μόνιμος Πληθυσμός	Μέση Ετήσια Αύξηση	Μόνιμος Πληθυσμός	Μέση Ετήσια Αύξηση
1960	15.155		836	
1973	18.524	1,6%	1.131	2,4%
1976	23.359	8,0%	1.359	6,3%
1982	25.659	1,6%	1.366	0,9%
1992	31.473	2,0%	1.795	2,8%
2001	37.738	2,0%	2.681	4,6%

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 3.5.2.: Εκτίμηση πληθυσμού ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου και Δήμου Αγίας Νάπας για το έτος 2014

ΕΤΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ		ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ	
	Μόνιμος Πληθυσμός	Μέση Ετήσια Αύξηση	Μόνιμος Πληθυσμός	Μέση Ετήσια Αύξηση
2001	37.738	2,1%	2.681	3,6%
2014	49.444		4.265	

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 3.5.3.: Πληθυσμιακά στοιχεία ανά δήμο/κοινότητα ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001

A/A	Δήμος / Κοινότητα	Σύνολο Πληθυσμού
1	Δήμος Αγίας Νάπας	2.693
2	Δήμος Παραλιμνίου	11.091
3	Δήμος Δερύνειας	4.954
4	Κοινότητα Σωτήρας	4.258
5	Κοινότητα Λιοπετρίου	3.837
6	Κοινότητα Φρενάρου	3.305
7	Κοινότητα Αυγόρου	4.002
8	Κοινότητα Άχνας	1.952
9	Κοινότητα Βρυσούλων	1.646
	Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου	37.738

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 3.5.4.: Στοιχεία για τις κατοικίες, τα νοικοκυριά και τα ιδρύματα των δήμων/κοινοτήτων της ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου για το έτος 2001

ΔΗΜΟΣ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ			ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ		ΙΔΡΥΜΑΤΑ	
	Σύνολο	Συνήθους Διανομή	Προσωρινή Διανομή	Αριθμός	Πληθυσμός	Αριθμός	Πληθυσμός
Δήμος Αγίας Νάπας	2.187	942	1.245	947	2.693		
Δήμος Παραλιμνίου	8.675	3.574	5.101	3.582	11.068	3	23
Δήμος Δερύνειας	1.847	1.568	279	1.570	4.950	1	4
Κοινότητα Σωτήρας	1.393	1.167	226	1.167	4.258		
Κοινότητα Λιοπετρίου	1.179	1.085	94	1.085	3.832	1	5
Κοινότητα Φρέναρος	1.046	994	52	994	3.305		
Κοινότητα Αυγόρου	1.291	1.111	180	1.111	3.985	2	17
Κοινότητα Άχνας	764	630	134	631	1.952		
Κοινότητα Βρυσούλων	593	531	62	532	1.646		
Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου	18.975	11.602	7.373	11.619	37.689	7	49

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 3.6.1.: Αριθμός απασχολούμενων κατοίκων της Αγίας Νάπας ανά οικονομική δραστηριότητα για τα έτη 1989, 1995 και 2000

A/A	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1989	1995	2000
1	Γεωργία, Αλιεία, Κτηνοτροφία, Δάση	158	147	114
2	Μεταλλεία, Λατομεία	0	0	0
3	Μεταποίηση	3	24	18
4	Ηλεκτρισμός, Υγραέριο, Υδατοπρομήθεια	0	5	3
5	Κατασκευές	7	232	80
6	Χονδρικό Εμπόριο, Λιανικό Εμπόριο	209	454	552
7	Ξενοδοχεία, Διαμερίσματα, Εστιατόρια, Καφετέριες	1.239	4.009	4.137
8	Μεταφορές, Επικοινωνίες	73	310	228
9	Τράπεζες, Ασφάλειες	16	138	245
10	Υπηρεσίες	72	319	501
	Σύνολο	1.777	5.632	5.878

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

Πίνακας 4.2.1.: Αριθμός τουριστών στην Αγία Νάπα για τη χρονική περίοδο 2000-2010

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Η. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	191.080	139.453	153.696	142.921	122.089	122.761	130.437	133.419	114.324	111.196	106.577
ΕΛΛΑΔΑ	1.662	1.786	1.650	3.031	1.934	2.043	2.358	1.957	1.729	1.583	2.043
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	34.188	32.294	34.900	25.936	39.537	48.888	39.226	33.920	34.731	37.119	39.530
ΓΑΛΛΙΑ	1.152	1.658	1.403	1.392	2.050	2.998	1.832	2.691	1.769	1.545	1.495
ΑΥΣΤΡΙΑ	15.457	10.099	5.708	5.467	8.839	10.712	9.118	8.842	8.705	10.189	8.106
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	8.498	4.907	3.939	3.966	3.971	4.091	3.083	3.624	3.814	4.401	5.816
ΒΕΛΓΙΟ	750	403	208	115	1.044	1.287	2.302	1.553	801	253	290
ΙΤΑΛΙΑ	5.230	4.139	2.509	4.539	8.444	8.529	7.073	4.979	4.114	3.402	2.650
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	17.285	23.595	22.259	28.089	11.259	13.963	12.525	7.462	7.137	5.061	3.063
ΣΟΥΗΔΙΑ	51.127	70.794	57.049	43.855	45.987	53.827	53.878	66.786	60.100	45.899	52.459
ΔΑΝΙΑ	13.584	15.395	11.463	8.244	9.553	10.424	14.052	12.583	14.675	12.282	9.677
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	4.418	17.602	16.750	9.127	11.948	11.918	11.693	5.494	9.247	11.957	11.444
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	27.917	28.937	28.068	27.572	25.176	28.273	25.829	27.576	29.260	24.459	24.959
ΕΛΒΕΤΙΑ	30.888	39.816	36.615	22.102	24.229	24.092	23.996	22.857	23.676	24.280	24.280
ΡΩΣΙΑ	8.027	12.488	15.529	19.119	20.016	23.278	36.988	39.691	53.735	42.242	51.264
ΙΣΡΑΗΛ	7.455	8.366	11.356	5.539	10.687	15.496	10.505	8.312	6.631	5.614	6.287
ΑΜΕΡΙΚΗ	2.053	986	455	595	699	1.107	992	736	612	573	636
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	121.198	78.489	244.270	346.856	336.400	361.596	321.956	298.045	252.208	260.174	209.451
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	443.492	431.747	421.983	378.423	368.795	406.078	411.038	405.902	399.023	366.144	375.929

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

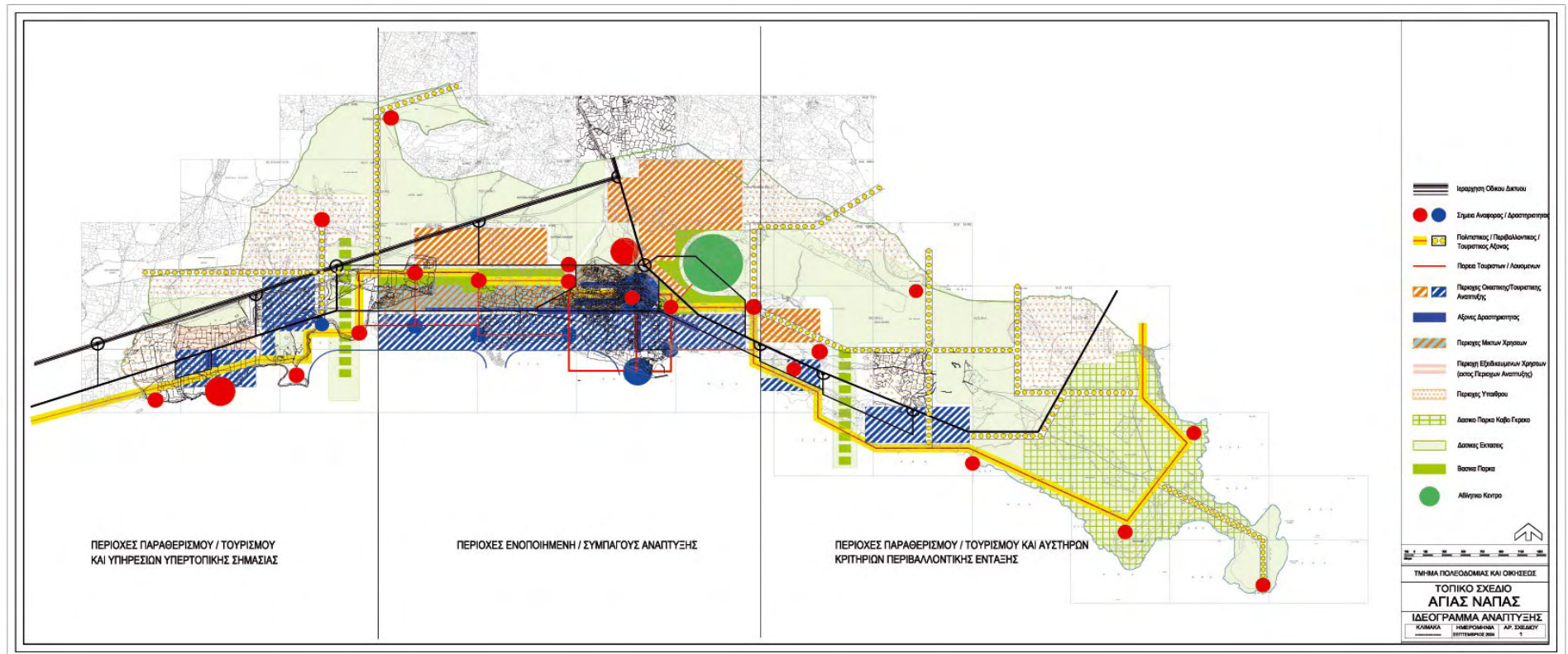
Πίνακας 4.2.2.: Αριθμός τουριστών στο Παραλίμνι για τη χρονική περίοδο 2000-2010

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Η. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	278.988	177.810	226.999	297.158	272.168	256.100	247.409	232.200	237.347	193.524	180.284
ΕΛΛΑΔΑ	2.052	2.675	1.911	1.995	1.588	2.017	2.193	2.377	2.527	2.374	3.192
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	19.349	16.875	15.947	10.568	10.890	19.347	12.209	14.953	11.357	11.542	14.337
ΓΑΛΛΙΑ	1.826	1.454	1.722	1.464	3.000	4.143	4.552	4.967	3.790	2.304	2.760
ΑΥΣΤΡΙΑ	3.641	2.703	1.936	1.678	1.633	7.490	1.982	2.777	2.529	2.911	2.760
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4.579	2.096	1.842	3.114	2.037	920	1.394	1.333	921	1.736	1.368
ΒΕΛΓΙΟ	335	93	305	291	546	650	454	278	558	574	362
ΙΤΑΛΙΑ	3.217	2.927	926	1.385	2.178	1.903	1.102	1.730	1.753	1.295	1.091
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4.727	11.637	12.713	9.242	6.763	6.800	6.189	2.727	2.647	2.892	1.811
ΣΟΥΗΔΙΑ	60.230	43.157	18.225	33.505	27.994	22.296	26.431	40.652	49.729	47.307	42.581
ΔΑΝΙΑ	9.177	11.116	6.399	8.256	9.913	6.158	4.346	10.184	9.363	7.773	7.675
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	5.638	14.998	10.197	7.744	9.094	4.985	4.247	3.863	6.628	6.912	6.117
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	25.163	25.184	12.511	24.318	19.745	14.320	18.923	20.361	26.594	26.267	29.520
ΕΛΒΕΤΙΑ	16.530	11.921	11.083	6.665	7.187	4.650	5.787	6.501	4.242	5.065	6.580
ΡΩΣΙΑ	2.377	1.223	1.676	2.332	1.626	2.528	3.213	3.940	5.428	3.867	11.193
ΙΣΡΑΗΛ	262	0	507	658	495	197	3	274	609	784	492
ΑΜΕΡΙΚΗ	475	657	502	628	224	600	804	499	338	233	500
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	58.740	34.940	88.723	99.901	125.106	109.567	171.605	117.010	114.042	118.437	62.639
ΟΛΕΣ ΟΙ ΧΩΡΕΣ	406.960	285.314	332.266	418.039	384.063	361.617	353.896	364.828	377.389	329.744	323.777

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, Ιδία Επεξεργασία, 2011

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

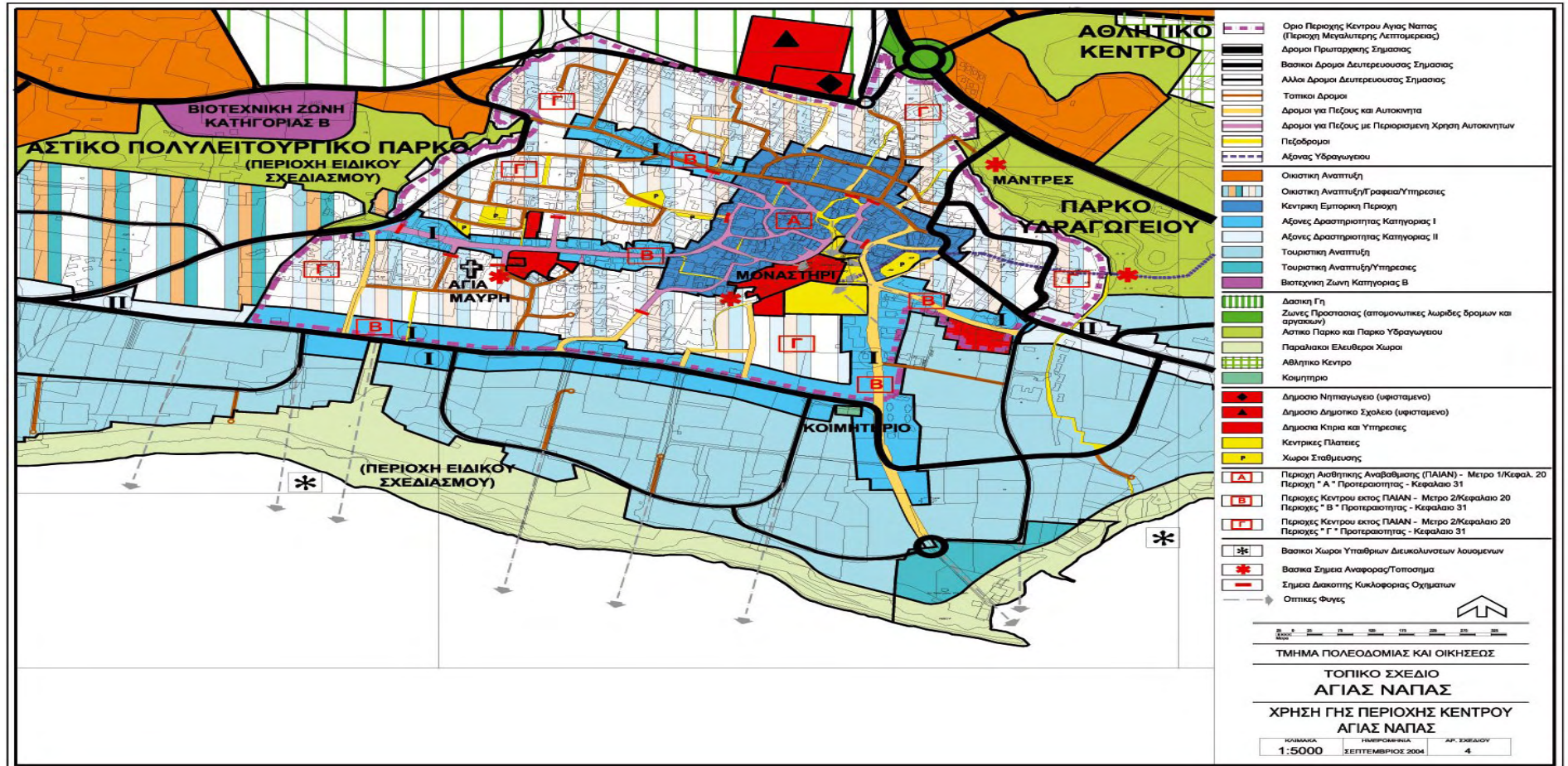
Χάρτης 5.3.1.: Ιδεόγραμμα ανάπτυξης Τοπικού Σχεδίου Αγίας Νάπας

Πηγή: Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004

Χάρτης 5.3.3.: Χρήσεις γης περιοχής κέντρου Αγίας Νάπας

Πηγή: Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Δείγμα ερωτηματολογίου το οποίο δόθηκε, με πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας, κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του Συνεδρίου για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας και απευθυνόταν σε όλους όσους παρευρέθηκαν στο Συνέδριο. Στόχος του γενικού ερωτηματολογίου ήταν να συμμετάσχουν και να βοηθήσουν οι παρευρισκόμενοι με τις ιδέες, τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους στον πολεοδομικό σχεδιασμό της Αγίας Νάπας και ειδικότερα για την βελτίωση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:

ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ:

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Όπως ξέρετε, η Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο με τη βοήθεια του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και των γραφείων του κ. Άγγελου Δημητρίου μελετούμε αυτή τη στιγμή πώς θα δώσουμε μια κατεύθυνση στην ανάπτυξη της Αγίας Νάπας, πώς να συλλάβουμε μια πιο αισθητική μορφή στην αρχιτεκτονική του οικισμού και πώς ότι πιο πολύτιμο έχουμε (τη γη και τις παραλίες μας) δεν θα αναλωθούν αλλά θα διακριθούν και θα αναδειχθούν μέσα στα έργα της ανάπτυξης. Τι σκέψεις έχετε και πώς προτείνεται να μας παρασταθείτε σ' αυτή την προσπάθεια;

2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του οικισμού που κατά την άποψη σας εκπροσωπούν καλύτερα την Αγία Νάπα; Ποιο είναι το ξεχωριστό χαρακτηριστικό που έρχεται στο μυαλό σας κάθε φορά που σκέφτεστε αυτό τον τόπο;
3. Πως αξιολογείτε την τουριστική κατεύθυνση που πήρε ο οικισμό μετά το 1974; Τι αισθάνεστε ότι χάθηκε και τι κερδήθηκε;
4. Αν ήταν στο χέρι σας να σχεδιάζατε από την αρχή την ανάπτυξη που πήρε ο οικισμός από το 1974 ως σήμερα τι θα κάνατε διαφορετικό;
5. Πολλοί υποστηρίζουν πως η Αγία Νάπα θυσίασε τον παραδοσιακό χαρακτήρα της και την αγνότητα της φυσιογνωμίας της για χάρη ενός ξενόφερτου, κοσμοπολίτικου εμπορίου που λέγεται τουρισμός. Εσείς πως το δέχεστε αυτό, πως αντιδράστε σ' αυτές τις απόψεις; Πιστεύετε πως οι τουριστικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να γίνουν πιο εναρμονισμένες και ευαίσθητες με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον;
6. Μέσα στην μορφή που έχει πάρει η Αγία Νάπα, την μορφή ενός κοσμοπολίτικου κέντρου μεγάλης δυναμικότητας, ποια είναι η θέση της ντόπιας κοινωνίας; Τι βελτιώσεις χρειάζονται στην κοινωνική και την πολιτιστική υποδομή του οικισμού για να συντηρήσει μια υγιεινή κοινωνία;
7. Στο θέμα της οικιστικής ανάπτυξης πιστεύετε ότι η Αγία Νάπα έχει όλη την αναγκαία τυπολογία (ποικιλία) κατοικιών για να ικανοποιήσει όλες τις κοινωνικές ανάγκες του Δήμου; Αρκετός κόσμος εργάζεται στην Αγία Νάπα αλλά στεγάζεται σε γειτονικούς οικισμούς. Είναι επιθυμητό αυτό;
8. Τι βελτιώσεις πρέπει να γίνουν στο κέντρο της Αγίας Νάπας για να βοηθήσουν στην επιτυχία του; Τι χρειάζονται οι καταστηματαρχες και οι έμποροι του κέντρου;
9. Ποια κατά την γνώμη σας είναι τα πιο ξεχωριστά στοιχεία της Αγίας Νάπας που ξεχωρίζουν οι τουρίστες;

10. Ποια είναι τα αδύνατα, τα εκνευριστικά και τα ενοχλητικά στοιχεία της Αγίας Νάπας που απωθούν τους ξένους και δημιουργούν δυσάρεστες εντυπώσεις;
11. Τα επιτυχημένα τουριστικά κέντρα της Μεσογείου προσφέρουν ποικίλες δραστηριότητες (π.χ. πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις και αθλητικούς αγώνες) που εντείνουν στην ελκυστικότητα τους και θεραπεύουν τα προβλήματα της εποχικότητας. Ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες πιστεύετε πως θα βοηθούσαν την Αγία Νάπα;
- α) Ετήσια θαλάσσια αγωνίσματα
  - β) Rallies αυτοκινήτων
  - γ) Αθλητικές εκδηλώσεις
  - δ) Ετήσιες εκθέσεις σκαφών και άλλων οχημάτων της θάλασσας
  - ε) Καλλιστεία
  - στ) Συνέδρια και εμπορικές εκθέσεις
  - ζ) Καζίνο
12. Πως θα χαρακτηρίζατε τον τύπο του τουρισμού που προσφέρει η Αγία Νάπα σε ντόπιους και ξένους και πως θα τον αξιολογούσατε από άποψη ποιότητας;

ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Δείγμα ερωτηματολογίου το οποίο δόθηκε, με πρωτοβουλία του Δήμου Αγίας Νάπας, κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του Συνεδρίου για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας και απευθυνόταν συγκεκριμένα στους ξενοδόχους της περιοχής. Στόχος του ερωτηματολογίου αυτού ήταν να ενημερωθεί η τοπική διοίκηση για το πώς αξιοποιούν οι τουρίστες τον χρόνο τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους και που ξοδεύουν κυρίως τα χρήματά τους, έτσι ώστε να συμβάλει στην βελτίωση των πολεοδομικών προδιαγραφών και των κανόνων που ρυθμίζουν τη τουριστική δραστηριότητα.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΣ

ΟΝΟΜΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ:

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

1. Έτος ολοκλήρωσης του κτισίματος του ξενοδοχείου:
2. Κατηγορία:
3. Αριθμός κλινών:
4. Εμβαδόν οικοπέδου:
5. Ανάλυση επιφανειών (έστω και περίπου):
  - α) Συνολική επιφάνεια υπογείου:
  - β) Συνολική επιφάνεια ισογείου:
  - γ) Εμβαδόν τυπικού ορόφου:
  - δ) Αριθμός ορόφων:
  - ε) Συνολική επιφάνεια όλων των χώρων του ξενοδοχείου:

6. Χώροι στάθμευσης:
  - α) Στην επιφάνεια:
  - β) Σε υπόγεια ή κτισμένα γκαράζ:
  - γ) Συνολικός αριθμός χώρων στάθμευσης:
7. Σε ποια Πολεοδομική Ζώνη βρίσκεται το ξενοδοχείο σας;
8. Υπό ποιους Πολεοδομικούς συντελεστές έχει σχεδιαστεί;
  - α) Συντελεστής Δομήσεως:
  - β) Μέγιστος αριθμός ορόφων:
  - γ) Μέγιστη επιτρεπόμενη κάλυψη:
9. Μετά από ..... χρόνια μ' αυτό το ξενοδοχείο τι θα επιθυμούσατε να ήταν διαφορετικό;
10. Αν μπορούσατε, εσείς και ο αρχιτέκτονας σας, να ξανασχεδιάσετε αυτό το ξενοδοχείο από την αρχή ποιες για σας θα ήταν οι ιδεώδεις πολεοδομικές προδιαγραφές;
  - α) Συντελεστής δομήσεως:
  - β) Ποσοστό κάλυψης γης:
  - γ) Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος:
11. Τι κατά τη γνώμη σας θα έπρεπε να κάνουν οι Πολεοδομικές Αρχές και ο Δήμος για να βοηθήσουν να δημιουργήσετε μια υψηλής ποιότητας αρχιτεκτονική;
12. Πώς ξοδεύουν οι φιλοξενούμενοι σας την ημέρα τους;
  - α) Τι ποσοστό απ' αυτούς συγκεντρώνουν γύρω από την πισίνα;
  - β) Τι ποσοστό στην άμμο και στην θάλασσα;
  - γ) Τι ποσοστό στους άλλους κήπους και εξωτερικούς χώρους του ξενοδοχείου;
13. Τι έχετε να μας πείτε για την συχνότητα με την οποία οι τουρίστες επισκέπτονται το παλιό παραδοσιακό κέντρο του οικισμού και τον χρόνο που ξοδεύουν μέσα στις πλατείες που δημιουργήσαμε πρόσφατα;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ**ΒΙΒΛΙΑ**

- Αντωνιάδου Σ., 2009, *Κύπρος: 10 000 Χρόνια Ιστορίας & Πολιτισμού*, Λευκωσία: Αλωνεύτη
- Αραβαντινός Α., 2007, (1^η Έκδοση 1984), *Πολεοδομικός Σχεδιασμός: Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*, Αθήνα: Συμμετρία
- Αρχοντίδης Γ., 2007, *Ανασκόπηση του Κυπριακού Τουρισμού, Μέσα από σειρά Άρθρων, Συνεντεύξεων και Ομιλιών*, Αθήνα: Λιβάνη
- Γαλάνη - Μουτάφη Β., 2002, *Έρευνες για τον Τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο: Μια Ανθρωπιστική Προσέγγιση*, Αθήνα: Προπομπός
- Γιαννάκης Γ., 1974, *Συνεργατική Πιστωτική Εταιρία Παραλιμνίου*, Λευκωσία: Publications
- Δέφνερ Α., 2006, (1^η Έκδοση 1999), *Σχεδιασμός, Σχεδιασμός Τουρισμού και Ελεύθερου Χρόνου*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
- Δήμος Αγίας Νάπας, 2010, *Αγία Νάπα: Πού & Γιατί*, Αγία Νάπα: Aznet
- Καρούζης Γ. και Μ., 1981, *Ταξίδια στην Κύπρο*, Λευκωσία: Κόσμος
- Κοκκώσης Χ. και Τσάρτας Π., 2001, *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον - Τουρισμός & Αναψυχή*, Αθήνα: Κριτική
- Κοκκώσης Χ. και Τσάρτας Π., 2011, *Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού: Ζήτηση και Προσφορά Νέων Προϊόντων Τουρισμού - Τουρισμός & Αναψυχή*, Αθήνα: Κριτική
- Μαμμίδου Μ., 2003, *Περί Κύπρου*, Λευκωσία: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών Κυπριακής Δημοκρατίας
- Μάρκου Π., 1983, *Μνήμη Κατεχομένων: Αμμόχωστος-Πόλη και Επαρχία*, Λευκωσία: Κασουλίδη

Μαυροδόντης Θ., 2006, *Εισαγωγή στον Τουρισμό: Το Τουριστικό Μάνατζμεντ στον 21^ο Αιώνα*, Αθήνα: Παπαζήσης

Πανταζής Π., 2007, *Το Οδοιπορικό μιας Μοιρασμένης Πατρίδας*, Λάρνακα: Negresco

Παντελίδης Π., 1996, *Παραλίμνι: Εδώ που Σμίγει η Παράδοση με το Κοσμοπολίτικο Περιβάλλον*, Παραλίμνι: Κασουλίδης

Σμάγας Δ., 2008, *Το Παραλίμνι Ιστορία - Πολιτισμός: Αξιοποίηση του Πολιτιστικού Αποθέματος του Δήμου Παραλιμνίου*, Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου, Λευκωσία: Επιφανίου

Τσολάκης Κ., 2003, *Βηματισμοί στο Παραλίμνι του Χθες: Από την Αρχαιότητα ως τις Μέρες μας*, Λευκωσία: Επιφανίου

Χατσησάββας Σ., 1991, *Η αρχαιολογική Επισκόπηση 20 Κατεχόμενων Σήμερα Χωριών της Επαρχίας Αμμοχώστου*, Λευκωσία: Tyrocrome

Χατσησάββας Σ., 2008, *Το Υδραγωγείο της Αγίας Νάπας: Ένα Μνημείο του Νερού*, Λευκωσία: Tyrocrome

ΣΧΕΔΙΑ & ΜΕΛΕΤΕΣ

Δημητρίου Α. και Συνεργάτες, 1994, *Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας*, Λευκωσία

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2000, *Στρατηγικό Σχέδιο για τον Τουρισμό 2000-2010*, Λευκωσία

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2006, *Στρατηγική Μελέτη Τουρισμού Ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου*, Λευκωσία

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2010α, *Σχέδιο Κινήτρων για Επενδύσεις Αειφόρου Εμπλουτισμού και Αναβάθμισης του Τουριστικού Προϊόντος*, Λευκωσία

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2010β, *Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απόσυρση Τουριστικών Κλινών των Χαμηλών Κατηγοριών*, Λευκωσία

Πολεοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2004, *Τοπικό Σχέδιο Αγίας Νάπας - Πρόνοιες και Μέτρα Πολιτικής*, Υπουργείου Εσωτερικών Κύπρου, Λευκωσία

Πολοδομικό Συμβούλιο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2007, *Τοπικό Σχέδιο Παραλιμνίου - Πρόνοιες και Μέτρα Πολιτικής*, Υπουργείου Εσωτερικών Κύπρου, Λευκωσία

ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ & ΑΔΗΜΟΣΙΕΥΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Αδαμίδης Α., 1994, *Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας*, Ομιλία στο Συνέδριο Ρυθμιστικού Σχεδίου Αγίας Νάπας, Αγία Νάπα

Δήμος Αγίας Νάπας, 1994α, *Γενικό ερωτηματολόγιο Δήμου Αγίας Νάπας*, Αγία Νάπα

Δήμος Αγίας Νάπας, 1994β, *Ερωτηματολόγιο Δήμου Αγίας Νάπας για ξενοδόχους*, Αγία Νάπα 1994

Δήμος Αγίας Νάπας, 1995, *Πρακτικά Συνεδρίου Δημοτικού Συμβουλίου Αγίας Νάπας*, Αγία Νάπα

Διοικητικό Συμβούλιο Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων 2011, *Πρακτικά Ετήσιας Τακτικής Συνέλευσης*, Αγία Νάπα

Εφημερίδα *Αλήθεια*, 29/10/1994

Εφημερίδα *Δήμου Αγίας Νάπας*, 2009, Τεύχος 2^ο, Αγία Νάπα

Εφημερίδα *Δήμου Αγίας Νάπας*, 2010α, Τεύχος 4^ο, Αγία Νάπα

Εφημερίδα *Δήμου Αγίας Νάπας*, 2010β, Τεύχος 5^ο, Αγία Νάπα

Εφημερίδα *Δήμου Αγίας Νάπας*, 2011, Τεύχος 6^ο, Αγία Νάπα

Εφημερίδα *Δήμου Παραλιμνίου*, 2011, Τεύχος 5^ο, Παραλίμνι

Εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, 05/11/1994

Εφημερίδα *Φιλελεύθερος*, 01/11/1994

Κτωρίδης Χ., 1994, *Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας*, Ομιλία εκπροσώπου ΕΤΕΚ στο Συνέδριο για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, Αγία Νάπα

Μιχαηλίδης Ν., 1994, *Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας*, Ομιλία Υπουργού Εσωτερικών στο Συνέδριο για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, Αγία Νάπα

Περικλέους Β., 1994, *Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας*, Ομιλία Δημάρχου Αγίας Νάπας στο Συνέδριο για το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αγίας Νάπας, Αγία Νάπα

Φωτίου Φ., 2004, *Η Πορεία του Κυπριακού Τουρισμού και Προοπτικές Ανάπτυξης*, Ομιλία Προέδρου Διοικητικού Συμβουλίου Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού στο Συνέδριο για τον Ελληνικό Τουρισμό: Παρόν και Μέλλον

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στατιστικά Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Προσωπική Επικοινωνία, 2011, Λευκωσία

Στατιστικά Στοιχεία από Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, Προσωπική Επικοινωνία, 2011, Λευκωσία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Hadjisavvas S., 1997, *Agia Napa: Excavations at Macronisos and the Archaeology of the Region*, Nicosia: Typocrome

Metaxa A., 2000, *Strategic plan for sustainable tourism development in Cyprus* International Seminar on Sustainable tourism and competitiveness in the islands of the Mediterranean, Italy

Michael P., 2004, *How is the Cyprus tourism organization responding to Cyprus European Union Accession*, International Seminar on Implications for the Cyprus tourism industry of accession to the European Union, Cyprus

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Βικιπαίδεια – Επαρχία Αμμοχώστου

<http://el.wikipedia.org/wiki/Αμμόχωστος>, 2011

Βικιπαίδεια - Επαρχία Κερύνειας

<http://el.wikipedia.org/wiki/Κερύνεια>, 2011

Βικιπαίδεια - Επαρχία Λάρνακας

<http://el.wikipedia.org/wiki/Λάρνακα>, 2011

Βικιπαίδεια - Επαρχία Λεμεσού

<http://el.wikipedia.org/wiki/Λεμεσός>, 2011

Βικιπαίδεια - Επαρχία Λευκωσίας

<http://el.wikipedia.org/wiki/Λευκωσία>, 2011

Βικιπαίδεια - Επαρχία Πάφου

<http://el.wikipedia.org/wiki/Πάφος>, 2011

Βικιπαίδεια - Κύπρος

<http://el.wikipedia.org/wiki/Κύπρος>, 2011

Δήμος Παραλιμνίου

<http://www.paralimni.org.cy>, 2011

Δήμος Αγίας Νάπας

<http://www.agianapa.org.cy>, 2011

Εκδηλώσεις στην Αγία Νάπα

<http://www.cyprusevents.net/Ayia-Napa>, 2011

Εκκλησία Παναγίας Αγίας Νάπας

<http://www.churchofagianapa.com>, 2011

Η φύση της Αγίας Νάπας

<http://www.natureofcyprus.org/Ayia-Napa>, 2011

Ιστορία της Αγίας Νάπας

<http://users.otenet.gr/Ayia-Napa>, 2011

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού

<http://www.visitcyprus.biz>, 2011

Χάρτες Αγίας Νάπας

<http://www.map-cyprus.net/ayianapa>, 2011

Google - Εικόνες

<http://www.google.gr>, 2011

World Tourism Organization

www.world-tourism.org, 2011